

SBORNÍK

AUTORSKÉ TVORBY

V

REGIONÁLNÍM TISKU

Ing. František Záhora

AUTORSKÉ ČLÁNKY

/ ÚVAHY, FEJETONY, REPORTÁŽE, POPISY,
VYPRAVOVÁNÍ, LÍČENÍ /

UVEŘEJNĚNÉ V REGIONÁLNÍM TISKU –
ČESKOKRUMLOVSKÝ DENÍK

ZAMĚŘENÉ PŘEVÁŽNĚ NA OBEC

ČERNÁ V POŠUMAVÍ

**AUTOR: Ing. František Záhora
Černá v Pošumaví 113**

Narodil jsem se v roce 1943 a od roku 1977 jsem začal psát kroniku obce Černá v Pošumaví.

Pouze několik příspěvků jsem za dlouhá léta uveřejnil, převážně jsem však přispíval do obecních a podnikových novin a časopisů.

Teprve v roce 2007 jsem začal být literárně činný a postupně pravidelně přispíval do regionálního,

okresního tisku. V tomto souboru jsou uvedeny všechny mé dosud uveřejněné články, které se týkají převážně historie obce Černá v Pošumaví, ale nejen jí.

OBEC: Černá v Pošumaví

Obec Černá v Pošumaví, která je v současnosti významným turistickým střediskem v Lipenské oblasti, má od svého založení v roce 1268 velmi bohatou historii. V roce 1568 založil zde Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan pivovar a zámeček, světový ohlas získala obec těžbou grafitu, kdy na přelomu 19. a 20. století patřily zdejší závody k největším světovým

producentům. V novodobější historii proslavil obec především jachting. Je mnoho historických událostí a dat na které obec nehodlá zapomenout. Přípomínkou jsou i v tomto souboru uveřejněné články.

Silvestrovské setkání dvou osobností v nebi

Častokrát jsem přemýšlel nad tím, že by bylo velmi zajímavé, kdyby se mohlo nějakým způsobem uskutečnit setkání některých zajímavých osob z naší historie, které mají, vzhledem k časovému rozdílu jednotlivých století, k sobě nesmírně daleko. A tak jsem, poněkud v silvestrovském duchu, popustil trochu uzdu své fantazii a nechal uskutečnit setkání dvou významných historických postav, kde jinde, než v nebi. Nejsem tak úplně nevěřící a křesťanské teorie o posmrtném životě neodsuzuji a tak jsem si vypůjčil některé teorie o nebeském životě.

Prý tam čas a prostor neexistují, je tam jediná řeč, všichni si navzájem rozumí, život je věčný a tak se jistě mohou setkat i naši dva aktéři.

A hle, aniž bych se jakkoliv snažil, snad stačilo pouhé pomyšlení a již vidíme v družném rozhovoru zakladatele mnoha jihočeských měst, ale i Dolní Vltavice a potažmo i Černé v Pošumaví pana Hirza z Klingerberku s významným stavitelem jihočeských rybníků Jakubem Krčínem z Jelčan a Sedlčan.

„To jsem rád, že si mohu konečně promluvit s tak významným představitelem krále Václava I. i Přemysla Otakara II.“, začal rozhovor poměrně mladší Jakub Krčín. „Vždy jsem Vás obdivoval, vím, že jste byl v letech 1241 až 1248 královským vrchním kuchařem a pak jste začal vynikat jako úspěšný stavitel, jak jste se k tomu dostal?“ „Ano, byl jsem jmenován mistrem královské kuchyně a král Václav I. mě též jmenoval v roce 1250 purkrabím na Zvíkově. Celou tu dobu, co jsem byl významným dvořanem, jsem pro krále vedl radu stavebních a lokátorských prací. Zejména královská města České Budějovice a Písek jsou nejvýznamnější, ovšem to už bylo po smrti mého oblíbeného vladaře Václava I., který v r. 1253 zemřel, Písek jsem zakládal v r. 1254 a Budějovice v r. 1265. Když po smrti Václava I. nastoupil jeho syn Otakar, tak mě hned sesadil z funkce zvíkovského purkrabího a jmenoval tam Bavora ze Strakonice. Byla to odvěta za to, že jsem zůstal věrný králi Václavovi, když se proti němu jeho syn Otakar v r. 1247 postavil jako tzv. mladší král, kam ho zvolili někteří stoupenci šlechty. Ovšem v r. 1260 mě král Přemysl Otakar II. purkrabím opět jmenoval, když Bavor padl v bitvě u Kressenbrunnu „,“ rozpovídal se pan Hirzo.

„Mám o tom všem povědomosti“, pokračoval pan Krčín, „ale byl jste též u zakládání kláštera ve Zlaté Koruně“. „Samozřejmě, král Otakar totiž slíbil, že když vše dopadne s uherským králem Bélou IV. dobře a zvítězí, nechá postavit na jihu Čech klášter. A na jeho výstavbě jsem se podílel, bylo to v r. 1263 a do kláštera v tehdy Svaté trnové koruně, mohli být povoláni mniši řádu cisterciáků“, pokračoval Hirzo.

„Nesmím však zapomenout na jeden kus krásného území, který mi daroval ještě král Václav I. za mé dobré služby a který se táhnul od Boletic až na zemskou hranici. Tam na konci se mi velice zalíbilo a proto, samozřejmě i z obchodních důvodů, jsem zde založil osadu Hirzov, pozdější Dolní Vltavici. Celé to území se nazývalo „mokerský újezd“, podle statku Mokrý, nazývaného též „Praedium Hirzonzis“, který jsem měl ve vlastnictví již od r. 1263“.

„Ovšem, abych stále nemluvil jenom já, řekněte též něco o sobě i Vy mladíku, za ta léta zde v nebi jsem získal znalosti o Vaší záslužné práci“, pobídl Krčína Hirzo.

„Ano, jsem o 300 let mladší a myslím, že jsem za svůj život odvedl dost velký kus práce. Ve svých 26 letech jsem vstoupil do služeb Viléma z Rožmberka a v r. 1562 jsem se stal purkrabím na krumlovském zámku. A pak už to šlo jako na drátku, začal jsem s rekonstrukcí pivovaru, stavěl ovčiny, budoval jezy a ve svých pětatřiceti letech jsem se stal rožmberským

regentem. Vilém z Rožmberka mi věnoval panství Jelčany a Nový Leptáč a tak jsem se začal podepisovat jako Krčín z Jelčan“, zavzpomínal regent.

„A pane kolego, jak to bylo s pivovarem na mém původním území“, vnesl otázku Hirzo. „Právě na tomto území, tehdy v obci Schwarzbach, jsem viděl velký zdroj příjmů do knížecí pokladny a tak jsem zde v r. 1568 založil knížecí pivovar, současně i mlýn k potřebám sladovny pivovaru a pod pivovarem jsem vyměřil také dva rybníky, které měly svou velikostí překonat i rybník Olšovský, který se tehdy vracel Zlatokorunskému klášteru a bylo potřeba najít náhradu pro získávání ledu, bohužel se to však nerealizovalo“.

„Založením pivovaru i mlýna získala obec Schwarzbach podstatně na významu, stala se i samostatnou rychtou, o tom mám určité povědomosti“, přidal se Hirzo. „Nesmíte ale zapomenout na své velké dílo – rybník Rožmberk“, pobídl Hirzo Krčina. „Samozřejmě, ten představoval jakýsi vrchol mé práce. Jeho výstavbu jsem zahájil v r. 1584 a v r. 1590 byl pak napuštěn“. Byla to moje radost, vybudoval jsem na Třeboňsku ještě mnoho rybníků, zrekonstruoval jsem Zlatou stoku, jenomže všechno jednou skončí, v r. 1604 jsem zemřel, byl jsem dvakrát ženat, měl jsem šest dcer, ale žádného syna, který by v mém díle mohl pokračovat“, uzavřel Jakub Krčín své vzpomínání.

„Ani já jsem nedopadl dobře, s manželkou Darzicí jsme neměli žádné děti a tak jsem ještě nedlouho před svou smrtí daroval všech třináct vesnic v mokerském újezdu klášteru ve Zlaté Koruně. Darování stvrdil listinou král Přemysl Otakar II. dne 27.března 1268 v Písku a uvedené obce od tohoto dne oficiálně datují své založení. Sám jsem zemřel 13 května 1275 a jsem pohřben ve své milované Zlaté Koruně“, ukončil řeč Hirzo, stavitel a zakladatel.

Vyprávění dvou významných osobností skončilo, nechme je odpočívat v pokoji a i nadále obdivujme jejich moudrost, učenost i rozum, kterým ve své době vynikali a svá díla zde navěky zanechali.

5.ledna 2011

Hirzo z Klinkenberku a Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan

Pocta Františku Schusserovi

Bohužel, teprve z denního tisku jsem se dozvěděl, že před koncem minulého roku skončil svou životní pouť jeden z velkých znalců historie rozsáhlého území našeho regionu – pan František Schusser. Je mi tudíž líto, že jsem ho nemohl na jeho poslední cestě vyprovodit a tak bych chtěl alespoň těmito řádky vyjádřit především obdiv nad jeho obsáhlou prací, kterou zde zanechal nejen pro nás, ale především naše následovníky.

S Františkem Schusserem jsem se poznal v roce 1977, kdy jsem začal dělat kronikáře v Černé v Pošumaví a on byl tehdy již renomovaným a zdatným kronikářem obce Loučovice. Já se učil jak psát kroniku, on se již zúčastňoval různých kronikářských soutěží a vždy velmi úspěšně. Setkávali jsme se na okresních seminářích jednou za čas a já vždy jen s pocitem tehdy průměrného psavce věřil, že snad za čas budu umět, to co on.

Pak najednou přišla listopadová revoluce, nastalo mnoho změn v hospodářském životě, já byl navržen a zvolen ředitelem Statku Frymburk a mimo jiného jsem po čase potřeboval i ekonomického náměstka. Tehdy se přihlásili asi čtyři adepti a mezi nimi i František Schusser. Byl jediný z tohoto kraje, vážil jsem si jeho práce kronikáře a tak jsme začali spolupracovat. Hlavní jeho náplní tehdy bylo, vedle ekonomické činnosti, i vyřizování restitučních pohledávek v oblasti Kyselova. Již tehdy měl celou oblast historicky zmapovanou a začal také publikovat své články a statě, kterých napsal za svůj život téměř pětset.

Jeho publikační činnost byla skutečně obdivuhodná, zdokumentoval nejenom historii Loučovic, ale především celého Vyšebrodka, Frymburska, prakticky vše od Velešína, přes Dolní Dvořiště až ke Ktiši, ale i nepoměrně dále. Není snad místa v této oblasti jihočeského regionu, kde by nespolečně pracoval a nepublikoval. Přispíval do mnoha městských a obecních časopisů, v pozdějším období i na internetové weby, rozsáhlou sérii článků publikoval v Lipno – online, přispíval do webu Zaniklé obce a mnoho dalších.

Vyvrcholením jeho činnosti byly publikace Putování za růží a lilií, kde historicky zdokumentoval jihovýchodní část oblasti Malše a Vltavy a poté pak vydal druhý díl, kde procházel úpatím Blanského lesa k Horní Plané. Byl spoluautorem díla Kapličky na Vyšebrodsku, při své činnosti rovněž fotil, byl neúnavným ochráncem přírody, podílel se na obnovování turistických tras a jejich značení. Prakticky vše co napsal, také osobně prochodil a navštívil a s uvedenými místy se seznámil. V mladším věku se rovněž činně věnoval sportu, rád vzpomínám na jeho vyprávění o Ludmile Polesné, byl i znalcem v oblasti archeologie. Jeho nemoc mu nedovolila pokračovat v rozsáhlém díle, jeho život skončil v historickém nebi.

Čest jeho památce!

10. ledna 2011

Deset vlivných mužů na Pražském hradě

Dovolte mi, abych oproti svým zvyklostem, věnovat se většinou historii své domovské obce, sáhnul i do dějin, tak říkajíc, celostátních.

Důvodem může být také to, že na základě různých zjištění, jsou znalosti našich dětí o historii své země poměrně slabé. Stejně tak mnoho dospělých se spokojí s konstatováním „ a k čemu mi to v životě je?, myslím, že o nic nepřijdu ,když to nebudu vědět“. Myslím si, že alespoň základní znalosti historie by měly patřit k výbavě každého člověka.

Z velkého množství historických dat jsem si vybral naše prezidenty a pro oživení přidal vždy nějaký citát, kterým se prezentovali. Prezident republiky má v našich zemích dlouhodobou tradici a i když tento úřad je spíše reprezentativní, většina obyvatel ho vnímá jako nejvyššího představitele státu – proto i tento výběr.

Od vzniku samostatné Československé republiky se v úřadě prezidenta vystřídal deset mužů.

Prvním z nich byl Tomáš Garrigue Masaryk, prezident Osvoboditel a to v letech 1918 až 1935 a jeho nejznámější slogan je: „Nebát se a nekrást“. Vyučil se zámečnickem, byl kovářem, ale především velmi vzdělaným filozofem, pedagogem a politikem.

18. prosince 1935 byl druhým prezidentem zvolen Edvard Beneš, který však 5. října 1938 abdikoval, odešel do exilu a tam, v Londýně, vznikla v r. 1940 československá exilová vláda a Beneš byl ve funkci exilového prezidenta. Beneš byl rovněž filozof, ale též právník a úspěšný politik. Z jeho citátů jsem vybral: „Nakonec se vždy ukáže, že právě cesta pravdy, přímosti a poctivosti je cestou národního zájmu“.

Po mnichovském diktátu byl 30. listopadu 1939 postaven do čela republiky právník Emil Hácha, který pak byl v době Protektorátu Čechy a Morava státním prezidentem a byl donucen podepsat souhlas s německou okupací. Háchovo motto bylo: „Nejcennější majetek státu jsou mladí lidé“.

Po osvobození se vrátil do Prahy Edvard Beneš, byl potvrzen ve funkci prezidenta a v roce 1946 opět zvolen. Dne 7. června 1948 již však nedokázal čelit náporu KSČ a abdikoval.

Do funkce prezidenta byl 14. června 1948 zvolen Klement Gottwald. Vyučil se truhlářem a pak pracoval ve stranických funkcích, za prezidenta Beneše byl předsedou vlády. Byl nazýván dělnickým prezidentem a také prezidentem sjednotitelem. Známý je jeho výrok: „Do Moskvy se jezdíme radit, jak vám, kapitalistům, zakroutit krkem“. V březnu 1953 zemřel.

Hned nato, 21. března 1953 nastoupil dosavadní předseda vlády Antonín Zápotocký, vyučený kameník, ale také odborářský činovník a spisovatel. Známý byl jako „táta dělníků“ a nezapomenutelný je jeho výrok v rozhlase těsně před měnovou reformou: „Naše měna je pevná a měnová reforma nebude, všechno jsou to fámy, které šíří naši nepřátelé“.

Po jeho smrti v roce 1957 se stal prezidentem dosavadní první tajemník UV KSČ Antonín Novotný, byl vyučený strojní zámečnickem a byl to vlastně jakýsi génius funkcionářské průměrnosti, šedivá aparátčická myš. Z jeho doby se traduje výrok, že „maso bude v brzku“ a celá republika se pak ptala, kdeže vlastně to Brzko je. Pražské jaro 1968 však znamenalo jeho konec.

Do funkce prezidenta byl v březnu 1968 zvolen Ludvík Svoboda, národní legenda, původním povoláním agronom, posléze celý život voják, velitel 1. československého armádního sboru v Sovětském svazu, ministr národní obrany a pak znovu Gottwaldem zatracovaný. I přesto, že mu v únoru 1948 řekl: „Armáda půjde s lidem“. Nesouhlasil

s okupací v r. 1968, odmítl kolaborantskou dělnicko-rolnickou vládu, posléze se však podřídil linii nastolené KSČ pod vedením Gustáva Husáka.

Dne 29. května 1975 se stal prezidentem Gustáv Husák, právník a nejmzdělanější politik z komunistických prezidentů. Antonín Novotný o něm již dříve řekl: „Vy ho neznáte, ale až se dostane k moci, uvidíte, co je zač“. Husák skutečně moc v zemi upevňoval všemi prostředky, ve svých projevech vždy zdůrazňoval „pevné spojenectvo so Sovietským svazem a dalšími bratskými socialistickými krajinami“. Svou řeč většinou končil provoláním: „Nech naša vlast dále vzkvétat“.

Přišla listopadová revoluce a 30. prosince 1989 byl prezidentem zvolen Václav Havel, který mohl ve svém prvním novoročním projevu konstatovat, že „naše země nevzkvétá, drazí spoluobčané“.

Havel je vyučený chemický laborant, vystudoval Gymnázium a je znám jako dramatik a spisovatel.

Po rozpadu Československa se pak stal v roce 1993 i prvním prezidentem České republiky, kde ve funkci setrval do roku 2003.

V roce 2003 byl desátým prezidentem zvolen Václav Klaus, dosavadní předseda Poslanecké sněmovny a předtím předseda vlády, spolu s T.G.M. jediní s titulem profesor. Klaus vystudoval zahraniční obchod na Vysoké škole ekonomické a za jeho politické dráhy jsme slyšeli mnoho výroků, jako např. „Je obtížné rozlišit čisté a špinavé peníze, protože to na nich není poznat“. Anebo v r. 1999 pronesl: „Není potřeba přijímat zákony, protože drobné akcionáře ovládne neviditelná ruka trhu“. Jsou známy i jeho výroky o Evropské unii, jako: „Evropská unie je stejně nebezpečná jako bývalý Sovětský svaz“.

Tolik alespoň základní informace o našich dosavadních prezidentech, i když všichni nebyli naší chloubou.

17.ledna 2010

Masaryk – Beneš – Hácha – Gottwald - Zápotocký

Novotný – Svoboda – Husák – Havel – Klaus

Čestný občan Černé – kronikář Josef R. Hahnel

Motto: *Kronika je jako zrcadlo, v kterém vidíme nejen minulost, ale i naši budoucnost.*

Mohli bychom také říci, že kronika se píše proto, aby si budoucí mohli udělat obrázek o době ve které jsme žili. A protože jsme právě nyní v roli toho budoucího, nahlížíme často do minulosti a sestavujeme si obrázky v duchu oněch dob, které nám zprostředkoval tehdejší kronikář.

Vraťme se tedy na chvíli do období před devadesáti pěti léty, kdy 1. ledna 1916 nastoupil do obce Schwarzbach / dnes Černá v Pošumaví/ učitel Josef R. Hahnel, budoucí kronikář obce.

Narodil se 13.prosince 1888 na železniční stanici Žabokliky, nedaleko Žatce. Dostal se však s rodiči do naší oblasti ve svých 9 letech, dva roky chodil do obecné školy v Horní Plané, kde pokračoval na měšťanské škole. Když jí v roce 1903 ukončil, nastoupil na učitelský ústav v Budějovicích a od září roku 1907 až do konce školního roku 1914 působil jako učitel ve Svěrázu. Pak učiteloval rok na škole v Horní Plané a od ledna 1916 přešel do Černé, která se mu stala domovem v dalších letech.

Funkce ve školství byly tehdy poněkud jiné a tak se setkáváme s tím, že jmenovaný působil nejprve jako učitel, od roku 1925 jako zastupující nadučitel a od roku 1930 definitivní nadučitel.

Být učitelem znamenalo samozřejmě celou řadu dalších funkcí a tak Josef R. Hahnel byl ještě v době válečné a posléze i poválečné, činný jako komisař pro dodávky obilí, brambor a dobytka.

Funkcionářem byl především v obci Černá. Zde založil pěvecký spolek a byl dlouhá léta jeho čestným ředitelem, byl členem obecního zastupitelstva, členem finanční komise, finančním referentem a správcem obecní pokladny.

V obci rovněž vedl obecní knihovnu, byl jednatelem místní školní rady, jednatelem místní skupiny Svazu Němců v Čechách a od roku 1925 byl místopředsedou okresního Svazu Němců v Krumlově. Dále vykonával jednatele Svazu zemědělců a vodního sdružení a od roku 1925 do roku 1931 byl zemským knížecím komisařem Sdružení živnostníků pro Černou a okolí.

Především však byl pisatelem obecní kroniky, ve které si dnes, téměř po sto letech, můžeme listovat a čerpat zde potřebné poznatky.

Za celou svou činnost, kterou pro obec vykonal byl jmenován Čestným občanem.

Kroniku začal psát v roce 1924, ovšem k 1. září 1931 byl přeřazen do školy v Malé Černoci na okrese Podbořany a kroniku obce Černá musel ukončit. Obecní kroniku předal do opatrování panu obecnímu představenému Johannovi Osenovi „o žních roku 1933“, během svého prázdninového pobytu v Dolní Vltavici.

Na závěr Josef R. Hahnel píše:

„Současnému obecnímu úřadu naléhavě doporučuji, aby tuto knihu měl stále pečlivě uloženou a zvláště pak v pozdější době, kdyby toto písmo mělo vyblednout, aby se včas postaral o opis.Jenom těžko by mohla taková kniha znovu vzniknout.

Dobrou budoucnost knize a obci“ !

Jako současný kronikář obce ho mohu ujistit, že se snažíme jeho doporučení dodržovat.

27.1.2010

Kde se pivo vaří.....

Vědecky vyjádřeno je pivo kvašený, slabě alkoholický nápoj vyráběný z obilného sladu, vody a chmele za pomoci pivovarských kvasinek. Je to velmi populární nápoj a na našem území má velmi dlouhou tradici a je vařeno již od nepaměti.

Ve středověku bylo jedním z nejdůležitějších, ale také nejvýdělečnějších městských práv, právo várečné a sladovnické, kdy na základě tohoto práva mohl vyrábět pivo každý plnoprávný měšťan ve svém domě. Postupně však bylo toto právo omezeno právem mílovým, což určovalo, že určitá zaměstnání a řemesla v okruhu jedné míle kolem města, jsou vyhrazena jen měšťanům tohoto místa. Rovněž nesměla být v okruhu této míle trpěna žádná hospoda ani vařeno žádné pivo.

Mílové právo se ,zejména ve 14.století ,stávalo jakýmsi privilegiem šlechty, aby jej mohla využít pouze ke svému prospěchu. Z toho vycházel i rožmberský stavitel Jakub Krčín z Jelčan, když založil a zřídil v roce 1568 knížecí pivovar v Černé v Pošumaví, především jako velký zdroj příjmů pro knížecí pokladnu.

Z historických podkladů se pak dozvídáme, co všechno založení pivovaru v Černé způsobilo v celém širokém okolí. Okolo ležící obce jako Hořice, Horní Planá a později i Frymburk, byly odkázány na odběr piva z Černé. Jen vyjimečně mohla vařit pivo Horní Planá, když hned v následujícím roce 1569 byly zaváty cesty do Černé. V Hořicích a ve Sklářích, které byly poddané vyšebrodskému klášteru byli nuceni zanechat vaření piva a svou potřebu krýt z Černé. Ti toho ovšem nedbali, pivo vařili dál nebo si ho opatřovali jinde i přes několikrát upozornění.

V roce 1577 odejmul Vilém z Rožmberka právo vařit pivo i Frymburku a přikázal šesti frymburským hospodám odebírat pivo z Černé. Naopak Hořicím bylo v tomto roce pivovarečné právo vráceno, avšak v roce 1590 ho opět Vilém z Rožmberka stáhl a přikázal odebírat pivo z Černé. To bylo potvrzeno i knížetem Karlem z Lichtensteinu i krumlovským hradním hejtmanem Turnovským v letech 1621 a 1622 jako odpověď na žádost opata vyšebrodského kláštera, aby bylo hořickým potvrzeno pivovarečné právo. Jenomže hořičtí toho stále nedbali, pivo sice nevařili, ale raději jej odebírali z větší dálky, např. z Frymburka, než z Černé, což ovšem vyvolalo mnohé žaloby.

Vyšebrodský opat Georg Wendschuh nechal v roce 1651 v nově postavené skelné huti ve Sklářích opět vařit pivo, klášterní pivo, které bylo čepováno v okolí Hořic, ke škodě pivovaru v Černé.

Kníže Eggenberk si stěžoval u císaře, který v roce 1647 rozhodl, aby klášteru bylo právo čepování ponecháno. S tím se však kníže Eggenberk nechtěl smířit a tak hned 6. prosince 1674 vniklo asi 100 mužů, v čele s knížecím trubačem a vrchním lovčím do skelné hutě do sklepa a nechali vytéct pivo. Hned na druhý den dorazil do skelné hutě i pivovarský písař z Černé s asi 30 sedláky a obsadili blízký mlýn.

Spor trval dlouhá léta a teprve v roce 1714 byl ukončen smlouvou mezi panstvím Krumlov a klášterem Vyšší Brod s tím, že v městysi Hořice, v rychtě Plánička bude čepováno pivo z Černé, které nebude vařeno ve skelné huti, což potvrdil 16. září 1715 císař Karel VI.

Středověké spory postupně zanikly a schwarzenberské pivovary fungovaly až do roku 1945, ten v Černé v Pošumaví vydržel ještě do roku 1947, kdy definitivně ukončil svou činnost.

3.února 2011

Bohatá historie městského pranýře v Dolní Vltavici

Jistě není nikdo, kdo by se nesetkal se slovem pranýřovat, čili kritizovat, odsuzovat a podobně. Téměř dennodenně čteme a slyšíme, že kdosi pranýřoval kohosi za jeho výroky, sami často pranýřujeme nešvary, pranýřujeme politiky, pranýřuje se kde co.

Ve středověku však pranýřování bylo přímo hmatatelnou realitou. Téměř v každém městečku i větší obci byly postaveny pranýře, výjimkou nebyl ani tehdejší městys Dolní Vltavice.

Pranýř tam byl postaven nad kostelem 8.srpna 1673 a byl odznakem města, které mělo vedle jiných práv i právo trestní. Pranýř byl vysoký 3,5 m, jeho základ tvořily tři kamenné kruhy na sobě položené, které byly ve formě schodů a z nich byl do výše postaven kamenný sloup. Na tomto sloupu byly v jeho první a druhé třetině navlečeny dva kamenné kruhy jako prstence. Zakončení pranýře bylo jehlancovité a navrchu posazena kamenná koule.

Pod horním kamenným prstencem byl ze severní strany pod plechovou stříškou zavěšen zvonek, který byl přivezen z Norimberka. Zvonkem se obyvatelům oznamovalo vystavení na pranýř, šturmovalo se s ním také při požáru v obci.

Zvonek z pranýře v roce 1950 sejmuli příslušníci vojsk, kteří byli ubytováni ve školní budově a sezváněli jím k nástupům. Tehdejší ředitel školy František Nejedlý uvádí, že jej později našel na půdě domu čp. 20, což byla velká zemědělská usedlost, používaná pro potřeby Státního statku a zvonek zavěsil zpět na pranýř. Stejně tak našel v r. 1954 u staré školy čp.2 řetízek se zámkem, kterým se odsouzenec připoutával k pranýři a rovněž jej znovu zavěsil na pranýř.

Když bývaly ve Vltavici výroční trhy, tak byla na pranýř připevňována černá, dřevěná a železem pobitá lidská ruka s mečem, jako znak trestního práva městečka. Tato paže byla vždy mezi trhy opatrována v domě čp. 23 a vždy osm dní před výročním trhem byla za zvonění zvonu upevněna na pranýř a osm dní po skončení trhu byla stejným způsobem sejmuta.

Dne 5.července 1916 uhodil blesk do domu čp.26 a způsobil ve Vltavici velký požár, při kterém vyhořely na třech stranách náměstí všechny domy do základů. Přitom právě shořel i symbol trestního práva, ona dřevěná paže.

Pranýř stával uprostřed náměstí, kde vynikal, v roce 1888 byla postavena u silnice nová školní budova a pranýř byl pak zastrčen za jižní zdi. Když byl kolem kostela zřízen park a postaven pomník padlým v I. světové válce v r. 1922, uvažovalo se prý i o přemístění pranýře do horního rohu parku, k čemuž však, zřejmě pro velké náklady, nedošlo.

Kdo byl na pranýř postaven, to si již můžeme domyslet. Byli to především nepoctiví obchodníci a řemeslníci, pytláci, zloději, rouhači proti Bohu, ale i nevěrné a nepočestné ženy. Odsouzenec byl k pranýři připoután okovy a na hlavu mu byl posazen slaměný věnec. Dělo se tak většinou v neděli, kdy šli lidé do kostela a kdokoliv z kolemjdoucích měl právo mu nejen libovolně spílat a nadávat, ale i beztrestně na něho plivat. Nemravné, padlé dívky stály na pranýři během bohoslužeb, na krku měly připevněn železný obojek. Většinou se o tom vedly soudní protokoly, které se ovšem v Dolní Vltavici nezachovaly.

Císař Josef II. v roce 1787 tresty na pranýři zrušil, pranýř v Dolní Vltavici vydržel až do roku 1958, kdy byl zatopen Lipenskou přehradou.

17.2.2011

Kdo je Haro Senft

Na skvělém webu „Kohoutí kříž“ nachází milovník historie a zejména té šumavské, mnoho dat, údajů a příběhů, které jeho autoři Jan Mareš a Ivo Kareš z Jihočeské vědecké knihovny vytvořili a neustále doplňují novými poznatky.

Ke své kronikářské práci jsem již čerpal z mnoha zde uvedených námětů a stále se objevují nové.

Tak jsem se dostal i ke jménu Haro Senft. Filmoví znalci jistě vědí o kom je řeč, já se přiznám, že jsem to jméno dosud neznal. Přitom je to, jak se uvádí, známý německý filmový režisér, scénárista a filmový producent s kořeny v naší vlasti, ba přímo v oblasti našeho působení. Narodil se 27. září 1928 v Českých Budějovicích v ulici U tří lvů, jeho matka pocházela z Českého Krumlova a otec z Černé v Pošumaví.

To je vlastně to hlavní, co mě v tomto případě zaujalo, záznam o narození a křtu v matrice obce Černá v Pošumaví, která je uložena ve Státním oblastním archivu Třeboň.

Zde je uvedeno, že Jaroslav Franz Xaverius Senft spatřil světlo světa dne 9. července 1893 jako syn vrchního sládka Franze Senfta, ve schwarzenberském knížecím pivovaru v budově čp. 29 ve Schwarzbachu / Černá v Pošumaví/.

V době narození Haro Senfta byl jeho otec ředitelem českobudějovické pobočky Kreditanstalt der Deutschen a předsedou organizace Bund der Deutschen.

V letech 1938 – 1940 byl otec pověřen vedením ředitelství Kreditanstaltu v Praze a současně regionálním ředitelem všech poboček na celé Šumavě.

V Praze Haro navštěvoval měšťanku, od září 1943 do dubna byl jako pomocná síla u Luftwaffe, ale hned 10. května 1945 byl s celou rodinou zatčen, internován v lágru a v květnu 1946 zařazen do odsunu.

Od roku 1949 studoval Haro divadelní, filmovou a rozhlasovou akademii ve Wiesbadenu, v roce 1954 založil ve spolkové zemi Hesensko svou produkční společnost Boheme film, která byla za dva roky v Mnichově přejmenována na Haro Senft-Film.

Byl iniciátorem tzv. Oberhausenského manifestu, stal se výraznou postavou mladého německého filmu a získal mnoho domácích i zahraničních ocenění. V roce 1961 byl nominován na Oscara za nejlepší krátký film „Kahl“, pojednávající o jaderné elektrárně. Kladně je hodnocen jeho dokument o pražské FAMU z roku 1966 nazvaný „Příležitost promluvit“, který však byl u nás uveden až v roce 2009 na Festivalu nad řekou v Písku. Zde dostali onu příležitost promluvit přední českoslovenští režiséři - Miloš Forman, Věra Chytilová, Hynek Bočan, Elmar Klos, Jiří Menzel, Jan Němec, Ivan Passer, Evald Schorm, Jaromil Jireš a další, nechybí ani Václav Havel.

Nakonec se však vracím k jeho otci, rodákovi z Černé v Pošumaví, který zemřel dne 1. července 1980, jen několik dní před svými 87 narozeninami a čtrnáct měsíců po smrti své ženy. Pochován je v Pöcking, bavorském městečku, kde od roku 1954 žije, v příštím roce stoletý Ota Habsburský, syn císaře Karla I. a císařovny Zity, ale to již by byla jiná kapitola.

3. 3. 2011

Příběh opuštěné fary v Černé v Pošumaví

Zatím nás nijak neohrožují, nejsou ve stavu ruin, či zřícenin, přesto svým způsobem hyzdí okolí a narušují poměrně slušný vzhled obce. Mám tímto na mysli několik staveb ve středu obce Černá v Pošumaví, které jejich majitelé již několik let zanechali svému osudu. Jednou z nich je i bývalá fara, které se chci v tomto článku podrobněji věnovat a jejíž vývoj v historii času byl přece jenom poněkud jiný.

Již v roce 1794 byla zahájena její výstavba, která byla dokončena, podle historických zápisů, dne 25. října 1795. V roce 1903, byla fara s popisným číslem 30 přestavěna nákladem 24 tisíc Korun, přičemž tyto náklady hradil ze $\frac{3}{4}$ náboženský fond a z $\frac{1}{4}$ farnost. Faru přestavoval, stejně tak jako kostel, stavitel Franz Sossner z Krumlova. Poté až do konce 2. světové války nemáme o budově fary žádné záznamy.

Teprve v roce 1946 zde začal působit první český farář Jan Prachař, který si u místních dosídlenců získal velkou oblibu. Bohužel v té době se postupně začalo připravovat tažení proti duchovním a farář Prachař byl donucen o velikonocích r. 1949 emigrovat. Jak vzpomínají Václav Lovětínský s manželkou, kteří na faře s p. farářem bydleli, byla fara neustále sledována, určití lidé poslouchali pod okny, takže často farář ani nerozvěcel, pouze si baterkou svítil.

Na faře se pak vystřídal několik duchovních a od listopadu 1960 již fara zůstala prázdná, neboť tehdejší farář P. Karel Prokop Švarc dojížděl z fary ve Frymburku, což pak zůstalo již natrvalo.

Mezitím však již zasílá tehdejší předseda MNV Alois Ondráček v roce 1957 na odbor kultury a školství ONV Český Krumlov požadavek na výstavbu mateřské školy v Černé. Poměrně vysoký stav žactva v základní škole způsoboval nedostatek tříd a tím problémy i s mateřskou školou, která jednu třídu využívala. ONV Krumlov ovšem apeloval na funkcionáře, aby hledali vhodné prostory v obci, neboť naděje na výstavbu nové školky je velmi malá.

Začalo se tedy jednat o možnosti využití budovy fary pro tyto účely, byla podepsána nájemní smlouva, fara byla adaptována a v roce 1962 do budovy přemístěna mateřská škola. Fara byla ovšem stále majetkem církve a tehdejší představitel farního úřadu ve Frymburku se vyjádřil ve smyslu, že v nejbližší době dojde ke znovuobsazení farního úřadu v Černé a proto bude požadována budova fary nazpět.

V r. 1972 však byla nájemní smlouva obnovena, nájem činil podle nových směrnic celkem 26 tis. Kčs ročně a MNV Černá v Pošumaví jej proplácel duchovní správě až do roku 1975, kdy byly amortizovány náklady do opravy vložené. V období let 1971 – 1975 bylo údajně do budovy investováno 1 200 tis. Kč na rekonstrukci MŠ a jeslové třídy. Vedle toho byla v budově i školní kuchyně a jídelna. V roce 1977 se provedla nová fasáda na budově.

Když se postavila v Černé nová Mateřská škola, budova fary se opět vyprázdnila a od roku 1986 začala přestavba a adaptace budovy, kterou společně prováděl s MNV Černá i MNV Frymburk a Hořice a MěNV Horní Planá, neboť zde měla být zřízena pro celý obvod pobočka Lidové školy umění.

V roce 1987 byla rekonstrukce dokončena, v následujícím roce se udělala nová fasáda a LŠU – hudební obor pro žáky z Horní Plané, Frymburka, Hořic a Černé, který již probíhal v objektu ZŠ se přestěhoval do nových prostorů. V budově byl i byt pro učitele hudby a problémem bylo i to, že musel být zachován i byt pro faráře, neboť církevní úřady na tom trvaly, i když byt nebyl vůbec nikdy farářem využíván. Přestavba LŠU byla stavěna v tehdy propagované akci „Z“, s tím, aby se ušetřilo 30% nákladů, ve skutečnosti se však prodělalo 140 tis. Kčs.

V roce 1989 nastoupili do LŠU jako učitelé hudby manželé Rolčíkovi, v budově se vedle vyučování hudby, konala řada různých koncertních vystoupení, jak pobočky, tak i obce. V roce 1996 založili soukromou hudební školu a fungovali zde do konce roku 2002. To už byla fara, podle smlouvy ze začátku devadesátých let, vrácena restitučním nárokem římskokatolické církvi.

Od té doby je budova fary v obci prázdná a pomalu začíná chátrat. V roce 2008 začíná obec jednat o možnosti odkoupení a odezvy církve jsou postupně vstřícnější. Českobudějovické biskupství oznamuje, že preferuje v případě areálu fary směnu za obecní pozemek a tak v závěru roku 2008 se nabídka církve stává reálnou. Za budovu fary požaduje částku 1 864 000 Kč a směnu dvou pozemků, zastupitelstvo rozhodlo, že budovu fary čp. 30 odkoupí a tak se stala obec po dlouhých létech majitelem toho, co vlastně stále využívala a investovala nemalé finanční prostředky.

V současné době je skutečně reálný předpoklad, že dojde k postupné rekonstrukci na výstavbu bytových jednotek a sociálních služeb a podstatně se vylepší vzhled tohoto místa uprostřed obce.

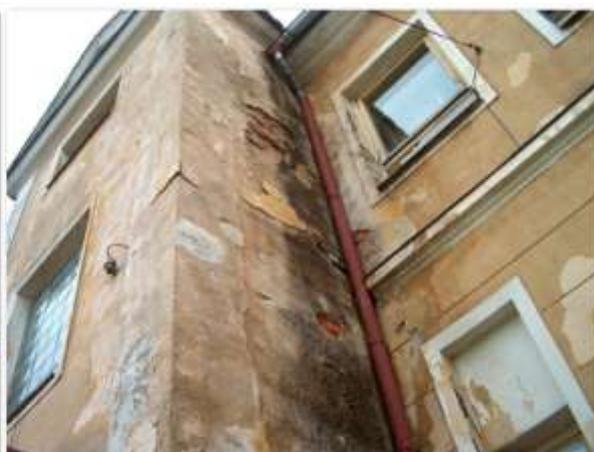
8.3.2011

Budova fary na historickém obrázku při Božím těle

V budově bývala Mateřská škola

Opuštěná budova je v této době stále majetkem katolické církve a postupně chátrá. Obecní úřad vyvíjí snahy o odkoupení budovy.

Kronika obce Černá v Pošumaví má vlastní webové stránky

Ve svém dnešním upozornit na některé které se týkají oblasti, zabývám.

Proto tedy ale není mi to nijak vyrůstala na tézích jako „Pýcha předchází pád“, a dalek tomu, abych se jenomže nikdo jiný to

článku chci především nové skutečnosti a poznatky, kterou se již více než třicet let

nemohu vynechat svou osobu, příjemné. Moje generace „Samochvála smrdí“ anebo tak po většinu života jsem byl jakýmkoliv způsobem pochválil, také neudělal.

V dnešní době tato hesla většinou již neplatí, ovšem chválou se rovněž šetří, a tak je často slyšet pobídka „Pochval se sám, nikdo to ze tebe neudělá“.

A tak tedy na tomto místě se s tím právě vypořádávám, nechci se nijak zviditelňovat ani předvádět, ostatně v mých letech už to nemám ani zapotřebí. Spíše chci touto formou zviditelnit obec Černou v Pošumaví, kde od roku 1977 dělám kronikáře.

Popravdě musím přiznat, že v minulém režimu to vůbec nebylo lehké, o spolupráci, pochopení nebo pochvale se nedá hovořit a i já jsem vlastně jako kronikář udělal jen to, co bylo nejnnutnější.

Teprve od roku 2002, kdy jsem se po pauze ke kronikaření vrátil, našel jsem v této práci smysl a zálibení. Tak se postupně stalo, že jsem nejenom doplnil chybějící roky, ale rovněž i období od roku 1945, které nebylo dosud zmapováno.

Obec Černá v Pošumaví má nyní veškeré soubory kronik od historicky nejstaršího období až po dnešek uloženy na webových stránkách obce, shromáždil jsem obrovské množství fotodokumentace, nejenom historické, ale prakticky ze všech akcí v posledních letech konaných.

Bohužel jsou kroniky pouze v jednom exempláři, který jsem vytiskl a nechal svázat, ve své práci nemám žádné velké požadavky na obec, ale vedení mi vždy vycházelo a vychází vstříc.

Proto jsem také mohl napsat a vydat v roce 2010 knížku „Z pera kronikáře aneb Všechno o Černé v Pošumaví“, která se jako neprodejná dávala darem seniorům při výročí.

V letošním roce jsem po dohodě se starostkou a zastupitelstvem obce napsal propagační a informační publikaci „Obec Černá v Pošumaví – Historie i současnost“, která vyšla teprve před nedávnem. Obě publikace jsou k nahlédnutí na webu obce.

A protože má záliba nezná mezí, rozhodl jsem se a se starostkou obce Irenou Pekárkovou prohodil možnost vytvořit vlastní webové stránky kroniky a dalších, nejenom historických zajímavostí. Stránky jsou hotovy a od 15. března 2011 také spuštěny. Každý, kdo bude mít o tento úsek zájem a navštíví stránky obce Černá v Pošumaví, najde pod heslem Kronika a historie obce mnoho zajímavostí.

To byl tedy můj hlavní záměr, připomenout to, co se nyní na stránkách obce objevilo jako nové. Ze zkušenosti mohu potvrdit, jak mnoho lidí, zejména studentů, ale i institucí se na mě obrací s mnoha problémy a dotazy, a tak tyto nové stránky Kroniky obce, které budu neustále doplňovat, jim v mnohém mohou pomoci.

18.3.2011

Povoznictví v oblasti Černé

Před nedávnem jsem hledal jakousi poznámku o živnostech provozovaných našimi předky v oblasti obce Černá v Pošumaví, Dolní Vltavice a ostatní. Přitom mě, již vlastně poněkolkáté, velmi zaujalo vyprávění o povoznictví a dopravě zboží téměř všeho druhu, což mi nyní nedá, abych se o některých osudech našich povozníků nepodělil s vámi, čtenáři.

Povoznictví bylo řemeslo, které se dědilo z otce na syna a celé povoznické rodiny po generace, prožili vlastně svůj život na cestách. A nebyly to cesty jen tak ledajaké, povozníci se dostali daleko do ciziny, procestovali Rakousko, Bavorsy, Uhry, Itálii, Německo i Francii, všude prodávali a zase nakupovali různé zboží, které se jim vešlo do jejich povozu. Proto to byli také lidé světa znalí, byli svérázní a většinou pěkně urostlí a silní a hlavně byli prý stále veselí a šťastní, přestože jejich povolání bylo namáhavé a moc si nevydělávali.

Originální a svérázné bylo i jejich oblečení, jakýsi povoznický kroj. Na hlavě nosili klobouky se širokou krempou, v zimě pak beranici, na nohou vysoké kožené boty a kožené kalhoty z ovčí kůže obrácené srstí ven, které někteří tvrdohlavci nosili stále i v létě. Navrchu pak nosili lehké pláště z modrého plátna, ozdobené červeným, zeleným a žlutým vyšíváním, které je chránily před umazáním.

Povozníci se na svých cestách, které často trvaly bez přerušení a návratu domů někdy i půl roku, museli vykazovat cestovním pasem a od 6. září 1852 řádným domovským listem. Od roku 1883 pak musely mít na svém povozu černou tabulku velikosti 18x 30 cm s bílými písmeny pět cm vysokými.

Zajímavé bylo i brzdící zařízení na voze. Tehdy ještě nebyla známá vozová brzda a tak v létě, když sjížděli s kopce dolů, podkládali pod kolo kus dřeva nebo železa, tak zvané „čuby“ a v zimě proti klouzání používali mříže nebo řetězy ze železa, ale dokázali si ulehčit práci i jiným způsobem, když spojili široký řemen s opěrami koňského postroje, což dávalo koni silnou oporu proti tlaku při jízdě s kopce. Každý kůň měl také na krku řemen na kterém bylo pověšeno sedm až devět harmonicky sladěných zvonků.

Sami povozníci museli být v této nejisté době i ozbrojeni, měli u sebe vozovou sekeru a dlouhý nůž a s sebou na hlídání i psa, t. zv. vozového pinče.

Jsme v oblasti dolování grafitu a tak zdejší povozníci měli zajištěnu práci a tím i výdělek zejména při přepravě tuhy. Tuhu převáželi v sudech a pytlích, na voze v průměru tři sudy, což obnášelo 1500 – 1800 kg, tuhu vozili do Budějovic, kde jí přejímal špeditér Ferus z Pasova, zpět z Budějovic dokázali navozit mnoho strojů a zařízení kotelen tuhových závodů. Přivezli též na svých vozech v jednotlivých dílech celé mosty do Dolní Vltavice, Bližší Lhoty i železniční most u Hůrky.

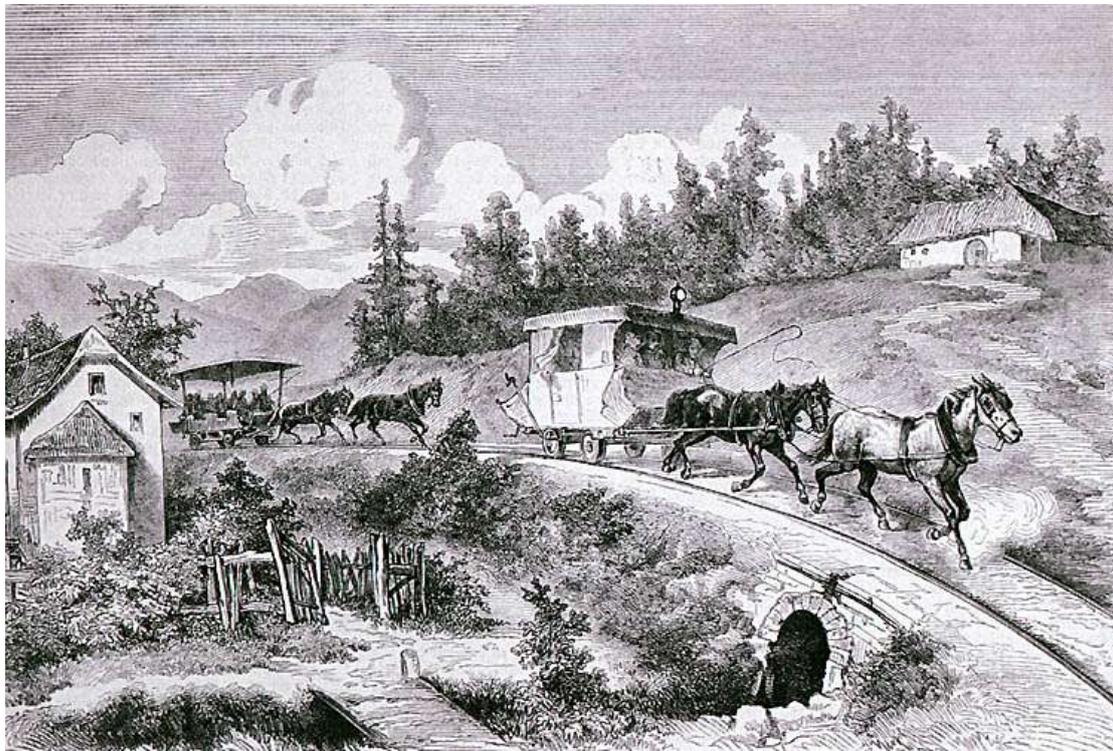
Železnice z Kájova do Želnavy byla otevřena v roce 1892 a veškerá doprava se přesunula na železnici. Do té doby však, asi od roku 1870, prováděli povozníci přepravu po ose mezi Budějovicemi a Lincem a zásobovali obchodníky na trase. Byli proto nazýváni posly, na příklad: „Ulrichsberský, Aigenský, Rohrbašský nebo Haslašský posel“. Obchodníci zde u nás byli zásobováni zbožím většinou z Budějovic, Dolní Vltavici navážel Josef Jungbauer z Bližné č.5, Horní Planou zásoboval Ferdinand Lustig ze Slavkovic, nejvíce jezdilo povozníků z Bližné a to až z osmi popisných čísel, z Černé ze šesti rodin, kde nejvíce vynikal povozník z č. 17, který byl jakýmsi velitelem ostatních povozníků a přejímatelem nákladů.

Nejveselejší prý byl Alois Gabriel z Bližné č.9, který byl i dobrým zpěvákem a jeho písničky byly na cestách často slyšet.

Jenomže začátek železnice Kájov – Želnavy znamenal konec éry koňských povozů a řada starých povozníků právě ono slavnostní zahájení provozu železnice prožila s krvácejícím

srdcem. Velmi těžce se smiřovali s danou skutečností, povoznictví jim prostě přirostlo dokonale k srdci, vždyť většinu svého života prožili na formanském voze. Byl to pro ně smutný konec prastaré povoznické tradice.

28.3.2011

Ilustrační foto – www.katalog.estranky.cz

Půl století radostí i trablů na silnicích

Ani se mi nechce věřit, ale uplynulo již padesát let od doby, kdy jsem dělal své první řidičské zkoušky. Pamatuji si přesně, že to bylo 11. dubna 1961 a po řadě naježděných hodin, většinou po Praze, jsem projížděl při závěrečné zkoušce úsek z dejvické Podbaby na Špejchar. Řidičský kurz jsem absolvoval podle tehdejší vyhlášky č. 141/1960 Sb., které samozřejmě od samého počátku předcházela celá řada vyhlášek, nařízení a zákonů.

Protože vlastně prvními vozidly vůbec byla ta, která byla poháněna parním strojem, byla první vyhláška zaměřena na jízdu silničními parostroji. Pak již začaly vznikat první předchůdci dnešních automobilů, v r. 1885 si německý konstruktér Karl Benz nechal patentovat svou motorovou tříkolku, nezávisle na něm začal vyrábět auta i Daimler a Rudolf Diesel sestrojil první vznětový motor.

Prvním automobilem u nás, byl v březnu 1897 v Kopřivnici vyrobený vůz, který dostal název Präsident a byl prvním osobním automobilem prodaným ve střední Evropě.

Nástup rozvoje automobilismu samozřejmě znamenal zákony o jeho provozu. Prvním místodržitelským nařízením z ledna roku 1900 byly požadavky na vozidla a určující rychlost, která v uzavřené obci nesměla být větší než rychlost koně v čerstvém klusu.

Provoz na silnicích sice pomaleji, ale přece jenom stále narůstal a tak se rovněž měnily neustále i požadavky na vozidla a zejména na řidiče. Od zmíněné vyhlášky 141/1960 následovala pak řada dalších ve sledu č.80/1966, vyhláška 100/1975, vyhláška 99/1989 a stále mnoho dalších, podle nichž jsem se ve své dosavadní řidičské praxi řídil a bohudík nezpůsobil dosud žádný malér.

Nebyl jsem žádný profesionální řidič, ale celá léta jsem používal ke své činnosti služební motocykly a automobily a rovněž počet ročně najetých kilometrů není zanedbatelný.

Mým prvním soukromým automobilem byl Moskvič 408, dostatečně prostorný, což jsme jako rodina pro jízdy k příbuzným na Slovensko potřebovali. Spotřeba sice nebyla zrovna malá, ale benzin stál tehdy 2,40 Kčs, auto pomalejší, ale když se rozjelo, tak to byl tank. Jenomže stále byly nějaké potíže, hned při koupi jsem vlastně vůbec nedorazil domů. V rájovském kopci si Moskvič „postavil hlavu“ a nedonutil jsem ho. Manželka byla se mnou, počkala v autě, já dojel stopem pro nějakého opraváře do autoservisu U trojice, jel jsem s ním zpátky a auto jsme odtáhli do servisu. Bylo to čtyři roky po našem „osvobození“ Sovětským svazem a dalšími spřátelenými vojsky a mě ani nenapadlo spojovat s touto událostí koupi auta. Opraváři však byli zřejmě jiného názoru, hned mi vlastně vynadali, proč jsem si koupil nějaký ruský šmejd. Vrcholem všeho ještě bylo, když mi tři chlapíci, opření rukama o auto při otevřené kapotě motoru řekli, abych zkusil nastartovat. Zkusil jsem, ale při zasunutí rychlosti, auto sebou trhlo, kapota spadla na prsty oněch opravářů a pak teprve nastal „čurbes“. Vlastně mě víceméně vyhnali, ale s tím, abych si druhý den přišel pro auto. Nakonec všechno dobře dopadlo, najezdil jsem se s ním poměrně dost, ale přitom jsem ještě jezdil služebně nejdříve s Trabantem, pak se Škodovkou, Dacií a Favoritem, který jsem posléze odkoupil za „zemřelého“ Moskviče. Po Favoritu následovala Felicie a v současné době Fabia. Všechno jsou to vozy střední třídy, pomalejší a mě dokonale vyhovují, nikam do ciziny, vyjma Slovenska nejezdím, na našich silnicích je vyhláškou povolená rychlost podle mě naprosto dostačující. Mám rád na silnicích řád a pořádek, nechápu řidiče, kteří se chovají na silnici naprosto nezodpovědně, kteří si neuvědomují, že auta jsou vlastně zbraň a ohrožují tak nejen sebe, ale i další účastníky provozu.

Jízda autem mi vždy způsobovala radost a ještě dnes po padesáti letech řidičského provozu, si při jízdě vždy odpočinu a na delší jízdy se většinou těším. Vyhláška a zákony o silničním provozu pro mě nejsou něčím, co je třeba obcházet a porušovat, ale především tím, co je zapotřebí dodržovat a nepovažuji to za žádnou šikanu řidičů. To si mohu za dobu své praxe dovolit konstatovat.

5.4. 2011

Moje vlastní auta – Moskvič ; Favorit; Felicia; Fabia

Auta služební – Trabant 601; Škoda 105; Dacia 1300

První mot. vozidlo – Jawa 350 , kývačka

Na Jestřábí, tam je krásně

Slova v úvodu tohoto článku jistě mohou potvrdit tisíce turistů, rybářů, jachtařů a dalších návštěvníků, kteří se přijíždí již několik desítek let rekreovat do této oblasti.

Plně je též potvrzuje i snad zatím jediná žijící pamětnice, paní Marie Lomecká – Kholová, která žila na Jestřábí již před válkou a samozřejmě si pamatuje všechno dobré i zlé, které zde s rodinou prožila.

Začneme však ale pěkně od začátku. Původní a správný název byl Jestřebí a jeho vznik se datuje rokem 1850. V roce 1869 se uvádí pod německým názvem Habichau a jako osada patří k Bližné. Jestřebí, jehož název se postupně ustálil na Jestřábí, tvořil dvůr s kolem dokola postavenými zemědělskými budovami, který měl číslo popisné 15 a nazýval se prostě „Dvůr“.

Kroniky se zmiňují o tom, že tento dvůr patřil již v 19. století knížeti Schwarzenberkovi a hovoří se zde o tzv. poplužním dvoře. Poplužní dvůr je název pro společně obhospodařovanou jednotku panské půdy, která zahrnovala budovy, vybavení a šafáře s minimálním personálem.

Ke dvoru patřily pozemky o výměře / zde se uvádí 122,123 i 126 ha/, dále dům čp. 16 tzv. „Domek mlaticů“ nebo také „Kráječský dům“, který byl obýván čeládkou statku. Vedle stál dům čp. 17, nazývaný „Hornický dům“, jehož vlastníkem byla Obec Černá na Šumavě, která ho koupila od schwarzenberského důlního ředitelství v letech 1931/1932. V něm bydleli horníci a pole k němu patřící, byla Pozemkovým úřadem předána do užívání jednotlivým domácnostem.

U rybníka u dvora pak stál dům čp. 24, domovním jménem „Ovčák“, který si v r. 1927 postavil Johann Jusko, poslední ovčák ve službách knížete Schwarzenberka. Jusko přišel na Jestřábí v roce 1923, nějakou dobu byl ještě ve službách Jiřího Adamovitze a pak přešel do pivovaru do Černé. Dalším majitelem pak byl Karl Christl s manželkou Annou, rozenou Jusko. U vápencového lomu se dále uvádí dům č.14, t. zv. „Domek krejčího“, jehož majiteli byli Franz a Marie Feier. Na Jestřábí byla i tírna lnu, kterou Adamovitsch přestavěl na obytný dům.

To už jsem ovšem předběhl dobu a musíme se vrátit o nějaká ta léta dozadu.

Na podzim, po žních v roce 1925, byl Jestřábský dvůr knížeti Schwarzenberkovi vyvlastněn a majitelem se stal Pozemkový úřad v Praze. Vyvlastnění postihlo i Olšovský dvůr a dvůr Valtrov, což tehdy nebylo zrovna přijato s nadšením. Německé noviny „Bohemia“ uvádí ve svém čísle z 22.června 1926 článek o tragédii v Černé a o tom, čeho je schopna touha po počestování, neboť Pozemkový úřad rozhodl, že se tyto dvory nepřidělí německým žadatelům na půdě usazeným, ale zůstanou jako t. zv. zbytkové statky a v úvahu jako žadatelé připadají pouze Češi.

Tak se stalo, že v roce 1929/1930 koupil Jestřábí Jiří Adamovitsch, který přišel od Tábora a to byl právě tatínek výše zmiňované paní Marie Lomecké. Paní Lomecká mi potvrdila, že „statek“ koupil, prameny se v tom ovšem neshodují a uvádí, že se neví, zda byl majitelem, či nájemcem.

Každopádně zde hospodařili společně se svými německými zaměstnanci až do roku 1938, kdy se situace začala vyostřovat vinou zfanatizovaných Němců a tak právě na sv. Václava, dne 28. září 1938 musela rodina z Jestřábí prakticky utéct. Válku pak přežili v Plané nad Lužnicí a od září roku 1945 začali na Jestřábí opět hospodařit. Bylo prý to těžké, vše se dávalo znovu dohromady, prasata dováželi až z Moravy, ale nakonec docela slušně fungovali. Přišel ovšem Únor 1948 a protože hospodářství mělo přes 100 ha, spadlo do první

etapy vyvlastnění a byli znárodněni. Rodinu pak vystěhovali do Hůrky a Jestřábí převzaly Státní statky.

Osud si pohrál i s panem Václavem Růžičkou, kterému byl vyvlastněn statek na Radslavi a který pak přešel jako správce právě na Jestřábí. To se stalo v roce 1951 jednou z osmi provozních jednotek nově vzniklého Státního statku Černá a postupně se stalo součástí provozní zemědělské jednotky Bližná. Václav Růžička byl na Jestřábí skutečným hospodářem a pamětníci vzpomínají na vždy perfektně uklizený dvůr i čistotu a pořádek ve stájích.

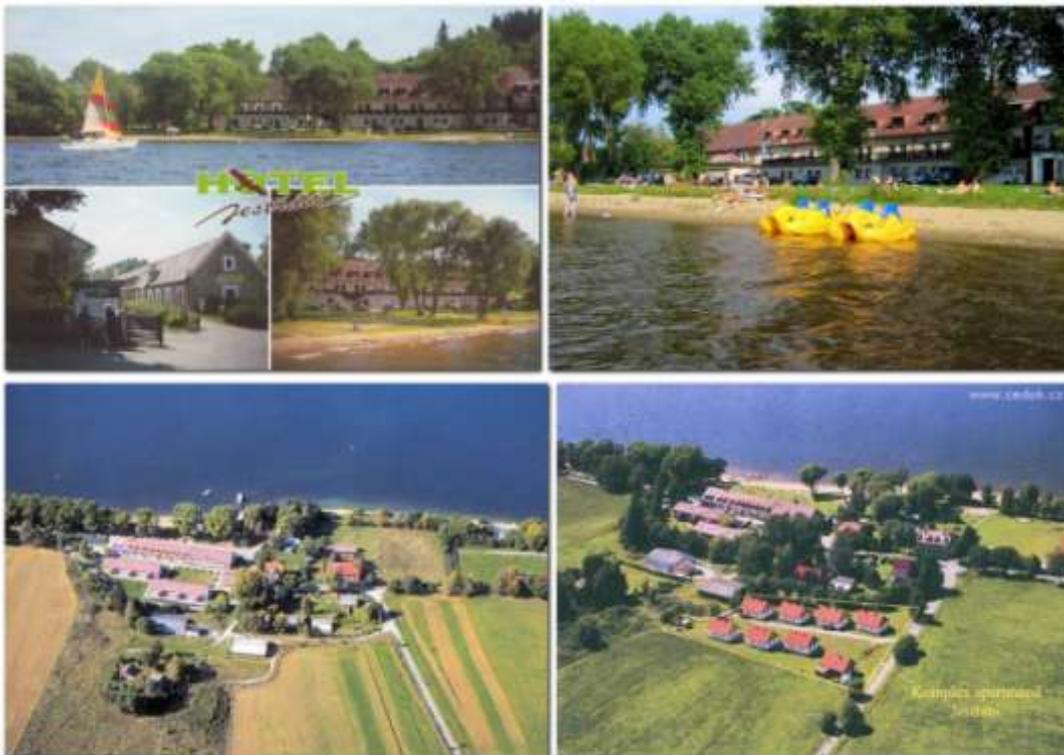
Rovněž i já sám jsem poznal Jestřábí velmi podrobně a to z titulu své funkce vedoucího hospodářství Bližná, pod kterou Jestřábí patřilo. Když jsem nastoupil v roce 1971, byl dvůr obydlen rodinou Josefa Vály, který zde ošetřoval chovné jalovice spolu s Františkem Malým, krátký čas se zde chovala i prasata a v půdních prostorách se vykrmovali drůbeží brojeři.

V té době to byl objekt sloužící zemědělským účelům i se všemi případnými negativy. Uprostřed dvora bylo hnojiště, ze dvora ven na stranu Lipenského jezera vytékala močůvka a protože se začínala ve větší míře rozvíjet rekreace, začala být situace pomalu neúnosná. Silnice tehdy vedla spodem, pod objektem a často jíмка nestačila kapacitou a močůvka přetékala přes silnici. Zemědělská činnost tak musela být ukončena, objekt převzalo ředitelství Oborového podniku Šumava a začalo s rekonstrukcí a přestavbou na areál Školícího a rekreačního zařízení. Bývala zde i škola v přírodě a v zimním období se prováděla léčebná rehabilitace pracovníků odštěpných závodů Oborového podniku.

Další přestavba a postupné komfortnější vybavení přineslo zařízení hotelového typu, které funguje dosud.

Na celém Jestřábí postupem doby vyrostla řada chat a rekreačních zařízení a Jestřábí se stalo rozsáhlou chatovou a rekreační osadou obce Černá v Pošumaví.

28.4.2011

Několik fotografií z Jestřábí

Životní osudy kněze P. Michala Tkáče

/Vzpomínka k nedožitým 80. narozeninám/

P. Michal Tkáč byl nejdéle sloužícím farářem v naší farnosti, kterou spolu s dalšími farnostmi spravoval ze svého působiště ve Frymburku. Celých 38 let jeho působení v lipenských obcích se vrylo do paměti nejen všech věřících, ale i mnoha občanů, kteří poznali jeho lásku k lidem a Bohu, jeho neúnavnou práci nejen v duchu evangelia, ale i na světském poli, zejména jeho velkou zásluhu na obnově řady kostelů.

Jeho hlavním mottem a heslem bylo: „Na minulost nezapomenout – věřit v Boha a budoucnost“.

Narodil se 4. května 1931 ve východoslovenské obci Mestisko, vyučil se zedníkem, krátký čas dělal stavebního mistra na Slovensku a v roce 1955 odešel do Čech. V té době byl již plně rozhodnut, že při svém zaměstnání bude studovat teologii. K tomu ovšem potřeboval mít maturitu a znát latinu a tak začal studovat večerní jedenáctiletku v Českých Budějovicích. Pracoval u Vodních staveb, přes den zdil a dělal fasády a po večerech studoval a v r. 1958, po odmaturování, nastoupil za českobudějovickou diecézi na Bohosloveckou fakultu do Litoměřic. 28. června 1963 byl vysvěcen a tím začala jeho kněžská dráha. Po dobu 45 let pak působil na farnostech na Táborsku, Českobudějovicku a od 1. ledna 1970 začal ve Frymburku. Odtud pak spravoval farnosti v Černé v Pošumaví, Horní Plané, Hodňově, Přední Výtoni, Slavkově, Svěrázu, Světlíku a později na Zvonkové a Svatém Tomáši.

Když mi před časem u něho na faře poskytl rozhovor, vzpomenu na začátky jeho působení, kdy známá dlouhá zima 1969/70 mu způsobovala velké problémy. Po cestě z Frymburku do Černé bylo stále velké množství sněhu a ještě prý na Velikonoce nebylo možno autem projet, když potřeboval na bohoslužby do Černé v Pošumaví.

V době celého svého působení se vždy snažil, pokud to finance dovolovaly, aby kostely v jeho farnostech dostaly potřebnou úpravu, k čemuž valnou měrou přispíval i svými stavebními zkušenostmi. Často jsem ho vídal v pracovním oblečení při některých pracech na úpravě kostelů.

Po roce 1989, především za pomoci žijících rodáků z Rakouska a Německa se mu podařilo postupně opravit devět kostelů.

Jeho víra byla pravá a skutečná a tak se mu dařilo přenést se i přes řadu problémů a úskalí, které mu život přinášel v jeho osobním životě.

Již v roce 1975 byla u něho zjištěna cukrovka, stále však manuálně pracoval na opravách kostelů. Od roku 1993 začíná jeho osobní utrpení, po úrazu opařením horkou vodou přichází o prostřední prst pravé nohy a následně je mu amputována celá noha pod kolenem. Dostává protézu, chodí o francouzských holích, ale svou kněžskou činnost vykonává nadále. V té době dochází i k dokončení mnohých oprav kaplí a sv. sloupů a jejich vysvěcení, které Michal Tkáč oslavuje anebo slouží s dalšími kněžími.

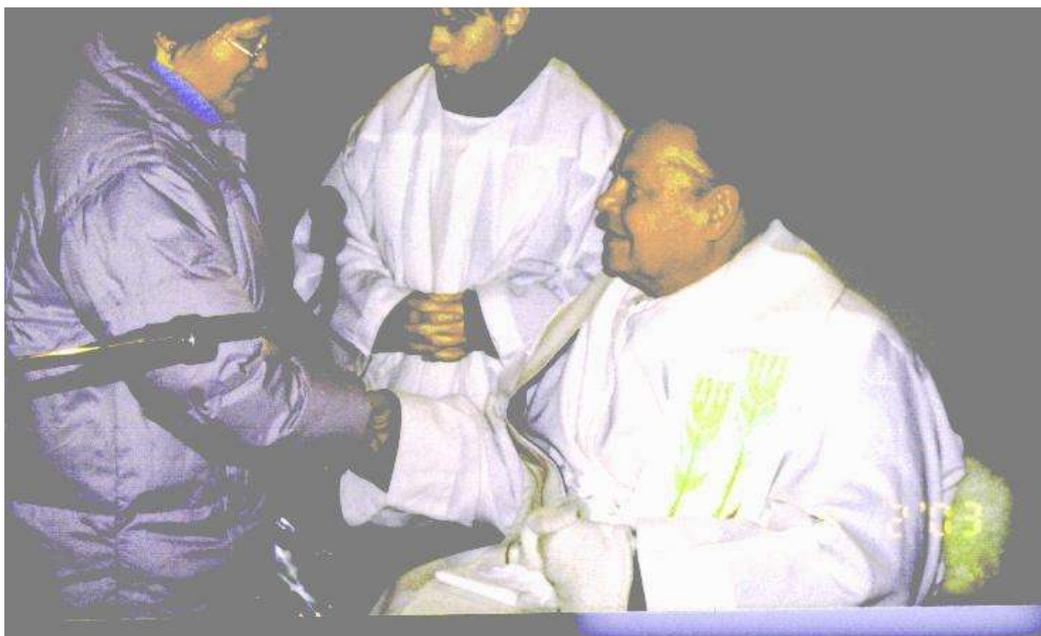
V r. 1997 si poranil patu levé nohy, rána se opět nehojila a tak mu byla amputována i levá noha. Další pohyb tak byl možný pouze na vozíčku, M. Tkáč však nepřestává sloužit bohoslužby ani nyní, v neděli v kostele a ve všední dny na chodbě fary, která se proměňuje na domácí kapli.

Vedle toho, že se mu i podstatně zhoršil zrak a musel prodělat operaci na oční klinice, onemocněly mu i ledviny a tak od května 1998 dochází až 3x týdně na dialýzu do českokrumlovské nemocnice.

Postupně se jeho stav stabilizuje, především ošetřovatelskou péčí jeho sestry, ovšem spravovat ostatní farnosti již nemůže a tak byl uvolněn a zůstává jen frymburským farářem. 1. února 2000 byl jmenován čestným kanovníkem Katedrální kapituly Sv. Mikuláše v Českých Budějovicích a ke konci roku 2002 odchází do důchodu.

15. srpna 2008 P. Michal Tkáč odešel na věčný odpočinek. Farníci a jeho přátelé mu na frymburské faře odhalili pamětní desku, jejíž jednou větou zakončím tento článek: „Jeho láska k lidem a bezmezná víra v Boha vyhloubily trvalou brázdou v celé lipenské oblasti“.

5.5.2011

Radslavská památná lípa

Trasu své občasně procházky po katastru obce Černá v Pošumaví jsem tentokrát volil přes Jestřábí na Radslav a přes Bližnou zpět, bratru téměř deset kilometrů. Počasí toho dne bylo nádherné a tak jsem si vychutnával pohodu tohoto rozkvetlého, jarního, sobotního odpoledne. Ovšem nebyla to pouze obyčejná procházka do přírody, cíleně jsem směřoval především do chatové osady Radslav, kde, řečeno slovy básníka „...lípa větve rozprostírá...“ již 363 let.

Lípa velkolistá na Radslavi patří podle údajů mezi šest památných velkolistých lip v celém českokrumlovském regionu a dokonce jen ke dvěma, které leží na území Chráněné krajinné oblasti Šumava. Ta druhá je shodou okolností rovněž na našem území a to u Stinyho kaple na Dolní Vltavici.

Radslavská lípa nepatří určitě mezi nejmohutnější, obvod kmene ve výšce 130 cm byl začátkem devadesátých let uváděn číslem 612 cm, nyní, jak jsem si sám změřil, činí 634 cm. I tak je v našem regionu druhá, převyšuje jí obvodem 718 cm pouze lípa na návsi ve Zlaté Koruně.

V povědomí mnoha obyvatel českokrumlovska je určitě Běleňská lípa, nacházející se v zaniklé osadě Běleň na Malšínsku, která byla do roku 1951 nejmohutnějším stromem na našem území. Její obvod tehdy měřil úctyhodných 1250 cm. V dnešní době je zmlazená, ale věkem přes 800 let patří mezi nejstarší.

V prachatickém regionu je známa Sudslavická lípa, která je v současné době považována za nejmohutnější lípu jižních Čech.

Lípa na Radslavi stojí před statkem původního čísla popisného 2, t. zv. Maxlovým dvorem a podle údajů byla vysazena u příležitosti ukončení Třicetileté války Vestfálským mírem v roce 1648. Třicetiletá válka přinesla i do naší oblasti velkou zkázu, selský stav byl vylopuený a zadlužený, celé vesnice zničeny, pole a louky ležely ladem.

Dům čp. 2 na Radslavi vlastnil v roce 1600 Maxl Prunner, proto i název Maxl. Dalším vlastníkem byl Daniel Ratschläger, který brzy po této válce, někdy mezi léty 1650 až 1666 postavil dům čp. 3 v Dolní Vltavici a spolu se svým bratrem Georgem je považován za zakládajícího kolonistu v Radslavi právě po Třicetileté válce. Samotné jméno Radczlav se ovšem objevuje o 250 let dříve.

Úvaha, že vysazená lípa může být jeho dílem je tedy reálná, ovšem, zda to bylo na počest konce války, to tvrdit nelze. V té době právě lidé vysazovali stromy v blízkosti svých obydlí a lípě byla přisuzována jakási ochranná síla, věřilo se, že do ní neudeří blesk, že ochrání stavení před působením démonů a že jejím lýkem je možno spoutat vodníka. Proto lidé tyto stromy chránili jako posvátné, přestože to byly stromy vysazené na památku jakési události, čili dnes označované jako stromy památné. Stejně tak lidé vedle lípy vysazovali i duby a právě tyto dva druhy, víceméně dosti rozšířené, se později staly národními symboly našich sousedících zemí. V obrozenecké době básník Ján Kollár určil lípu jako strom slovenské vzájemnosti a lípa bylaposléze zvolena naším národním stromem. Stejně tak se stal dub národním stromem Německa. V současné době se na řadě míst u nás vysazují aleje lip a dubů jako známka vzájemného soužití a porozumění našich národů.

V katastru obce Černá v Pošumaví se nachází celkem čtyři státem chráněné, památné stromy. Vedle uváděných Radslavské a Vltavické lípy velkolisté je to ještě lípa malolistá, rovněž u kaple Stiny u Dolní Vltavice a právě v osadě Radslav i památný dub letní, který má v obvodu 360 cm.

Památné stromy je potřeba i nadále chránit, neboť jsou významnou součástí naší kulturní krajiny, jsou němými svědky minulosti a poselství, které nám přináší, musíme předat příštím generacím, které zhodnotí, jak jsme o ně pečovali.

14.5.2011

Rožmberský rok

V letošním roce uplyne 400 let od smrti posledního Rožmberka Petra Voka, vladaře, který nezanechal potomky, čímž skončilo téměř čtyřsetleté panování tohoto významného rodu.

V pražské Valdštejnské zahradě byla 19. května otevřena mimořádná výstava, která potrvá do 20. srpna a nese název „Rožmberkové – rod českých velmožů a jeho cesta dějinami“. Po jejím skončení by měla být údajně přemístěna do prostor hradu a zámku v Českém Krumlově.

Téměř na celém území jižních Čech budou během roku probíhat oslavy výročí tohoto význačného šlechtického rodu. V Českém Krumlově bude dne 11. června otevřena výstava „Rožmberkové“ a vzpomínkové oslavy budou součástí akcí mnoha jihočeských měst.

Rožmberkové, potomci Vítkovců, byli ve své době nejbohatším, nejváženějším a rovněž nejmocnějším rodem v Čechách. Jejich moc byla taková, že i králové čeští se jí obávali a Rožmberkové při sněmech seděli vždy na místě po králi nejpřednějším. Zastávali vysoké funkce jako místodržící, komorníci i maršálové a vynikali i na poli duchovním. V hierarchickém systému šlechty patřilo rožmberskému vladaři nejpřednější místo.

Z celé bohaté historie rožmberských panovníků bych rád jmenoval např. Jindřicha III., který byl v letech 1400 – 1403 nejvyšším pražským purkrabím a komorníkem, Petr I. z Rožmberka, komorník na dvoře krále Jana Lucemburského, jehož manželkou byla Viola Těšínská, vdova po králi Václavu III.

Pro většinu z nás jsou však známi především bratři Vilém z Rožmberka a mladší Petr Vok. Vilém byl výraznou osobností a jeho zásluha na rozvoji Českého Krumlova je nesporná, neboť z města udělal centrum kulturního i politického života. Byl to neobyčejně bystrý státník a politik, kterému byla dokonce nabízena i polská královská koruna. Po jeho smrti, neboť zemřel rovněž bez potomků se stal vladařem bratr Petr Vok, postava dostatečně známá z mnohých filmových děl. I on však zemřel bez potomků v listopadu 1611, čímž rožmberský rod vymřel.

Rožmberkové byli od svého počátku až do vymření určitě dobrodiním pro jižní Čechy. Vždyť pusté, chudé a močálovité krajiny proměnili v řádně upravená pole, luka a výnosné rybníky. V řadě míst vybudovali pivovary, pily a dali tak základ k rozvoji průmyslu tohoto chudého kraje.

Veškeré kláštery a kostely, kdysi jediné středisko vzdělání, jsou dílem tohoto rozvětveného, bohatého rodu. Spolu s hrady a zámky vynikají svou krásnou architekturou a jsou chloubou stavitelských památek jižních Čech.

Na Rožmbercích můžeme obdivovat i to, že dokázali velmi kvalifikovaně řídit svá hospodářství, že se dokázali obklopit velmi schopnými úředníky a specialisty / např. Jakub Krčín/, že jejich účetnictví a celý hospodářský a finanční systém byl dokonalý a přehledný.

Vedle toho měli i smysl pro svůj lid a dokázali s ním cítit.

V historii jižních Čech zanechali tak Rožmberkové nesmazatelné stopy.

24.5.2011

Výstavy se zúčastnila i starostka naší obce Irena Pekárková

Těžba grafitu, věhlas obce a zásluha ředitelů

Ve svém dnešním článku se opět vracím do historie, tentokrát té, která je spojena s dolováním a těžbou grafitu.

Tehdejší schwarzenberské tuhové závody v Černé v Pošumaví patřily především na přelomu 19. a 20. století po několik desetiletí k jedním z největších exportérů grafitu na světě. Nespornou zásluhu na tomto stavu měli i do funkce jmenování důlní ředitelé, jejichž činnost a aktivitu bych zde chtěl vyzdvihnout.

Přestože již koncem 18. století používali „mastnou zem“ hůřečtí sedláci k mazání pluhů a dveřních pantů, dal pravý podnět k důlní těžbě ředitel krumlovského panství Ernst Mayer ve své zprávě ze dne 8. března 1811, kdy chtěl zabránit spekulantům, aby nedostali kutací listinu. Tento Ernst Mayer stál společně se zasloužilým důlním správcem Schindlerem u počátků těžby tuhy v Černé. Tito dva však měli mezi sebou neustálé spory a tak Schindler přenechal vedení důlního provozu pouze Mayerovi, který jej však v roce 1826 přivedl na pokraj krachu a sám požádal, aby byl vrchního vedení závodu zbaven.

Do vedení se znovu vrátil, mezitím již do šlechtického stavu a na důlního radu povýšený Schindler a brzy přivedl důlní těžbu k velké vážnosti. V Černé také zřídil vyplavovací závod, kde bylo možno z neprodejného druhu tuhy vyrobit rafinátu vhodnou k prodeji.

V roce 1837 odešel na odpočinek a na jeho místo nastoupil porotce důlního soudu Anton von Weinzierl a administrativa přešla znovu na krumlovské panství. V roce 1852 kníže Schwarzenberk pověřil Weinzierla řízením dolů na stříbro v Ratibořicích a do Černé povolal ředitele adolfských železáren v Holubově Friedricha Ballinga. Tento ředitel byl znám tím, že přeložil zkušené dělníky a dozorce z Ratibořic do Černé a zavedl zde pořádek, poctivost, píli a spravedlivý mzdový systém. V roce 1859 však náhle zemřel, do vedení tuhových závodů znovu přešel důlní správce Anton von Weinzierl, který v příštím roce rovněž zemřel.

V roce 1860 byl ředitelem tuhových závodů jmenován důlní správce z Postoloprtn Ignaz Wessely, který byl zároveň zetěm Friedricha Ballinga a současně převzal vrchní vedení všech knížecích důlních provozů. I. Wessely byl ve vedení až do roku 1876 a právě jemu je připisováno podstatné zvyšování výnosů jednotlivých závodů a opodstatnění světového věhlasu. Wessely rovněž nahradil topení odpadním dřevem z knížecích lesů z oblasti Plešného v parních kotlích, které bylo zavedeno ještě v dobách Friedricha Ballinga staršího, topením rašelinou z rašeliníšť, která byla ve směru proti obci Černá.

Jeho následníkem se v roce 1876 stal jeho švagr Friedrich Balling, syn důlního ředitele Friedricha Ballinga. Ve vedoucí funkci byl až do roku 1896 a jeho hlavní zásluhou je vybavenost a zvětšení závodů. Pro dělníky zřídil noclehárny, lázně a vodovod s pitnou vodou. Kníže Schwarzenberk mu udělil takové pravomoci, že byl úplně nezávislým na ředitelství krumlovského panství, což využil zejména k tomu, že dělníci dostávali takové mzdy, že si mohli postavit vlastní domy. Stavební pozemky obdrželi z důlního bratrstva, materiál z knížecích závodů za režijní ceny, stejně jako dopravu a zbývající peněžní prostředky za nízké úroky. V kronikách se uvádí, že tento ředitel se, pro svou starostlivost o dělníky, těšil největší úctě a nejlepším vzpomínkám.

Od roku 1896 až do 1. 10. 1925 řídil tuhové doly důlní ředitel Nikolaus Herrmann, který přišel z Leobenu ve Štýrsku. V té době začalo období vzestupu exportu schwarzenberské tuhy do světa, které však na přelomu roku 1900 začalo stagnovat. Ve válečných letech 1914 – 1918 však začala éra největší těžby, exportu i zisku. Doly tehdy byly pod správou c. a k. vojenského vedení. Válečné období bylo z hlediska zisků relativně

nejúspěšnějším obdobím za celé působení Schwarzenberských tuhových závodů v Černé v Pošumaví.

Od 1. 10. 1925 nastoupil důlní ředitel Dr. Walter Lex z Gössu ve Štýrsku, který byl od roku 1920 vedoucím provozu tuhových dolů. On v roce 1924 objevil velké ložisko tuhy v dolnorakousko- moravském pohraničí, které dědičný princ Dr. Adolf Schwarzenberk v roce 1927 odkoupil a tuhové závody tak žily z dovozu tuhy z této oblasti.

V roce 1930 načas přestává veškerá těžba grafitu, prováděno je pouze čištění a úprava grafitu z vytěžených zásob ležících na haldách. Postupně probíhají jednání o dalším osudu tuhových závodů až nakonec ústřední ředitel panství knížete Schwarzenberka Dr. Ing. Zdeněk Pícha oznamuje 5. 9. 1937, že provoz tuhových dolů bude definitivně k 1. 10. 1937 uzavřen. Tuhové doly se na základě Mnichovské dohody staly součástí „Třetí říše“ a v letech 1941 – 1942 byly zlikvidovány.

Jejich podíl na historickém věhlasu obce i zásluha jednotlivých ředitelů je však historicky cenná a nezapomenutelná.

30.5.2011

37. Šachtel Prince Jana v Černé v Pošumaví na počátku 20. století.
[Fot. K. Marmont. Ze sbírky Schwarzenberského Ústředního úřadu, Praha 1932]

Lužní závod: pilařský provoz

Několik pohledů na grafitové závody

Ve snu viděti...

Dovoluji si tentokrát předložit článek, dnes již historický, poněkud naivní, ve stylu sci-fi, který jsem napsal koncem roku 1988 a který byl uveřejněn v tehdejší ZPRAVODAJI č. 1 obce Černá v Pošumaví v březnu roku 1989. Od té doby uplynulo nejen 22 let, ale nastala převratná změna v našem životě i v obci, zda se cosi vyplnilo v mém snu, to si nyní může každý ověřit.

Toho roku nebylo léto nijak příjemné. Vybíral jsem si polovinu ze svého zákonného nároku na dovolenou a těšil se, jak si pěkně odpočinu. Odpočívám totiž nejraději při aktivní práci, zejména na zahrádce a přitom se snažím, aby hřejivé paprsky sluneční, poněkud zkrášlily mé vybělené tělo. Moje touha však vyslyšena nebyla. Paprsky zřejmě zkrášlily někoho jiného na jiném místě a na mě se stále zatažená obloha snažila vyzkoušet, co všechno vydržím. Nějaký ten deštík mi nevadí, ale co je moc, to je moc. Tohle přece nemám zapotřebí. Zahrádka – nezahrádka, prostě a jednoduše jsem se sebral a odešel odpočívat neaktivně, v poloze horizontální. A zanedlouho už jsem byl na sice neznámém místě, ale bylo tam krásně. Slunce parádně hřálo, opalovalo mé tělo a já byl rád, že jsem konečně u toho a opravdu jsem si užíval i bez aktivní práce. Jenomže všechno má svůj konec a já se zase musel vrátit. Jak jsem se dostal na ono místo, to jsem nezjistil, ovšem cesta k domovu mi byla též jen málo povědomá. Již za hranicí Českého Krumlova jsem se ocitl na široké tříproudové vozovce, spolu s řadou vozidel směřujících k Lipenské přehradě. Mohutné poutače u Kájova oznamovaly, že ve vzdálenosti pouhých 15 km leží opravdová perla celého Polipenska – obec Černá v Pošumaví. V mžiku jsem byl před Hořicemi, které jsem minul obchvatovou silnicí a už se přede mnou otevřel nádherný pohled na jezero. Řada poutačů znovu upozorňovala na velké množství moderně vybavených autokempů. Zdály upoutal pohled na moderní farmu živočišné výroby a již se ocitám před tabulí oznamující – Vítá vás Černá v Pošumaví, obec nekuřáků.

Místní národní výbor byl na svém místě, ale pod ním se místo rozvaliny tyčila velká budova, v jejímž přízemí byla stylově zařízená restaurace a v prvním poschodí velké, moderní nákupní středisko. Všude kolem vydlážděno a neskonale čisto. Bývalý Černý potok pod zrekonstruovaným mostem byl zregulován a vybetonován, tekla zde průzračná voda. Po levé straně v bývalých bažinách se táhla dozadu řada budov, kterým dominovala stavba Školy v přírodě.

V místě bývalé sodovkárny fungoval pivovar, kde se vyrábělo 12° pivo Černovar. Oproti pivovaru přes silnici byl rovněž vystavěn komplex budov s příslušenstvím Služeb MNV. V kanceláři mi oznámili, že zde poskytují pro občany celkem 22 druhů nejrůznějších služeb. Vedle kostela který byl jediný v původním stavu, byla postavena rovněž nová budova, kde byl velký sál, stálé kino, knihovna a klubovny, kde svou činnost rozvíjelo všech 25 společenských organizací.

Všude jsem potkával samé mladé lidi a plno maminek s kočárky. Perfektní chodníky po obou stranách široké silnice jim zaručovaly naprostou bezpečnost před velkým množstvím automobilů, zejména Favoritů Lido, který se v té době prodával za 30 tisíc Kčs. Na rozšířeném a nově vybudovaném autobusovém nádraží bylo rušno. Celkem osmnáct autobusových linek vás mohlo odvést téměř do všech koutů naší vlasti.

Moderní osmitřídní škola, která stála mimo silnici, upoutá na první pohled každého. Děti jsou však stále stejné, co křiku vždy nadělají, dokonce slyším hrát hudbu, je stále silnější a silnější. Ale to už není sen, probudil mě místní rozhlas svou hudbou a posléze slyším hlášení vyzývající občany k udržování pořádku a připomínající, že zítra, v sobotu, se koná brigáda na úklid obce.

13.6.2011

Přišli, přizpůsobili se a zůstali

S vidinou vlastního hospodářství a lepší možností obživy, přicházeli do vysídlovaných pohraničních oblastí osídlenci z českého vnitrozemí.

Uplynulo již 65 let, kdy se do tehdejší obce Černá na Šumavě přistěhovalo prvních sedmnáct českých rodin, převážně od Jihlavy, Humpolce a Hluboké. Ti se pak postupně staly základem stability a soudržnosti v obci.

Na základě přidělové listiny Národního památkového fondu při Ministerstvu zemědělství, jim byly přiděleny jednotlivé usedlosti. V mnoha z nich ovšem ještě bydleli němečtí obyvatelé, které čekal odsun.

Řada nových dosídlenců byla velmi snaživá, ovšem mnohdy i neznalá systému zemědělského hospodaření, neboť vnitrozemí a pohraničí, to byl přece jenom rozdíl.

Bylo však i mnoho tzv. „zlatokopů“, kteří se snažili zejména co nejvíce vyzískat, „vyrabovat a vybrakovat“ a odejít. Paní Marie Lomecká, která jako jediná v naší oblasti žila celé období před, během války i po ní, vzpomíná, jak řada lidí chodila od statku ke statku, každý hledal jen ten lepší barák a málo bylo těch, co chtěli opravdu hospodařit. Od nich se ti poctiví snažili distancovat, oduzovali jejich chování jako vypočítavé, nepoctivé a amorální.

Na základě těchto faktů se i já shoduji s tvrzením paní Lomecké, že restituce dosídlencům po roce 1989 nebyly tak úplně v pořádku, neboť řada jich byla odškodněna, ačkoliv tenkrát přišli, zničili a odešli.

Obyvatelé, kteří zůstali, se naopak zachovali morálně a poctivě, museli se vyrovnat se všemi nesnázemi a těžkostmi života v pohraničí. Vždyť jim byla slíbena půda k hospodaření, ale zakrátko bylo vše jinak. Vznik JZD znamenal pro ně konec vidiny vlastního hospodaření a pro mnohé i osobní problémy a traumata.

Vedle českých dosídlenců byli do obce přesídlení, na základě politických rozhodnutí, i t. zv. rumunští Slováci. Řada z nich se postupně dobře přizpůsobila a sžila s ostatními v obci. Jedním z nich byl i Jan Motičák z Mokré, který v poskytnutém rozhovoru v osmdesátých letech vzpomíná na těžkosti, na to jak si museli přizpůsobovat např. stravu, neboť to, na co byli zvyklí, se zde neurodilo.

Na své spoluobčany z řad reemigrovaných Rumunů vzpomínal tehdy i pamětník Josef Machka z Černé, který popisuje i jejich oblečení, které bylo charakteristické „ruským vzorem“, tj. brigadýrkou, přepásanou košilí a vysokými botami. Ženy nosily zčásti i kroj, většinou však hodně květované sukně s bílou krajkovou zástěrou, bílé punčochy a vysoké šněrovací boty.

V téměř každém stavení byla pec, pekl se žitný chléb, pekly se však i mazance, jidáše, vánočky, macesy a mrkvance. Základem jídelníčku byly ve všední den bramborové knedlíky s oškvarky a zelím nebo placky pečené na plotně a rovněž i šuska. Svátečním jídlem bylo vepřové s knedlíkem a zelím a obřadním jídlem pečená husa s bosáky/vrzáky, klouzáky/ a zelím.

Osídlenci i přesídlenci se postupem doby dokonale přizpůsobili, vzájemně se i příbuzensky promíchali, starší pamětníci již z našich řad většinou odešli a o tom, jak vypadal život po jejich příchodu do obce se ti mladí dnes už dozvídají snad jen z historických záznamů.

22.6.2011

Jak žák Jan šel do grafitových hutí pro mazací válečky

Již po několikáté se vracím k problematice těžby grafitu, zejména ve vztahu k obci Černá v Pošumaví, kterou dolování této důležité suroviny významně proslavilo.

Od roku 1812 až do r. 1930 byl největším těžařem tuhy knížecí rod Schwarzenberků z hlubocko-krumlovské větve. Schwarzenberské grafitové / tuhové/ závody koncem 19. století označované jako grafitové hutě, se postupně staly dominantním těžařem v celém revíru. Zejména, když Schwarzenberk odkoupil v r. 1886, rovněž v té době významnou, těžařskou společnost A. Eggerta.

Otázkou těžby a dolování grafitu a s tím souvisejících dalších činností, se zabývalo a stále zabývá mnoho odborníků z vědecké sféry, ze škol, praxe i dalších příbuzných oborů.

Jedním z nich je i doktor filozofie a pedagogiky Jiří Dvořák z Jihočeské univerzity. V jednom z jeho nesčetných děl, kde se věnoval úzkokolejně železnici, jako dnes již ztracené technické památce, mě zaujala v doplňcích uvedená pasáž, kterou vybral z knihy „Za domovem – vlastivěda Čech“ autorů B. Bauše, K. Rožka a Ad. Weniga z r. 1905, kteří zde podávají údaje o těžbě grafitu formou rozhovoru učitele se svým žákem. Čtenářské veřejnosti tak názorně přibližují oblast těžby a význam grafitu.

Stejně jako PhDr. Jiří Dvořák si i já dovoluji podat v tomto článku citaci z kapitoly XII., která má název Ložiska tuhy a tuhové hutě u Černé.

-----*„Nuže, půjdeš s dopisem do Černé, nebo jak tu po německu říkají, do Schwarzbachu, do tuhových hutí!--- „Co je to grafit?“--- „Neviděl jsi tužku?“--- „Ano, jak bych neviděl.“ --- „Tedy onen černý sloupek, jenž je obložen dřevem, jmenuje se grafit neboli tuha. Ale tuhy se i jinak ještě užívá. Z čisté tuhy dělají ohnivzdorné kelímky, tj. nádoby, v nichž se taví různé rudy. Tuha totiž neběře ohněm žádné zkázy, z tuhy vyrábí se též nátěr na železná kamna.“--- „To znám, havraní stříbro tomu říkají.“--- Ale z tuhy dělají i ohnivzdorné cihly, grafitový cement, lepenky na střechy a válečky k mazání hřidelí. A pro tyto válečky mi právě dojdeš do Schwarzbachu. Hajný uvede tě na silnici a pak již snadno trefíš.“ ---*

Žák Jan posnídal a opatřil se hned krajícem chleba, cesta byla daleká a vsí, kde by mohl něco k jídlu koupiti, velmi pořídku. Bez meškání vydal se v průvodu hajného na cestu. Kráčeli lesními cestami k silnici, kde se Jan s hajným rozloučil a putoval již sám podél Kájovského a Hoříckého potoka na Hořice. Dále na západ leží veliký rybník Olšina, uměle založený, z něhož vytéká přítok Vltavy Olešná do širokého údolí. V nevalně půvabné krajině při vtoku Jelmského potoka do Vltavy spatřil opět známé práce při dobývání rašeliny, která se tu užívá při vytápění hutí tuhových. Vysoké komíny ukazovaly mu cíl dnešního poslání, tuhové hutě u Schwarzbachu. Cestou potkal dělníka, jenž pospíchal též do hutí. Pozdravil jej a zeptal se na cestu. Ale to mu bylo pouze záminkou, jen aby si s ním mohl pohovořit. Dělník byl Němec, ale přece tak dalece hovořil česky, že se s ním Jan domluvil. Ostatně i Jan za svého dlouhého pobytu ve světě leckteré slovo i větu německou pochytil. ---*„Proč stavějí tak nákladné budovy?“* ptal se Jan, ukazuje na schwarzbašské hutě, *„vždyť tuha se vyčerpá a budovy se stanou bezcenné.“* ---- *„Naše tuhová ložiska tak brzy se nevypotřebují. Táhnou se v prahorní břidlici mezi horským hřbetem plöckensteinským a Blánským lesem v délce asi 23 km a v šířce 14 km. Toť přímo nevyčerpatelné množství tuhy a to tím spíše, že ložiska jsou místy až 22 m hluboká, ovšem provázená krystalickým vápencem. Naše tuha má evropskou pověst, neboť obsahuje až 95% čistého uhlíku. Pouze sibiřská a cejlonská tuha ji předčí. Tuha je ovšem znečištěna hlinou, ale ta se vypráním odstraní.“* ---*A což všechna ta tuha se v Čechách spotřebuje?“* ptal se ještě Jan. --- *„Co si myslíš brachu? Mnoho se jí vyváží. Havraní stříbro jde hlavně do Anglie a Belgie, neboť tam i nejchudší člověk alespoň týdně natírá a vyleští si železná kamna, nenechá je rezovatět, jak leckde u nás vidáme. V tužkách jde tuha*

téměř do celého světa.“--- Zatím dospěli k hutím, kde Jan odevzdal psaní a přijal notný balík výrobků tuhových, s nímž se vydal na zpáteční cestu do Krumlova.-----

Schwarzenberské tuhové závody byly zlikvidovány v letech 1941 – 1942. Po druhé světové válce se zde těžil grafit ještě v letech 1953 – 1957, než došlo k napuštění vod Lipenské údolní nádrže. Znamenalo to definitivní zánik veškerých výrobních objektů i pozůstatků šachet Schwarzenberských tuhových dolů. V celé bývalé výrobní oblasti se dnes rozkládá část Lipenské nádrže, t. zv. Malé Lipno.

2.7.2011

V těchto místech, jak ukazují, se rozkládaly závody a šachty Schwarzenberských tuhových závodů. Dnes je to t. zv. Malé Lipno, pravá strana rozsáhlé Lipenské přehrady v prostoru obce Černá v Pošumaví.

Další významný rodák

Při svém, téměř permanentním hledání všeho nového, co souvisí s historií obce Černá v Pošumaví, jsem vždy velmi spokojen, když se mi podaří najít a zjistit něco dosud neznámého a v archivu kronik neuvedeného.

Jedním z takových nových objevů, je informace o dalším významném rodákovi z naší obce, dosud žijícím lékaři a vědci prof. Václavu Seichertovi, který v dubnu letošního roku oslavil významné životní jubileum – 75 let.

Prof. MUDr. Václav Seichert, DrSc. se narodil 11.dubna 1936 v tehdejší Černé na Šumavě a od roku 1961, kdy ukončil studia na fakultě všeobecného lékařství Karlovy univerzity, pracuje v Anatomickém ústavu 1.lékařské fakulty UK v Praze. Na fakultě postupně obhájil dizertační práce kandidáta a posléze doktora věd. Pracoval jako asistent, odborný asistent, docent a v roce 1991 byl jmenován profesorem. Od roku 1969 do roku 1973 absolvoval studijní pobyty na univerzitách v Utrechtu v Holandsku a v Khartoumu v Sudánu.

Od roku 1991 je profesorem normální anatomie, zabývá se vývojem končetin, cévního řečiště a růstem embryonálních orgánů se zaměřením na vznik vrozených vývojových vad.

Soustřeďuje se na diferencovaný růst a posuny tkání, vlastně na vše, co obsahuje teratologie, což je vědní disciplína, která studuje příčiny a mechanismy vzniku vývojových vad.

Tato témata jsou i základem jeho publikační činnosti, která je za 50 let jeho práce v Anatomickém ústavu velmi obsáhlá. Pan profesor si své publikace dokonce sám ilustruje.

V současné době je emeritním zástupcem přednosty Anatomického ústavu a emeritním profesorem Anatomického ústavu 1. LF UK. Je naším významným představitelem oboru

anatomie, spolupracoval s řadou vědeckých institucí doma i v zahraničí, byl členem Evropské teratologické společnosti a stále je členem České společnosti Jana Evangelisty Purkyně.

Jeho velkou zálibou je entomologie, je naším významným entomologem a sběratelem, členem Entomologické společnosti při Akademii věd ČR.

Obec Černá v Pošumaví si váží svého významného rodáka, já sám se snažím jej kontaktovat, zatím však pouze přes sekretariát AÚ. Pan profesor již na ústav dochází nepravidelně a tak je poměrně obtížné se s ním spojit. Snad se mi podaří získat od něho časem více podrobností o jeho rodišti, byl bych tomu velice rád.

14.7.2011

Tajvan: Lipenský ostrov s nádechem exotiky

Letní čas, to jsou samozřejmě prázdniny a dovolená, kterou prožívá řada rekreatantů v celé oblasti lipenské přehrady.

Toho, kdo přijíždí ve směru Černá v Pošumaví – Horní Planá může upoutat i výrazný ostrov blízko břehu, vyčnívající nad hladinou jezera. Jedná se o takzvaný Hadí ostrov, německy Einsiedlberg, kteří starousedlíci, pravidelně přijíždějící návštěvníci a především rybáři znají pod názvem Tajvan.

Na lipenské přehradě je to vlastně největší ostrov, podle údajů je dlouhý 277 metrů a široký 163 metrů, má přibližně 3,5 hektaru a jeho nadmořská výška je 737 metrů nad mořem. Převažujícím porostem jsou borovice a břízy, je to vlastně smíšený les.

Podle vyprávění místních pamětníků pracoval prý kdysi na nádraží v Hůrce (stanice Černá v Pošumaví) jeden nádražák, který byl vášnivým rybářem a ryby jezdil chytat na tento ostrůvek. Jeho charakteristickým rysem byly šikmé oči, vypadal prý jako Číňan, a tak lidé začali ostrůvku, kde byl rybář „pečený, vařený“ říkat Tajvan, podle čínského ostrova Tchaj – wanu.

V době, kdy zde ještě nebyly lipenské vody, se v tomto místě vlévala do řeky Vltavy říčka Olšina, v těsné blízkosti vedla i železniční trať, dnes je to ideální místo pro projížďku na lodi. Na ostrov Tajvan je ovšem zakázán vstup, neboť byl vyhlášen přísně chráněnou přírodní rezervací s výskytem vodního ptactva a drobné vzácné fauny. Svě pravé a původní jméno dostal prý od množství zde vyskytujících se zmijí, i když to zase další popírají, údajně báchorku o hadech rozšířili rybáři, aby mohli spokojeně sedět za svými pruty.

Přesto se občas najdou lidé, kteří touží se na ostrov dostat a zde se koupat a opalovat, protože kolem ostrova jsou příjemné písčité pláže. Rybáři ovšem prý dnes zákaz dodržují a rybaří jen na vedlejších menších ostrůvku, kde je vše povoleno.

Vedle ostrova Tajvan je totiž ještě další menší ostrůvek o rozloze 65x50 metrů, kterému se říká malý Tajvan, ale někteří tento ostrůvek nazývají Hadí. Takže nakonec jsem sám na pochybách, jak to vlastně s těmi názvy je – Tajvan alias Hadí anebo Tajvan a Hadí, anebo jen velký a malý Tajvan. Ať je to tak nebo onak, je to kus nádherné přírodní scenérie a z názvů dýchá exotika.

Nahlédneme-li však blíže do historie daného místa před naplněním přehrady, zjistíme, že ostrov byl jakýsi kopec skutečně nazývaný Einsiedelberg, o čemž svědčí články a fotografie uvedené na webu Kohoutí kříž.

K ostrovu je nejbliže z osady Hůrka, ovšem krásný výhled je z oblasti Černé v Pošumaví. Nad obcí, ve směru na Dolní Vltavici na vrcholu stoupání oproti kamenolomu, je skutečně nádherný výhled. Jezero je zde nejširší a dokonale se před námi rozprostírá, z horizontu vidíme jachetní přístav v Černé a mimo náš objekt – ostrov Tajvan – i kus krásné Šumavy, hory Smrčina a Plechý.

Rovněž pěkná vyhlídka je i u infopointů nad chatovou osadou Radslav, kde si na názorné tabuli přečteme nejen stručné údaje o Šumavě a lipenské přehradě, ale na názorné mapce se seznámíme se všemi viditelnými vrcholy blízké Šumavy.

22.7.2011

Jubilejní stý článek Františka Záhory

Někdy v první polovině roku 2007 začala v Českokrumlovském deníku akce Čtenáři – sobě. Na čtenáře bylo apelováno, aby se současně stal i reportérem, aby psal, fotil a spoluvytvářel Českokrumlovský deník.

Měl jsem v té době za sebou již mnoho let kronikářské práce pro obec Černou v Pošumaví, snažil jsem se co nejvíce proniknout její historií, shromažďovat materiály, dělat prostě vše, co s výkonem práce kronikáře souvisí. Jenom jedno jsem zatím nedělal – do žádných novin ani časopisů jsem nikdy nic nenapsal. Až rubrika reportéra mě přece jenom upoutala a rozhodl jsem se, že to zkusím.

Prvním článkem, který vyšel 17. prosince 2007, bylo několik řádků o oslavě adventního času v obci, který se setkal s příznivým ohlasem. Tehdy jsem za něj dostal v redakci i 100 korun, které byly nabízeny za zajímavý příspěvek. No a tehdy to vlastně všechno začalo, rozhodl jsem se, že se pokusím v dalším období prezentovat obec Černou v Pošumaví svými články.

Začal rok 2008, což byl pro obec rok jubilejní, neboť jsme si připomínali výročí první písemné zmínky o založení obce v roce 1268. Proto jsem směřoval své články převážně na výběr z historie, ovšem současně jsem měl i určitou obavu z toho, že tato témata nebudou čtenáře v dnešní době moc zajímat. Většina lidí nejeví zájem o historii národa a své obce, přestože znalost historie nám umožňuje přemýšlet o tom, co tehdy bylo dobré a co ne, co bylo mravné a co je nutno zavrhnout.

V redakci Českokrumlovského deníku však tyto mé obavy rozptýlili a když jsem asi po desátém článku začínal mít odezvy i od čtenářů, pustil jsem se do psaní již naplno. Zajímavé je, že ti, kteří mě pak po celou dobu, kdy mé články vycházeli, kontaktovali, byli lidé „cizí“, z vlastní obce jsem měl pouze dvě odezvy, bohužel negativní.

Styk s čtenáři byl pro mě velmi inspirativní, některé jsem osobně navštívil, s dalšími jsme si telefonicky a elektronickou poštou vyměňovali vzájemné informace. Pro svou práci jsem získal mnoho dalších cenných historických dat. Například jako první se mi ozvala paní Ludmila Prennerová z Dobčic u Dubného, která v mládí bydlela v Dolní Vltavici, a kterou jsem posléze v jejím bydlišti navštívil a rozhovorem s ní získal velmi cenné informace.

cením si toho, že jsem byl v telefonickém styku s Antonínem Nikendeyem z Českých Budějovic, který jako lesák a historik byl znalcem hospodaření na Šumavě. Vyměnili jsme si vzájemně i některé publikace, které vydal on i já (s finanční podporou obce publikaci Z pera kronikáře aneb Všechno o Černé v Pošumaví). V dubnu letošního roku se inženýr Nikendey ve věku 91 let s námi bohužel rozloučil.

Telefonicky jsem byl ve styku i s naším rodákem, malířem, grafikem a historikem Františkem Dörflem, se kterým jsme si rovněž vzájemně vyměnili publikační materiály.

Velmi si cením i spolupráce a přátelství s českokrumlovským spisovatelem Janem Vaněčkem, rovněž kolegou – reportérem, s nímž jsme propojili i některé své články. Bohužel permoníky jsme neviděli a kvadraturu kruhu rovněž nevyřešili.

Všechna tato setkání a mnoho dalších přes e-mailovou poštu mě utvrzovala ve vědomí, že články o historii obce, ale i další ze současnosti, se setkaly s určitou odezvou a že svůj význam mají. Proto jsem v psaní pokračoval dále, počet vydaných článků se stále zvyšoval a přede mnou stála magická, ovšem nechci říkat konečná, stovka. Tímto svým dnešním článkem jsem do cíle dospěl – je jubilejním stým článkem.

Myslím si, že jsem za celou tu dobu obec Černou v Pošumaví dostatečně zviditelnil a prezentoval, což však neznamená, že jsem dojel na konečnou. Námětů je stále dost a bude-li dostatečný zájem, pitvání v historii může pokračovat.

Jenom jednomu jsem se ve svých článcích vyhýbal, totiž současné politice, kterou často rozebírají ostatní kolegové – reportéři. Samozřejmě, že nejsem spokojen s mnoha nešvary, které se na naší politické scéně permanentně objevují, nelíbí se mi skandály politiků, zkorumpovanost, neprůhlednost zákonů, tunelování našeho hospodářství a postupné zvyšování státního dluhu, jehož následky pak nesou především miliony slušných a pracovitých lidí.

Především jsem však nespokojen s prakticky převrácenou morální stupnicí hodnot v naší společnosti a rád bych se dožil ještě toho, aby slova jako slušnost, vstřícnost, ochota, poctivost, pravdomluvnost a další získala opět své krédo.

Všem čtenářům přeji, aby poznání historie obce Černá v Pošumaví a celého regionu prostřednictvím mých článků bylo pro ně poučením a zábavou. Snad to přinese i určité poznání pro pokolení našich následovníků.

1.8.2011

*Redakce Františku Záhorovi tímto velice děkuje za spolupráci
a těší se na jeho další zajímavé příspěvky!*

Erika Zemanová: od hory Roklan k Dolní Vltavici

Již několikrát jsem se zmínil o tom, jak inspirativní je pro mě setkání s rodáky a pamětníky zdejšího kraje, kteří svým vzpomínáním a vyprávěním obohatí dosavadní známé historické poznatky.

Zhruba před rokem jsem poznal jednu starší, ale stále velmi vitální ženu, která byla iniciátorkou setkání svých vrstevnic ze školních let v osadě Dolní Vltavice.

Po padesáti letech zavzpomínali na svá školní léta a na život v obci, která se odsunem německých obyvatel vysídlila a kterou v dalším období čekala úplná likvidace, vzhledem k vytvoření hraničního pásma a následně zatopením lipenskou přehradou.

Výše zmíněná paní se jmenuje Erika Zemanová, v současné době bydlí v Teplicích v Čechách a začátkem letošního září mi poskytla rozhovor a některé fotografie o životě v Dolní Vltavici, kde prožila se svou rodinou období od roku 1951 do roku 1957. Období, zdá se poměrně krátké, ale na zážitky a prožitky dostatečně bohaté, což hodlá v nejbližší budoucnosti autorsky zpracovat.

Paní Zemanová má totiž již první literární činnost za sebou, napsala a vydala knihu pod názvem Šumava – Roklanská hájenka ve vzpomínkách, v níž popisuje dosud neznámou historii nejen Roklanské hájenky, ale celé rodiny Kortusových, která zde žila v letech 1908 až 1933. Vyprávění o 25 letech života ve stavení na konci civilizace, pouhých 1,5 kilometru od druhé nejvyšší hory Šumavy – Roklanu, zpracovala paní Zemanová podle vyprávění své maminky Marie Kortusové, která se zde narodila.

Tuto knihu, proloženou dobovými fotografiemi, jsem přečetl s velkým zájmem a takřka jedním dechem, autorka citově ztvárnila těžký šumavský život ve stylu Karla Klostermanna.

Při psaní knihy se seznámila i se spisovatelem Karlem Petrášem, který psal rovněž o Šumavě a též blízko stylu Klostermanna. Po vydání její knihy jí dopisem poděkoval, zejména za vyplnění historického vakua 25 let v oblasti Roklanské hájenky.

Fotografie Roklanské hájenky hrály též důležitou roli v dokumentu České televize – Karel Klostermann, básník Šumavy a zbudovských blat, jehož natáčení a dalších setkání, zejména v Kašperských Horách, se paní Zemanová rovněž zúčastnila.

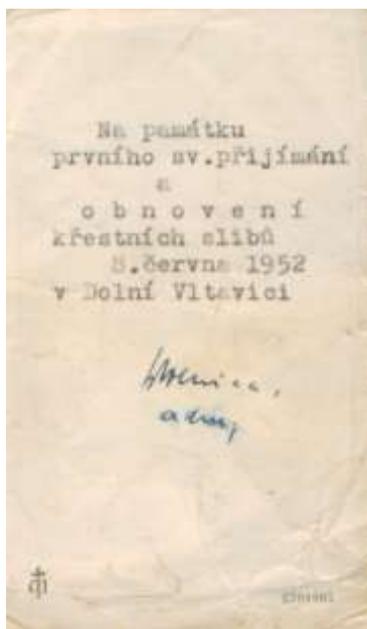
Další životní osudy odvály maminku Marii Kortusovou na sever, na Ústecko, kde se provdala, narodil se jim syn Josef a v roce 1940 dcera Erika. V roce 1951 odchází celá rodina Malkusova znovu na Šumavu, tentokrát však budovat pohraničí do oblasti Dolní Vltavice. Dostali přidělen domek čp. 30, který stál naproti poště, ale byl velmi malý, a protože jim bylo povoleno přistěhovat si i koně, ustájili je ve vedlejší stavení.

Paní Zemanová mi pak vylíčila mnoho zážitků z tehdejšího pobytu v Dolní Vltavici, kde si pak našla i svého budoucího manžela. Vzpomínala především nejen na školní léta, ale i na tehdejší obtížný život v obci, problémy se sháněním lékaře, na močály kolem obce, na sušení sena, slavení Prvního máje, na vojáky a mnoho dalšího.

To vše by mělo být námětem jejího knižního zpracování o Dolní Vltavici, kde by však využila i vzpomínek svých vrstevnic a přátel. Na její budoucí knížku se samozřejmě těším a přeji ji, aby i nadále byla plna optimismu a životní vitality.

8.9.2011

Část obrázků z mládí Eriky Zemanové, které prožila v Dolní Vltavici

Pralesní liga hasičů v Černé měla úspěch

Černopošumavský Sbor dobrovolných hasičů uspořádal v sobotu 17. září soutěž O putovní pohár starostky obce, ve které tentokrát soutěžilo celkem devět sedmičlenných družstev z pěti obcí Českokrumlovsko.

Tato soutěž je též nazývána Pralesní liga, pojem, který je znám po celé republice a nejenom u hasičů. Ve skutečnosti je to neoficiální soutěž, kde se zábavnou formou ukáže zdatnost, přesnost, rychlost a technika, ale především je to zábavný program pro širší veřejnost.

Myslím, že právě tento účel byl splněn, počasí se dokonale vydařilo a přihlížející diváci odměňovali potleskem výkon každého družstva a spokojeni byli i soutěžící, i když se některým nezadařilo a po „útoků“ byli notně zmáčeni.

Každé družstvo soutěžilo dvakrát a ve výsledku se počítal nejlepší čas, který činil 40 vteřin u žen z obce Chmelná a za 43 vteřin zvládlo svůj úkol družstvo mužů rovněž z Chmelné.

Úkolem každého družstva bylo v co nejrychlejší čas dostat vodu do koncovky a u mužů ještě shodit z podstavce tři sudy. Letos však byl tento úkol ještě ztížen o nutnost hned na startu vypít, respektive vysát, sedmi hadičkami dva litry piva, u děvčat z Chmelné, kde soutěžily ještě nezletilé, se podávala kofola.

Celkem tedy soutěžila čtyři družstva žen, vedle Černé a Chmelné ještě Loučovice a Přední Výtoně, a také pět družstev mužů Chmelná, Hořice, dvě družstva z Přední Výtoně a Černá v Pošumaví.

Starostka obce Irena Pekárková, která všechny soutěžící na začátku přivítala, předala pak spolu s velitelem Mariánem Szalajem odměny podle konečného umístění.

Družstva z Křemežské kotliny si odvezla putovní pohár a ceny za první místo, o druhé místo mezi muži z Přední Výtoně B a Hořicemi se rozhodovalo opět společným „vysáním“ dvojtupláku piva, kde rychlejší byli muži z Přední Výtoně. Dámské stříbrné a bronzové odměny si odvezla družstva z Přední Výtoně a Loučovic. Družstva Černé v Pošumaví, jako správný hostitel, „nechala“ všechny hosty vyhrát a v Pralesní lize zůstala na chvostu.

Po skončení soutěže pokračovala volná zábava, kterou vyplnila svým vystoupením skupina dvou žen Duo Návraty Prachatice, která se prezentuje hity od 30. let po současnost.

Českokrumlovský deník: 21. Září 2011

Kostel – dům Boží a naše kulturní dědictví

Téměř v každé vesnici dnes najdeme kostel nebo alespoň kapličku, stavbu, která je pro obec dominantní, je většinou v jejím centru a poměrně zdaleka viditelná.

Je to především místo pro shromažďování věřících, dům bohoslužeb a motliteb jednotlivců, které naši předkové považovali pro svůj život za velmi důležité. Proto také stavby umělecky ztvárnili a zanechali nám je pro inspiraci, hledání smyslu života a jeho hodnot. Proto patří kostel k našemu kulturnímu dědictví, je to pamětihodnost, kterou je třeba ochraňovat.

Přestože se většina naší populace v současnosti prezentuje jako ateistická, při pohledu na kostel a pobyt v jeho vnitřním prostoru, téměř každý přítomný, kromě obdivu k architektuře stavby, cítí určitou posvátnost těchto míst. Zde může v tichu pobývat a přemýšlet o důležitých věcech svého života a podívat se na svět kolem nás trochu z nadhledu.

Obec Černá v Pošumaví má historicky svůj kostel teprve až od roku 1787. Do té doby využívali obyvatelé farní kostel v Hořicích na Šumavě. V založené lokálii, nařízením císaře Josefa II., byla nejdříve postavena dřevěná kaple a teprve v roce 1799 byla započata stavba kamenného kostela. Stavební práce probíhaly velmi rychle, takže již 17. listopadu 1799 byl kostel vysvěcen rychnovským vikářem Karlem Holzingerem ke cti Neposkvrněného početí Panny Marie. Hlavní oltář byl zasvěcen rovněž Panně Marii, zhotovil ho Antonín Wittmann z Rožmitálu se svým synem Karlem. Příštím rokem pak byly ze Sepekova u Milevska dovezeny zvony a dokončeny poslední úpravy včetně stavby kostelní věže.

V době svého založení byla lokálie v Černé součástí vikariátu Rychnůvek a od roku 1858 vikariátu Horní Planá, k 12. březnu 1858 pak byla povýšena na faru.

Na počátku dvacátého století začaly opravy kostela, byl zvětšen a přestavěn v pseudorománském stylu. Kostelní věž byla zrenovována a byly pořízeny boční oltáře, kazatelna, lavice a varhany. Na hlavní oltář byla umístěna replika zázračného obrazu Panny Marie Immaculata z kostela sv. Alfonse v Římě. Po „kolaudaci“ byl 4. července 1904 kostel znovu vysvěcen děkanem Mathiasem Woneschem a hned druhý den po vysvěcení proběhlo v kostele biřmování, kterého se zúčastnilo 1937 biřmovanců z 28 farních obvodů.

V roce 1912 bylo v kostele namontováno elektrické osvětlení od firmy Siemens – Schuckert. V době první světové války byly vojenskou správou zabaveny zvony a až teprve v roce 1928 byly zakoupeny a nainstalovány nové z dílny Rudolfa Pernera z Českých Budějovic. Ale ani ty nevydržely a v roce 1941 byly vojenskou správou opět zkonfiskovány.

Další opravy kostela a rovněž i přilehlé fary probíhaly ve třicátých létech dvacátého století. Tehdy byla opravena kostelní střecha, na faru zaveden vodovod, opraven plot a některé další úpravy.

Kostel však neosiřel ani v době po roce 1945, přestože mu již nebyla věnována patřičná péče a postupně to bylo vidět i na vzhledu. V roce 1976 byla provedena svépomocná generální oprava kostela při které byla vyměněna krytina a celkově opravena fasáda. Jasně barvy opraveného kostela přispěly i k samotnému vzhledu obce Černá v Pošumaví. Tehdejší duchovní správce Michal Tkáč měl plné pochopení při provádění oprav kostela u věřících, kteří ochotně pomáhali finančně i aktivně.

V roce 1977 se prováděla celková oprava interiéru kostela včetně nové elektrické instalace. Byl pořízen nový oltář čelem k lidu a nová stabilní ambona. Provedlo se též vymalování celého vnitřku kostela. Dále bylo ještě provedeno zhotovení odvodňovacích žlabů kolem celého kostela a oprava fasády fary.

Po roce 1989 převzali iniciativu při opravě kostela rodáci z Černé a okolí, občané Rakouska a Německa. Během let 1998 až 2002 byla vyměněna střešní krytina chrámové lodi a kostel dostal novou fasádu.

Dne 20.6.2004 se konala oslava 100 let od prvního vysvěcení kostela, slavnostní mši sloužil generální vikář českobudějovické diecéze P.Jan Baxant.

Je dobře, že kostelu je stále věnována pozornost. Vždyť to není jen tak nějaká budova, ani jen orientační bod v krajině, je to naše kulturní památka, dědictví, které je nutno zachovat v plné kráse našim potomkům.

13.10.2011

Foto kostela v dnešní plné kráse a foto před opravou

Interiér kostela v současnosti a v roce 1976

Malšínsko, zapomenutý kraj?

V době, kdy jsem byl ještě zapojen v pracovním procesu a podle současné terminologie byl součástí managementu podniku, charakter mé profese agronoma mi především prikazoval, ale současně i dovoľoval poznat nejen potřebné technologické postupy pěstování rostlin, ale i krásy a půvaby zejména šumavské krajiny a přírody.

Ponechám - li stranou charakter, rozličnost a odlišnost tehdejšího zemědělství, kde zejména dennodenní komunikace s lidmi byla součástí práce nejen agronoma, pak především půvaby naší krajiny mě dokázaly vždy nadchnout.

Poznal jsem za celou tu dobu oblast prakticky od Rožmberka až po Novou Pec, všude se vždy našla krásná zákoutí přírody, přírodní scenérie a různé překrásné výhledy.

Dá se říci, že Lipenská přehrada a její krásy v každém ročním období mi nakonec učarovaly tak, že jsem zde „zakotvil“ pracovní i osobně. Žiji v Černé v Pošumaví a sleduji proměny této obce již několik desítek let, zemědělství z obce prakticky vymizelo, ale její vzhled se podstatně mění rok od roku. Ovšem to se dá říci o všech obcích celé lipenské oblasti, která je, díky přehradě, atraktivním místem pro řadu turistů a návštěvníků.

Z tohoto hlediska se pak jeví některé obce dále od lipenské přehrady jako neatraktivní. To by byl ovšem hrubý omyl, o čemž každého hravě přesvědčí návštěva deset kilometrů od Frymburka vzdálené obce Malšína. Vydáme-li se z Frymburka silnicí na Malšín, musíme každopádně zastavit na Hodslavi a nenechat si ujít ten překrásný výhled na vyrovnávací nádrž ve Vyšším Brodě a celé to nádherné panorama.

Zakrátko pak přijedeme do Malšína, ještě po cestě spatříme krásný malšínský kostelíček, zasvěcený Srdci Ježíšovu, a když pak se od něj zahledíme do dále, máme před sebou výhled, který je, nejen v literatuře, uváděn jako jeden z nejhezčích a možná i nejkrásnějších panoramat v celém okolí.

O samotném Malšíně je první zmínka v roce 1339 a je známo, že již tehdy procházela tímto místem obchodní stezka z Rakouska do Krumlova a že tedy osídleno muselo být již dříve. Původně byla osada poddanskou vesnicí Rožmberků a od 17. století patřila klášteru ve Vyšším Brodě.

Na místě zmíněného kostela stála původně raně gotická kaple zasvěcená sv. Markétě, v 15. století k ní byl přistavěn gotický kostel s věží, později se částečně projevilo i baroko a některá zařízení i v novogotickém stylu.

Legenda však praví, že na místě kostela postavil krásný hrad Vok z Rožmberka, který jej však neužíval a prodal hraběti Thurmbergovi. Od nepaměti se pak vyvýšenému kopci říkalo a stále říká Tumberg. Zde pak byla v roce 1856 postavena poutní kaple Panny Marie Pomocné.

Poloha Tumbergu byla skutečně strategická, neboť, jak uvádí František Schusser, který cituje Jiřího Andresku, byla cesta z Lince přes Vyšší Brod a Tumberg využívána již v dobách římských.

V údolí pod „Tumbergem“ leží Ostrov, který dnes patří pod obec Malšín, ale dlouho tomu tak nebývalo. A to je další zajímavost, pokud se týká Malšína. Ostrov totiž prý býval městečkem, které mělo svou radnici i kostelík s věží. Jeho vznik se uvádí od roku 1372 a od nepaměti pak spolu Malšín a Ostrov soutěžily o to, kde bude rychta, obecní úřad a ostatní instituce. Dodnes je určitou raritou fakt, že obec Malšín nemá vlastní katastrální území a patří pod Ostrov.

Celou oblast Malšínska podrobně popsal a zdokumentoval loučovický historik, dnes již zesnulý, František Schusser, rovněž Roman Podhola přispěl k poznání historie tohoto kraje.

Na internetu jsem našel i stránku s názvem Malšínsko zapomenutý kraj u Lipna. Není to přesně vystiženo, navštívíme-li Malšínsko, nemůžeme zapomenout. Vezměme jen názvy osad a samot: Horní Dlouhá, Dolní Dlouhá, Horní Okolí, Větrná, Všímary, Běleň, Šaflěřov, Chvalín, Vojtín, Boršov, Lhotka, Branná. Co místo, to krásný kousek krajiny lahodící oku návštěvníka. Samozřejmě, že davy turistů sem proudit nebudou, což je zase pro přírodu jenom dobře, ale ten nádherný pocit, to uklidnění, prostě ideální místo pro relaxaci duše i těla.

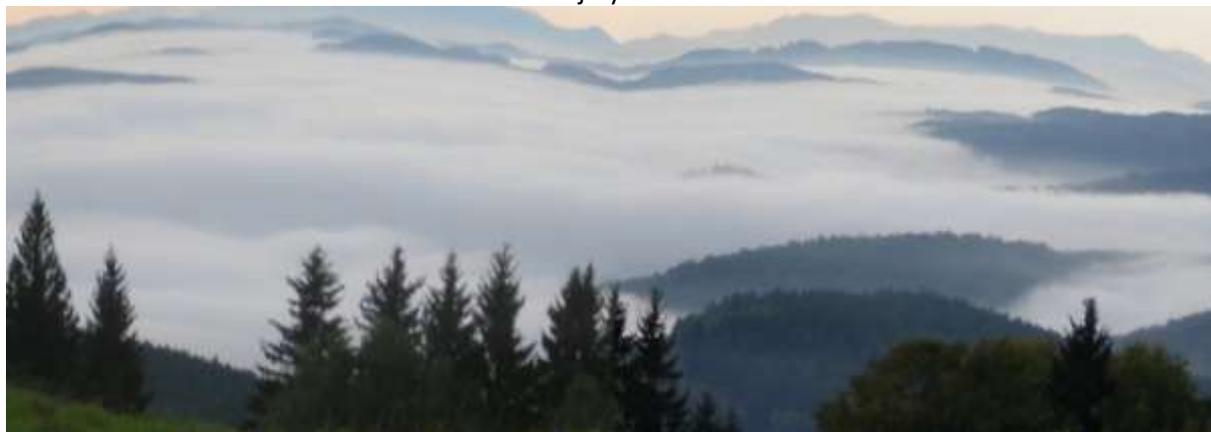
4.11.2011

Pohled na vrch nad Malšínem s kostelíkem a kaple Thumberg

Pohled do malšínské krajiny z Bolech a z Horní Dlouhé

Panoramatický pohled z Hodslavi –ranní zamlžená krajina

Olšov: dříve rozlehlý statek, dnes ráj turistů

Při putování po známých i neznámých místech naší oblasti jsem se tentokrát vypravil těsně na hranice katastru obce Černá v Pošumaví s městem Horní Planá. Na konci tzv. malého Lipna najdeme osamělé stavení, dříve rozlehlý zemědělský statek Olšov. Hranice obou katastrů víceméně kopírují trať z Hůrky, kde je železniční stanice Černá v Pošumaví, až ke stanici Žlábek, a vede zde železniční spojení České Budějovice Volary.

Tato samota je součástí bývalé vesnice Žlábek, dnes patřící k části města Horní Planá. Žlábek, německy Riendles, je písemně uváděn v roce 1445. Samotný dvůr Olšov (Olschhof) je připomínán teprve v roce 1536 a podle daňového a desátkového registru rožmberského důchodkového úřadu v Krumlově z roku 1513, patřil k rychtě Mokrý stejně jako Černá.

Dvůr Olšov je typické stavení, jakých bylo většina nejen ve Žlábkě, ale i na jiných místech Šumavy, kde v průčelí napříč byl trakt obytných budov, které byly většinou jednoposchodové s průjezdy, po obou stranách byly hospodářské budovy a celý dvůr vzadu uzavírala stodola. Je to typ německého nebo hornorakouského domu, z čehož vidíme, že obec, která byla původně slovanská, byla později slabě obydlená, posléze nově kolonizována a obnovena německým obyvatelstvem.

Historií Olšova jsem se podrobně neprobíral, jistě existují určité záznamy, takže snad jen útržkovitě: Pivovar v Černé vyrobil v roce 1603 celkem 2160 sudů pšeničného piva a přitom vyrobená ředina, zvaná patoky, byla použita pro čeled' v Olšovském dvoře. Rovněž pro pivovar byly u Olšova založeny vlastní chmelnice, které však byly koncem roku 1788 opuštěny.

Jedním ze zajímavých a zvláštních povolání na Šumavě bylo kolomaznictví. Jak uvádí Ing. Ivo Vicena, vyráběly kolomaz již od 17. století pod Jeleními vrchy rodiny Stiny a Schlapschi. V roce 1848 se na polesí Želnava vyrábělo v dílně 36 vídeňských věder kolomazi, čili asi 2000 litrů, přičemž největšími odběrateli byl pivovar v Černé a knížecí Schwarzenberský dvůr v Olšově. K tomu možno podotknout, že potomci rodiny Stiny žijí dodnes v osadě Olšina a s panem Janem Stiny se sám osobně znám.

V roce 1930 se uvádí v obci Žlábek celkem 21 domů a 206 obyvatel, Olšovský dvůr má popisné číslo 1 a jeho majiteli v roce 1945 byli Maria a Hawel Hermann.

Dvůr Olšov patřil spolu se dvorem Jestřábí a Valtrov ke knížecím poplužním dvorům, patřily pod stejnou správu jako pivovar, který do roku 1893 podléhal administrativnímu vedení ředitelství dolů a do roku 1928 ředitelství panství v Krumlově.

Olšovský dvůr měl rozlohu 100 ha a stejně tak jako další dva dvory ho řídil jeden správce. V roce 1926 byly všechny poplužní dvory československým pozemkovým úřadem vyvlastněny, vznikly tzv. zbytkové statky, které byly jako celek přiděleny českému poštovnímu družstvu, jehož družstevníci bydleli v obcích Křemže a Krásetín.

V poválečném období pak postupně se vznikem Státního statku v Černé na Šumavě byl jeho součástí i Olšov, samostatně hospodařící jako oddělení, posléze byl sloučen s oddělením Bližná. V zápisech té doby, koncem padesátých a začátkem šedesátých let, kdy se na jednáních MNV hodnotilo hospodaření statku, bylo špatné hospodaření na Bližné přisuzováno problémům a nedostatkům na Olšově.

Delimitace v dalším období probíhaly i u obcí a osada Žlábek přešla od 12. června 1960 z obce Hodňov do obce Černá v Pošumaví, ovšem již za čtyři roky byl Žlábek opět přičleněn k Horní Plané.

Zemědělské hospodaření na Olšově skončilo v období po roce 1989 a v současné době jsou zde jen ruiny bývalého, po většinu desetiletí i úspěšného zemědělského objektu.

Olšov je velmi výhodné a vyhledávané místo nejen pro rybáře, cykloturistiku i turistiku všeobecně, houbaření a výlety do okolí.

Olšov je ovšem od 18. prosince 2009 i nově vyhlášená přírodní rezervace o výměře 50,75 ha v nadmořské výšce 725 metrů v katastrálním území Černá v Pošumaví. Zde už není mluveno pouze Olšovský dvůr, ale celá soustava močálů a přechodně zaplavovaných luk a zde se vyskytující společenstva rostlin a živočichů, včetně zvláště chráněných.

Do popsané oblasti se lze dostat jednak výše uvedeným vlakovým spojením a rovněž po silnici z Mokré ve směru k chatové osadě U Baštýře, odkud je i přístup k historické památce Josefova dědičná štola. V místě, kde končí malé Lipno, přejedeme přes trať a jsme na místě dnešního putování.

12.11.2011

Historický pohled na Žlábek, kde v pozadí je vidět dvůr Olšov

Panoramatický snímek současného Olšova

Z Mokré i Olšiny směrem na Ořechovku

Ve svém posledním článku jsem poněkud přiblížil dvůr Olšov, který patří pod bývalou osadu Žlábek, dnes součást města Horní Planá.

Zůstaneme tedy ještě v této oblasti, posuneme se však o kousek severněji, kde se mezi lesy nachází několik samot, které tvořily původní osadu Ořechovka. Nacházíme se v nejsevernější části katastru obce Černá v Pošumaví, kde se stýkají hranice jak s městem Horní Planá, tak i s obcí Hořice na Šumavě.

Jestliže turista, který navštíví tato místa, přijíždí vlakem od Českého Krumlova, nepojede již na zastávku Žlábek jako v případě Olšova, ale vystoupí o jednu stanici dříve, na zastávce Hodňov.

Zde se mu nejprve naskytne nádherný pohled na nejvýše položený rybník v Čechách, Olšina, dříve nazývaný Hodňovský, který leží v nadmořské výšce 731 metrů nad mořem, jeho rozloha je 138 hektarů a maximální hloubka šest metrů. Jelikož rybník leží již ve Vojenském výcvikovém prostoru Boletice, je nutno dodržovat ta nejzákladnější opatření stanovená daným režimem.

Náš turista má ovšem původně zájem dostat se do prostorů Ořechovky, a tak vyrazí ze zastávky Hodňov opačným směrem po cestě k rozlehlému lesu. Asi tak po jednom kilometru mírně stoupající lesní cesty dorazí na otevřené prostranství, kde se nachází cíl jeho cesty. Z pravé strany louka s nejvyšším vrcholem Suchý vrch, v nadmořské výšce 840 metrů, z levé strany rovněž louka a těsně za ní Mýtský les a hranice katastru obce Hořice na Šumavě. Mezi loukami, podél původní cesty, najdeme dnes z pěti původních domů v zachovalém stavu pouze tři, upravené jako rekreační chalupy.

Ořechovka, německy Nußdorf, se poprvé připomíná v matrikách v roce 1845, přestože podle záznamů patřila již před rokem 1787 až 1788, stejně tak jako Žlábek, ale i Mokrá, Muckov a další, pod faru Hořice na Šumavě. Později patřili obyvatelé Ořechovky k farnosti a škole Hodňov a cítili se více příslušní k bližší Olšině, než vzdálenějšímu Žlábkou.

Dlouhá léta patřila Ořechovka právě pod Žlábek. Uvádí se, že příčinou bylo zřejmě to, že to byla hornická osada a byla tak více spojena s nedalekým Lužním závodem tuhových dolů. Dnes však Ořechovka katastrálně patří pod Černou v Pošumaví.

Všech pět domů na Ořechovce bylo postaveno v jedné řadě, s popisnými čísly 10 až 14, což nám říká, že byly postaveny zhruba ve stejné době. Vedle cesty, přibližně ve středu původní osady, stojí dodnes křížek s letopočtem 1878, opodál najdeme ještě část rozvalin z bývalých stavení.

Majitelé kromě zemědělství provozovali různá povolání, uvádí se tesař, kameník, kovář a podobně.

Kolem osady se nacházelo mnoho lískových keřů, což se pak odrazilo v pojmenování osady Nußdorf, Ořechovka.

Stejnou trasou, kterou podnikl náš bezejmenný turista, se občas organizují i hromadné turistické výpravy, všichni pak mohou z Ořechovky pokračovat dále lesní cestou až se dostanou do osady Mokrá, kde je zastávka autobusu. Mohou ovšem, ještě před příchodem do Mokré, odbočit vpravo a po cestě mezi chatami a po hrázi konce malého Lipna dojít k železniční zastávce Žlábek. Své putování, obohacené o další poznání a zážitky, tak mohou ukončit odjezdem vlakem.

19. Listopad 2011

Z Mokré tentokrát na Hubenov

Do třetice všeho..., však to znáte. Dvakrát byla Mokrá východiskem k mým článkům o Olšovu a Ořechovce, potřetí to vezmu opačným směrem a přiblížíme si dnes již neznámou osadu Hubenov. Vyjdeme-li z Mokré jihovýchodním směrem po poměrně slušné, zpevněné cestě, dojdeme asi tak po jednom a půl kilometru k nově zrekonstruované kapličce, dílo to černopošumavských hasičů.

Dále již cesta nevede, avšak dlouhá léta to byla hlavní úvozová spojnice mezi Mokrou a Muckovem. Zde, několik desítek metrů nad kapličkou, se rozkládala vesnice Hubenov, německy Hubene, podle údajů založená v roce 1375. Ves ležela v nadmořské výšce 800 metrů nad mořem, nejvyšší bod katastru byl však opodál(a dosud je) a dosahoval 856 m. n. m.

O Hubenově moc údajů neexistuje. Víme jen, že po celou dobu byl vlastně součástí obce Mokrá, v roce 1910 statistiky uvádí celkem 78 obyvatel v devíti domech a v roce 1921 klesl počet obyvatel v uvedených domech na šestašedesát.

Hubenov byl samozřejmě obydlen německy mluvícím obyvatelstvem a z nařízení o odsunu Němců po druhé světové válce lze vyčíst, že domů bylo celkem dvanáct, s popisnými čísly od jedné do dvanácti, a že v období od 3. března do 26. října 1946 bylo odsunuto celkem 60 obyvatel.

Po odsunu nastává vlna nového osídlení a do Hubenova přichází noví obyvatelé a začínají hospodařit. Tak například pamětník Vincenc Pocklan, dlouhá léta žijící a pracující na Mokré, se nastěhoval s rodiči na usedlost č. p. 4, která byla jako první zezdola a tvořila začátek vesnice. Hned nad nimi byl dům č. p. 3, vpravo na stráni č. p. 2, pod úvozem č. p. 7 a tak dále. Pozemky byly rozloženy vlevo i vpravo a stejně tak i nahoře až ke Slavkovicím. Sedláci obdělávali pole s koňmi, Pocklanovi měli voly a všichni sedláci byli většinou soběstační. Každý sedlák měl svou zahradu, kde se dařilo ovocným stromům.

V Hubenově tehdy nic nebylo, a tak, pokud potřebovali čas od času něco koupit, zašli do Mokré. Zpočátku ani netoužili po nějakém vyžití (například hospoda), bylo plno práce kolem dobytka, což byla i pravidelná denní náplň dětí, školáků. Na Hubenově nebyla zavedena elektřina, svítilo se petrolejkami, a tak nejdůležitější věcí, která byla potřeba koupit, byl petrolej.

Statky byly rozsáhlé, takže v jednom bydleli většinou dvě rodiny, což platilo i v době, kdy byly ještě osídleny německým obyvatelstvem. Hlavní cesta vedla na Muckov a spojení bylo rovněž se Slavkovicemi a dále do Černé, ale poměrně špatnou cestou. Do Černé se chodilo pravidelně především do kostela.

Vedle toho, že v Hubenově nebyla prodejna ani hospoda a především v zimě byli obyvatelé prakticky úplně odříznuti od světa, měli postupně stále snahu dostat se pryč, především nejdříve do Mokré. To zesílilo zejména v době, kdy v Mokré vzniklo Jednotné zemědělské družstvo a sedláci byli postupně nuceni do družstva vstoupit. Se ztrátou polí a dobytka byla snaha z Hubenova odejít ještě silnější. Postupně však ani družstvo nemělo zájem na hubenovských statcích hospodařit, a tak vše směřovalo k likvidaci a zániku.

K demolici celého Hubenova došlo pak od roku 1956, kdy už nebyly statky obsazené a ještě to vlastně určovaly i dané směrnice vlády a KSČ. Podle Vincence Pocklana bourali Hubenov pražští policajti, což souhlasí s tehdejšími danými nařízeními, že závěrečnou fázi demoliční akce v letech 1959 až 1960 budou organizovat výhradně orgány ministerstva vnitra a provádět jejich příslušníci.

Hubenov, to jsou dnes pouze pastviny, ale i oku lahodící lesy, vysazené větrolamy, solitérní jehličnany a na začátku hezké a klidné posezení u renovované kapličky. Pěšky je

možno dále pokračovat na Muckov, navštívit Muckovské vápencové lomy, které jsou nedaleko. Vlevo od kapličky je možno přejít po pastvině směrem na vrchol, kde vede asfaltová silnička z Muckova na Hořice na Šumavě a zde se pokochat nádherným pohledem na celé okolí.

28. Listopad 2011

Až do roku 2007 stála kaplička na Hubenově bez povšimnutí, pak se do ní pustili místní hasiči

Kapličku opravili a tak vznikl další krásný kousek naší přírody

Každý, kdo se do těchto končin na svých pochůzkách dostane, má zde možnost příjemného odpočinku – i v době podzimních sychravých dní

Krátký pohled na vnitropodnikovou dopravu knížecích grafitových dolů Černá - Hůrka

Před nedávnem, přesněji 19. listopadu, jsme mohli vidět v Českém Krumlově historický parní vlak Josef Seidel, který vyjel z Českých Budějovic u příležitosti 120. výročí otevření tratě České Budějovice Kájov. Příští rok 3. července si budeme totéž výročí připomínat otevřením druhé části této tratě, a to z Kájova do Želnavy. Zprovozněním celé této trati se tehdy otevřela návštěvníkům krásná šumavská příroda a její bohatství.

Zvláště slavnostně přivítal 3. července 1892 v tehdejší stanici Schwarzbach Stuben otevření a zprovoznění trati ředitel schwarzenberských grafitových dolů, které se rozprostíraly na levé straně dráhy v katastru obce Černá a právě v tomto období patřily k nejslavnějším na světě. Vždyť tuha se tehdy vyvážela zejména do Anglie a Porýní a pochopitelně po postavení železnice přešla doprava tuhy na koleje.

Vliv provozu lokální dráhy na další vývoj tuhových závodů byl velice významný a znamenal nástup ke světové dopravní síti, čímž podstatně zvýšil a upevnil mocenské postavení knížecích tuhových dolů.

Tuhové závody však měly již tehdy vybudovanou vnitropodnikovou dopravu, nejenom kvůli grafitu, ale též k dopravě rašeliny, která byla velmi významnou topnou surovinou, postupně spojení fungovalo i mezi doprovodnými závody, jako byla cihelna, pila na dřevo, sudárna na výrobu sudů a další. Byla to však v počátcích železnice koněspřežná, kde dopravu obstarávali vedle koní i volská spřežení, postupně však rostoucím nárokům již nemohla postačovat.

V kronikách obcí Černá a Hůrka je o podnikové železnici dostatek informací, z nichž si můžeme udělat obrázek o tom, jak výstavba postupovala a jaký účel pro celý provoz tuhových dolů plnila. V letech 1894 až 1895 byla přebudována na úzkokolejnou železnici, jejíž první část v délce 684 metrů spojila hlavní závod s před dvěma roky vybudovanou tratí Kájov - Želnavo a její železniční stanicí.

Druhá část byla dlouhá 2296 metrů a spojovala ostatní závody v oblasti od Hůrky k Mokré.

Třetí část vnitropodnikové železnice měřila 5795 metrů a byla vystavěna jako nová, neměla koněspřežného předchůdce, vedla údolím Olšiny k Vltavě, směrem k Dolní Vltavici, dále k Stögenwaldu (Pestřice) a končila u nově otevřeného, dvousektařového rašeliniště, v blízkosti Fleissheimu (Horní Borková).

Po stopách dnes již neexistující úzkokolejné železnice se vydal PhDr. Jiří Dvořák z Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, z jehož zpracovaných materiálů jsem rovněž čerpal údaje uvedené v tomto článku.

Jak Dvořák uvádí, hned od počátku v roce 1894 jezdila na úzkokolejce dvouosá lokomotiva zvaná Krausovka, k níž v roce 1899 přibyla ještě druhá lokomotiva stejného typu. Na železnici jezdilo celkem pět typů vozů, a to s dřevěným rámem na přepravu sudů, dva vozy s železným rámem pro dopravu rašeliny, přepravní vůz na surový grafit a vůz s točnou na přepravu dřeva. Celkem se uvádí, že v roce 1902 bylo v provozu 162 vozů, k nimž v roce 1922 přibýlo ještě dalších 92 vozů se železným rámem a dřevěnou nástavbou.

Pro provoz železnice bylo však potřeba postavit a udržovat mosty. PhDr. Dvořák uvádí, že na druhé části železnice byl postaven asi 11 metrů dlouhý most přes údolí Olšinského potoka. Na třetí části byly tři dřevěné mosty, první ze dvou polí přes koryto Olšiny pod dvorem na Jestřábí, druhý byl ze třech polí, překlenul rašeliniště v inundačním pásmu Vltavy, a konečně třetí most, který přemostil koryto Vltavy, byl složený z 22 polí a jeho délka byla 225,4 metru. Tento most stál u obce Radslav, kterou spojoval s obcí Dolní Borková a byl

nejdelším svého druhu v tehdejší našem státě. Bohužel byl velmi často vyřazen z provozu, neboť býval postižen vysokou vodou z jarního tání, pohybem ker anebo záplavami. Musel se proto neustále opravovat, v roce 1908 musel být víceméně znovu postaven, v roce 1935 byl i poškozen požárem a i když byl znovuobnoven, tak od roku 1940 již po něm nesměly lokomotivy jezdit, sloužil jen k procházení místních obyvatel. Posléze byla odebrána obě konečná pole mostu a nakonec byl ponechán svému osudu.

Tolik jen krátká vzpomínka na úzkokolejnou železnici schwarzenberských tuhových dolů a s ní spojené mosty, dokonalé technické dílo, které zcela zaniklo a které by dnes plným právem patřilo k důležitým technickým památkám.

8. prosince 2011

Spojení s šachtou Josef

Využití železnice pro všechny potřebné účely

Vzpomínka na kronikáře Bližné Johanna Jungbauera

Skončil rok 2011 a pro každého kronikáře nyní nastává období „žní“. V příštích měsících musí zpracovat veškeré události, které během uplynulého roku pravidelně sledoval, aby budoucím pokolením byl poskytnut jakýsi obraz našeho současného žití. Přesně tak, jak to dělali již po staletí naši předchůdci, abychom my mohli zase čerpat z jejich kronikářských záznamů.

V obci Černá v Pošumaví se zachovaly pouze dvě staré předválečné kroniky psané samozřejmě německými kronikáři, a to Kronika obce Černá (Schwarzbach) a Kronika obce Bližná (Eggetschlag).

V tomto článku bych věnoval pozornost Kronice obce Bližná, respektive jejímu kronikáři Johannu Jungbauerovi, který ji začal psát přesně před devadesáti lety, tedy od 1. ledna 1922. Jako obecní radní vyhověl požadavku obecního zastupitelstva a ujmul se psaní kroniky, kterou v obci založili na základě vládního nařízení z 9. června 1921. Ovšem jak sám uvádí, pro přemíru práce na Obecním úřadě, mohl započít se svými zápisy až v roce 1925. V té době již věděl, že první revize obecních kronik na okrese Horní Planá se uskuteční v roce 1927, a tak ony zbývající dva roky byl pod velkým tlakem.

Revizi tehdy prováděl ředitel hornoplánské měšťanské školy a současně kronikář městyse Horní Planá Franz Fischer v zastoupení nepřítomného okresního školního inspektora Emila Benatzkyho. Nakonec se mu podařilo dát dohromady dostupné materiály o historii Bližné a při revizi vše dopadlo dobře.

Johann Jungbauer přitom ocenil pomoc právě při získávání historických dat, kterou mu poskytl Josef Reif (mimochodem rodák z Jam u Muckova), šéfredaktor, a s ním i Anton Schacherl, oba z českobudějovického nakladatelství Moldavia.

Kronikář Johann Jungbauer se narodil 9. června 1901 ve Vídni, po skončení školní docházky nastoupil k firmě Siemens & Schucker do učení v oboru elektromechanik. V roce 1918 se se svými rodiči přestěhovali právě do Bližné, kde převzali dědictví po jeho zemřelém dědečkovi v č. p. 20.

Jeho otec Johann byl totiž synem bývalého majitele usedlosti č. p. 5 v Bližné Josefa Jungbauera a jeho ženy Theresie, kteří si v Bližné v roce 1903 postavili usedlost č. p. 20. Matka našeho kronikáře, dívčím jménem Bartlová, pocházela zase ze sousední obce Radslav z č. p. 4.

Předmět dědictví, zmiňovaný dům č. p. 20 byl současně i hostincem a po smrti Josefa a Theresie Jungbauerových v roce 1918 je převzal právě Johann Jungbauer se ženou Karoline, rodiče zde popisovaného budoucího kronikáře. Ti v roce 1925 přistavěli k domu poschodí a po dvou letech předali majetek svému synovi Johannovi (kronikáři) a jeho manželce Marii. Tomuto domu s hostincem se také odjakživa říkalo „U starého Feichtla“, neboť ten dům postavil majitel domu č. p. 5 Feichtl.

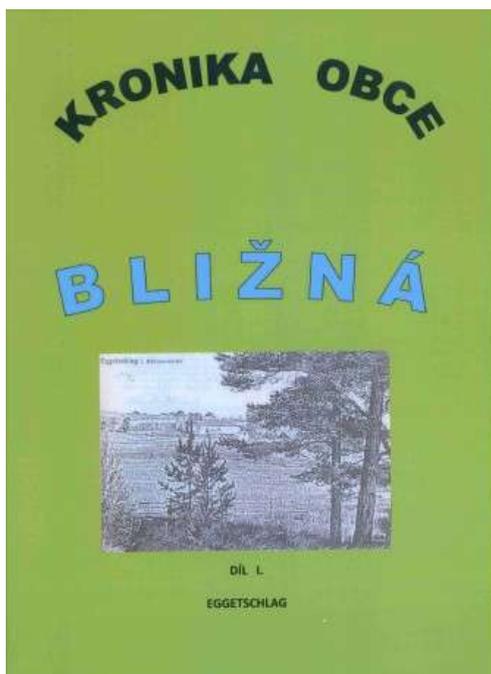
Kronikář Johann Jungbauer pak postupně doplňoval do kroniky řadu historických dat a kronikářskou práci vykonával až do roku 1940, kde zápisy bez udání důvodů končí. Originál kroniky je psán německy kurentem a čítá celkem 252 popsaných stran. V roce 1994 kroniku přeložil z němčiny a přepsal Stanislav Jagr, do elektronické podoby jsem ji pak uvedl v roce 2006.

Každá kronika má svou vypovídací hodnotu, proto je pro mě bliženská kronika zdrojem stálých poznatků a poučení.

5.ledna 2012

Kronikář Johann Jungbauer

Obálka přeepsané kroniky obce Bližná

Abecední pohled na loňský život v Černé v Pošumaví

Každým rokem v obci probíhá řada různých akcí, někdy je jich více, jindy méně, často si ani neuvědomujeme, že se někde něco uskutečnilo. Pokusil jsem se prakticky jenom část z nich vybrat a abecedně seřadit. A hned začáteční písmena nás vedou až ke konci roku.

Adventní období začalo slavnostním rozsvícením vánočního stromu, přes setkání se seniory a několika koncerty v kostele i v obřadní síni, až po půlnoční mši.

Skautská družina **Berušky** již po několik let dováží a po domácnostech roznáší Betlémské světlo, během adventního období se konají pravidelné bohoslužby, probíhá však i řada dalších **církevních akcí**, například se konala poutní slavnost a mše svatá s udělením novokněžského požehnání.

Čápi a Černá k sobě neodmyslitelně patří a rovněž v tomto roce tomu nebylo jinak. Naši zástupci se zúčastnili v **Černotíně** již desátého ročníku **Hry barevných** a samozřejmě nechyběly každoroční reje čarodějnic. Proběhly oslavy **Dětského dne** a na podzim **Drakiáda**, do mateřské školky přiletěla hodná čarodějnice **Evelýna**, která děti učila rozdílu mezi dobrým a špatným skutkem.

Muži **fotbalisté** se probojovali z okresní soutěže do okresního přeboru a bývalá **fara**, která je již majetkem obce se pomalu začíná rekonstruovat.

Grafit, který přinášel obci slávu, se již netěží a v **Hasičárně**, což je jakási zastřešená pergola, se konají během roku mnohé, nejenom hasičské akce. Ve školce děti prožily v červnu pravý indiánský den a do základní školy přibyla **interaktivní tabule**.

Již prakticky 40 let vyvíjí bohatou činnost oddíl **jachtingu**, kde se opět uskutečnila řada závodů. O nich, ale současně i o veškerém dění v obci, se vedou záznamy v **kronice obce**, která měla v podzimním období svou výstavu.

Léto v Černé v Pošumaví, jehož součástí je stále více oblíbený **Lipnofest**, přináší velmi rozsáhlý soubor kulturních a zábavných pořadů během celého léta.

Tradiční stavění a po měsíci kácení **májky**, **masopustní zábavy**, **maškarní karneval** anebo **Mikuláš**, to vše již získalo v obci svůj pravidelný ráz.

Během roku probíhala i soutěž o **nejhezčí květinové okno** a samozřejmě jednodenní **Oslavy obce** s bohatým programem pod pivním stanem.

Plavecké závody, pod pořadatelstvím Vodní záchranné služby, se uskutečnily za účasti účastníků mistrovství světa v Dolní Vltavici. V červnu se také konaly **rybářské závody**, jak pro dospělé, tak i pro mládež a setkaly se s úspěchem.

Po mnoha letech se v obřadní síni konal **svatební obřad**, a tak si **starostka** Irena Pekárková vychutnala tento pocit jako první v porevoluční době. Mnoho akcí, které zdaleka nelze vyjmenovat, pořádá a zajišťuje **SPOZ**, řadu dalších organizují ve **škole a školce**.

Obec Černá v Pošumaví je v současnosti především **turistickou obcí**, a tak je vlastně řada pořádaných programů určena i pro tento účel. **Úprava půdního prostoru** nad základní školou a její rekonstrukce na družinu je však již interní akce obce. Stejně tak jako pravidelné jarní a podzimní **vítání malých občánků**. Do podvědomí občanů již také plně vstoupila taneční skupina **Vrtule**, která se může pochlubit svými úspěchy i na mezinárodní scéně.

Své **webové stránky** má nejenom obec, ale od března samostatně i kronika obce. Rovněž i **Zpravodaj obce** změnil svou tvář i redakční radu a pravidelně měsíčně přináší občanům řadu informací. Třeba o tom, že je možno si prohlédnout v blízkosti hotelu Racek i malou **zoologickou zahradu**.

Toto je jen pár vybraných střípků z ročního koloběhu života v obci Černá v Pošumaví, a přestože se nejedná o žádné velké akce, přece jen je možno pozorovat neustálý ruch ve zdánlivě klidném venkovském prostředí.

9. Leden 2012

Ukázky z Běhu Harmonie

Z dálkových plaveckých závodů v Dolní Vltavici

Část z letní turistické sezony

Májka a čarodějnice

Ze slavností obce

Ze života novináře a spisovatele Josefa Reifa

Dovoluji si předložit čtenářům Deníku další historický článek z okruhu obce Černá v Pošumaví, tak jak je již delší dobu mým zvykem, přestože v tomto listě většinou převažují příspěvky zaměřené k současnosti.

V článku o kronikáři obce Bližná Johannu Jungbauerovi jsem citoval jeho slova o pomoci, kterou mu poskytl při sestavování historických dat v začátcích jeho kronikářské práce novinář a spisovatel Josef Reif.

Tento skutečně vitální člověk, ačkoliv nepocházel z Bližné, měl opravdu všestranné znalosti, které mohl předávat a také tak činil po celý svůj, bohužel krátký život.

Narodil se 27. července 1883 v obci Jámy, která neměla český název a při první zmínce o obci v roce 1530 se uváděl německý název Cholgrueben, což vlastně znamenalo Holzkohlgruben, tj. dřevěnouhelné doly. V místním nářečí se uváděl název Kulgriam.

Jámy dnes najdeme v prostoru mezi Muckovem a Pláničkou, tehdejší ves, ve které žilo koncem dvacátých let minulého století celkem třiatřicet německých obyvatel, příslušela k obci Plánička a farou k Černé. Dohromady pak měla Plánička, Jámy a Nová Lhota v té době celkem 220 obyvatel, z toho pouze jeden česky mluvící.

Josef Reif byl jediným synem Franze Reifa a jeho ženy Marie, rozené Krummauerové, narodil se v chalupě číslo popisné 2, kde se říkalo Langpalli. V archivu najdeme i záznam o jeho křtu tehdejším farářem v Černé Adalbertem Ptáčníkem i záznam o jeho sňatku s Marií Keferovou v Dolní Vltavici.

Už po vychození školy se jako selský syn zapojuje aktivně do rolnického hnutí, které bylo soustředěno kolem listu Dorfbote, česky Posel venkova. Každou neděli objížděl po celých Sudetech německy mluvící vesnice a propagoval selský stav pod heslem „Sedláci, buďte jednotni!“

V roce 1911 přednášel i v Černé o melioracích a regulaci Olšovského potoka. Na podkladě jeho přednášky pak založili v Černé Vodní sdružení.

V roce 1913 převzal Reif řízení výše uvedeného listu Dorfbote a posléze se stal i krajským důvěrníkem Svazu rolníků, který se v té době založil. Působil i v zemědělsko-lesnickém sdružení Böhmerwald Süd a v kuratoriu německých zemědělských škol budějovických.

Jako novinář se začal věnovat i vlastní literární práci, píše jakési rodinné povídky a o svém rodišti pak vydává v roce 1925 v nakladatelství Moldavia historickou monografii pod názvem Ein Stück Heimatgeschichte. V ní popisuje, jakým způsobem vznikla takzvaná „Šumavská rychta pláničská“, jaké území zaujímala a kdo stál v čele rychty. Dozvídáme se, že v revolučním roce 1848 nebyl rychtářem nikdo jiný, než jeho dědeček Josef Reif z Jam.

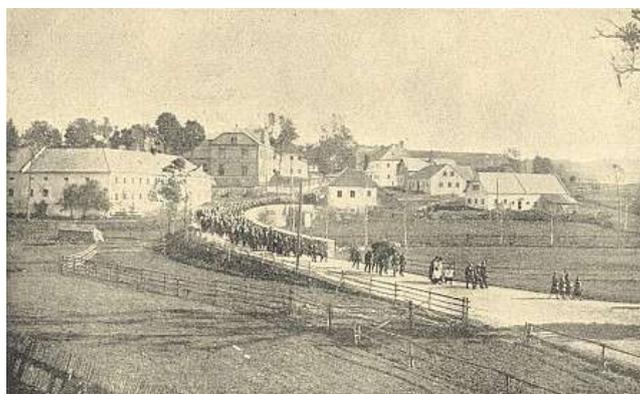
Název Šumavská rychta pláničská byl ovšem zaveden až v roce 1918, do té doby se užíval název jen Klein-Planles nebo jen Planles.

Tento čínorodý člověk, na kterého jako na rodáka vzpomínáme, zemřel v Českých Budějovicích v roce 1929. Jeho přání spočinout v rodné zemi mu jeho sousedé splnili a donesli rakev s jeho tělem hned čtyři dny po úmrtí na hřbitov do Černé v Pošumaví.

V roce 1957, kdy byl hřbitov v Černé zrušen, byly jeho ostatky spolu s dalšími zemřelými uloženy na pietním místě v parčíku před místní školou, kde stojí Boží muka s nápisem „Zde odpočívají zemřelí z farnosti Černá v Pošumaví pochovaní v letech 1767 až 1957“.

K čerpání těchto poznatků o jednom z našich rodáků jsem využil nejenom obecní kroniky, ale především články autorů Jihočeské vědecké knihovny na výborném webu Kohoutí kříž.

24. Leden 2012

Podobizna vlevo a pohřební průvod s ostatky Josefa Reifa v Černé v r. 1929

Úložení ostatků ze hřbitova – Boží muka a část rodného statku

Geburts-						Buch. 65		
Jahr, Monat u. d.	Name in Geburtsort	Name in Aufzucht	Religion	Geburtsort, Geburts- zeit, Kreis	Gehenna	Vater	Mutter	Patru
1878 27. 28	Josef Reif	Maria Keferova	Katholisch	Neuland Bezirk Tetschen	St. Marien Kirche Tetschen	Josef Reif, Bauer in Neuland Bezirk Tetschen	Maria Keferova, geb. in Neuland	Josef Reif, Bauer in Neuland Bezirk Tetschen

Záznam o jeho narození v osadě Jámy a křtu ve farní obci Černé v Pošumaví (křtil ho tamní farář Adalbert Ptáčník),

jejíž matrika uvádí i datum jeho sňatku s Marií Keferovou v Dolní Vltavici

Kohoutí kříž - Repro SOA v Třeboni - digitální archiv

Obecní knihovna v Černé v Pošumaví

První záznamy o knihovně v naší obci můžeme najít v roce 1950, kdy tehdy Veřejná obecní knihovna byla umístěna v budově Místního národního výboru a obsahovala celkem 376 svazků a 12 druhů časopisů.

V tomto roce bylo zaregistrováno dvacet čtenářů, kteří si vypůjčili 47 svazků převážně beletrie. Knihy tehdy zřejmě půjčoval některý pracovník MNV, jelikož pozdější knihovník Jan Hadraba, který odcházel do důchodu v roce 1982, obdržel podle záznamů vedle poděkování příslušných orgánů i věcný dar za 25 let ve funkci knihovníka. Z toho lze usuzovat, že nastoupil jako knihovník v roce 1957, čili před padesáti pěti lety.

V roce 1967 se prováděla adaptace místního pohostinství, kde se v patře vytvořilo tehdy politicky potřebné Agitační středisko a současně i prostory pro novou, nyní již Místní lidovou knihovnu.

O rok později, v roce 1968, zavedl MNV službu knihaře a Jan Hadraba začíná na půl úvazku vázat knihy a další potřebné materiály. Knihařství v Černé byla služba skutečně známá po okrese i kraji, dokonale využívaná organizacemi i jednotlivci (například diplomky).

Jan Hadraba byl velmi vytížen i jako knihovník, neboť vedle Černé půjčoval knihy nejen v pobočkách na Bližné, Dolní Vltavici, Mokré a Muckově, ale pro MNV Horní Planá i v Hůrce a Hodňově.

Počet knih v knihovně se každým rokem zvětšuje, takže v roce 1976 je k dispozici 5 628 svazků a výpůjčky za rok přesahují pět tisíc kusů. MNV poskytuje knihovně každoročně finanční částku přes 9 000 korun československých.

V roce 1982, jak již bylo řečeno, odchází Jan Hadraba do důchodu, ale nadále však pracuje jako knihař. V dubnu téhož roku nastupuje nová knihovnice Marcela Novotná, která tedy tuto funkci vykonává již plných 30 let.

Knihovna je stále umístěna ve stejných prostorách, počet svazků se po provedené inventuře snížil na 5 087 kusů, čtenářů bylo evidováno 230.

V roce 1984 byl zaveden systém členských průkazů, knihovnu navštěvuje přibližně 30 až 40 čtenářů týdně a začíná se projevovat pokles zájmu mladých o beletrii.

V roce 1986 měla knihovna 164 stálých čtenářů a v knižním fondu bylo 5 998 svazků.

Poněkud nevyhovující prostory knihovny byly přece jenom v roce 1987 částečně zrekonstruovány, vestavěny nové regály, položeno nové linoleum a prostory vymalovány.

Ke konci roku 1990 měla knihovna celkem 6 475 svazků, bylo registrováno 115 čtenářů a zaevidováno 5 104 výpůjček. Počet čtenářů se stále snižuje, přestože knihovnice každoročně zajišťuje nákup kvalitních knižních titulů.

Knihovna přestala být v roce 2001 součástí Okresní knihovny a je samostatnou rozpočtovou organizací a zřizovatelem je Obecní úřad Černá. Stav knižního fondu celkem k 31. prosinci 2000 byl 7 348 knihovních jednotek.

Knihovna je v dalších letech přemístěna do přízemí nově vystavěného bytového domu č. p. 21 a k dispozici má celkem 194 běžných metrů polic. Veškerý knižní fond byl převeden na počítačovou databázi, každý titul musel dostat svůj kód, což znamenalo velkou pracovní zátěž po dobu kolem čtyř měsíců v tomto roce pro knihovnici a částečnou výpomoc.

Knihovna je též napojena na internet a slouží jako čítárna pro řadu návštěvníků.

Práce knihovnice nespočívá pouze v půjčování knih anebo péči a starost o knihy, ale postupně přináší mnoho dalších akcí ve spojení s informovaností nejen čtenářů, ale i všech dalších návštěvníků, kteří do knihovny přichází. Mohou zde využít nejen tři internetová

zařízení, ale mnoho časopisů a periodik a shlédnout konané výstavy. Rovněž se tady koná mnoho akcí pro děti z místní základní školy, v poslední době oblíbené Česko čte dětem.

2.února 2012

Dlouholetý knihovník a knihař Jan Hadraba

Současná knihovnice Marcela Novotná již počtem let ve funkci svého předchůdce překonala
Na druhém obrázku při spolupráci s místní školou v akci Den školy v knihovně

Fenomenální prášek

Ve svém dnešním článku nehodlám vybočovat z řady toho, co je mým dlouholetým zájmem a koníčkem a co se snažím popisovat a předávat čtenářům denního tisku, totiž historii a dějiny. Chci pouze připomenout jednu malou část z historie zemědělství, oboru, kterému jsem se věnoval téměř čtyřicet let.

V letošním roce uplyne 70 let od zavedení výjimečného insekticidního přípravku na bázi DDT na trh. Bylo to v roce 1942, kdy se začal přípravek vyrábět a používat v ochraně rostlin pod označením Gesarol. Pod názvem Neocid byl zase používán v ochraně zdraví lidí, neboť jeho neobyčejné insekticidní účinky proti komárům a vším, zabraňovaly vzniku epidemií, které tento hmyz přenáší.

Od roku 1945 je již DDT používán celosvětově a je považován za moderní insekticidní přípravek. Objevitel jeho vynikajících vlastností švýcarský chemik Paul Hermann Müller za to obdržel v roce 1948 Nobelovu cenu za fyziologii a lékařství.

Chemická sloučenina dichlordiphenyltrichloretan, kterou jsme jako studenti tehdy museli dokonale ovládat, byla syntetizována již mnohem dříve, v roce 1874 německým chemikem Othmarem Zeidlerem, ovšem teprve Paul Müller objevil v roce 1939 jeho insekticidní účinky.

Jeho význam je spojován s bojem proti malárii, což přineslo v rozvojových zemích významné prodloužení délky lidského života i snížení počtu nemocných.

V našich podmínkách si však použití DDT spojujeme především s bojem proti mandelince bramborové. V padesátých letech 20. století, kdy došlo k masovému výskytu tohoto „amerického brouka“ na bramborových trsech, se začal přípravek DDT, pod českým názvem Dynocid, ve velké míře používat. V celém tehdejší zemědělství se konaly nejenom sběrací akce, ale prakticky všude bylo na skladě velké množství Dynocidu.

Jako kluk jsem již tehdy poznal, co to je za prášek. Můj otec byl v té době ve funkci takzvaného signalizátora, který nejenom musel znát ohniska výskytu mandelinky, ale zejména se staral o sklad s Dynocidem a jeho výdej a přidělování zemědělcům. Velmi nerad jsem mu chodil do skladu pomáhat, neboť tam byla velká prašnost a nepříjemný nasládlý zápach.

Tehdy byli všichni přesvědčeni o užitečnosti DDT, a tak se na soukromé i družstevní brambory sypal prášek ve velkém tak, že natě byly úplně bílé, jako povápněné. Věřilo se, že to nezanechává žádné stopy na bramborách a také jsme je všichni jedli, vždyť i vědci tvrdili, že jde o naprosto neškodný přípravek.

Ještě v šedesátých letech se jak Dynocid, tak Gamadyn, který byl vyráběn na bázi HCH, intenzivně používaly proti škůdcům polních plodin v dávkách neúměrně vysokých, v desítkách kilogramů na hektar. Stále se předpokládalo, že pro teplokrevné obratlovce jsou to přípravky neškodné.

Jenomže, všeho moc škodí, postupně bylo zjišťováno, že přípravek působí nejenom otravy, ale i degenerativní změny v mozku, působí na játra a krvetvorbu, ukládá se v tukové tkáni, ale především je silně karcinogenní. Proto postupně ve světě docházelo k jeho omezování a posléze úplnému zákazu. V tehdejší Československu byl přípravek DDT jako pesticid zakázán v roce 1974.

Zázračný prášek, jehož vynález zpočátku řešil nebezpečí hladomoru, musel být nakonec úplně zavržen jako velmi škodlivý karcinogen.

6. Únor 2012

Jaké byly osudy mostů v Dolní Vltavici?

Mosty přes řeku Vltavu u Dolní Vltavice mají svou dlouhou historii. Dá se předpokládat, že zde most existoval už dávno před záměrným založením osady Hirzem z Klingerbergu. Snad někdy kolem roku 1250 tady vzniklo rušné místo při mostě s kovárnou, kolářstvím, stájem pro přepřahávání a ubytovacími herberky. Místem vedla Dolnovltavická stezka z města Schlägl v Rakousku přes Kyselov a Dolní Vltavici do Hořic na Šumavě a Českého Krumlova.

Stejně tak tomu bylo i na kyselovské straně. Rakouské šlechtické rody a pasovští biskupové, stejně jako čeští králové, měli stejný zájem na existenci mostu na vltavské křižovatce této vysoce důležité obchodní cesty.

Ve 13. století, kdy se ustálily hraniční a majetkové poměry, tu hraničila spolu panství kláštera Schlägl na pravém břehu a kláštera Zlatá Koruna na levém břehu Vltavy. Tato majetková práva a vltavický most jsou zřetelně zachyceny na tehdejším dolnovltavickém znaku.

O náklady na stavbu a opravy vltavických mostů se tehdy svorně dělily schläglský i zlatokorunský klášter, respektive rožmberské panství. Pravidelné opravy mostu se prováděly vždy po pěti až šesti letech, přesto někdy po povodních byly zničeny dříve a častěji. Ve starých dokladech je možno vyčíst, že v lednu 1846 mohutná kra zničila půlku mostu, v roce 1847 a 1849 znovu povodně most těžce poškodily.

Most v Dolní Vltavici patřil k významnému vltavskému přechodu, a tak zde kromě obchodníků táhlo velké množství válečného lidu. Přinášelo to s sebou plenění a vypalování osad podél toku řeky. Proto musela být stále zesilována a obnovována opevnění podél toku i samotný most. Ten byl v roce 1866 zpevněn tak, aby byl umožněn přejezd těžkého dělostřelectva.

V roce 1885 začaly stavební práce na novém mostě vedle starého dřevěného. Saněmi s koňským spřežením sem byly přivezeny obrovské žulové kvádry z lomu ve Skalném. Pak byla postupně navržena opěrná hráz, která zajišťovala stavbu před zatopením. Materiálem byla jalovina ze žulového kamenolomu schläglského kláštera u Kyselova. Žula pro klenuté odtoky hráze pocházela z lesa na Sovím vrchu, dnes na jižním břehu Lipenského jezera u rakouské hranice.

Během zimních měsíců v letech 1885 až 1886 přivezli sedláci z dolnovltavické farnosti jednotlivé stavební dílce mostu z Budějovic na saních s koňskými potahy. Plzeňská firma pak sestavovala od jara za použití obrovských parních kladiv nýtovanou mostní konstrukci, jejíž rozpětí činilo 40 metrů. Původně měl most jednostopou jízdní dráhu se dvěma postranními lávkami pro chodce. Jízdní dráha i ochozy mostu měly povrch z dřevěných fošen.

Na den sv. Linharta, dne 6. listopadu 1886, byl nový ocelový most slavnostně vysvěcen. Tehdy to byla velká událost, které se zúčastnilo mnoho vysoce postavených hostů a návštěvníků tradičního dolnovltavského linhartského posvícení.

Na obou koncích nového i na vedle dosud stále stojícím starém dřevěném mostě čekalo velké množství lidí. Když se ozval zvon z kostelní věže, vysvětil nový most dolnovltavský farář, po něm okresní vikář Augustin Wrtilek a nakonec jeden z řádových bratrů blízkého kláštera ve Schläglu.

Pak se setkali zleva přicházející kníže Adolf a kněžna Ida ze Schwarzenberka s dolnovltavským starostou Franzem Mayerem uprostřed mostu se schlägelským opatem Norbertem Schachingerem, jeho komorníkem Raimundem Lengbauerem a přednostou obecního zastupitelstva obce Kyselov Johannem Spitzlem, kteří přicházeli zprava. Tímto

setkáním uprostřed mostu byla stavba předána do užívání veřejnosti. Kněžna Ida pak na dolnovltavické straně odhalila novou sochu sv. Jana Nepomuckého.

Vltavický most byl ještě jednou slavnostně vyzdoben. Bylo to v roce 1895, kdy se tudy vracel císař František Josef I. z pražské Jubilejní výstavy. Císařský kočár tažený šestispřežím zastavil na vltavickém předměstí, kde byl uvítán starostou Franzem Mugrauerem. Jako dar byl císaři předán bochník chleba a uzená šunka. Císař pak údajně řekl: „Pěkně vám děkuju. Zůstaňte i nadále hodnými dětmi své země.“

Po skončení první světové války byl most krátce střežen rakouským Volkswehrem, po měsíci přišli čeští legionáři a zajistili ozbrojenou ostrahu mostu.

V roce 1938, v den mobilizace 23. září, připravila československá armáda most k vyhození do povětří. Po Mnichovu však byly nálože z mostu odstraněny a československé jednotky Dolní Vltavici opustily.

Při vstupu vojáků Wehrmachtu do Dolní Vltavice byl most opatřen novým obložením s fošnami, odpadly chodníky pro pěší a most byl trvale upraven pro dvoustopý provoz.

Poslední německý starosta Josef Schwarzbauer vypovídal, že před příchodem Američanů byl povolán 6. května 1945 kolem deváté hodiny k veliteli SS, kde dostal příkaz odvést do bezpečí všechny obyvatele, kteří bydlí v blízkosti mostu, neboť ten bude odpálen.

Na to si již vzpomíná pamětnice Ludmila Prennerová, která tehdy v Dolní Vltavici bydlela a která mi poskytla rozhovor. Těsně před příjezdem Američanů od Kyselova, vyhodili Němci most do vzduchu. Detonace odhodila mohutné kusy mostního zařízení až několik set metrů daleko. Je zajímavé, že v těsné blízkosti mostu stála kaple se sochou sv. Jana Nepomuckého, která zůstala prakticky neporušena.

Američané v noci ze 6. na 7. května veškerá obytná stavení v blízkosti mostu, která byla výbuchem zničena, srovnali se zemí, urovnali nájezdy na obou stranách břehu Vltavy a postavili pontonový most. Na místě zničeného železného mostu postavili američtí ženisté během dvou dnů nový dřevěný most pro dvoustopý provoz.

Na svém místě však dlouho nestál, v únoru roku 1946 způsobilo pět deštivých dnů, spolu s rychlým táním, zvýšení hladiny řeky o čtyři metry, řeka vystoupila z břehů, zaplavila celé okolí a při tom byl stržen i nedávno postavený most.

Nápor a síla vody rozrazila most na dvě poloviny, levá polovina uvázla na levém břehu a pravá byla unášena dále, narazila na zeď domu č. p. 32 a rozrazila se opět na dvě části. Johann Studener, obyvatel Dolní Vltavice, jehož text přeložili pracovníci Jihočeské vědecké knihovny a z něhož jsem i já částečně čerpal, píše, že došlo k tomu, co místní zkušení obyvatelé předpověděli. Totiž to, že mosty tzv. „ke svážení sena“ musí mít rozstup mostních pilířů nejméně pět a půl až šest metrů, kdežto tento měl pouhé čtyři metry a nápor ker nevydržel.

A tak znovu musel být postaven nový, opět dřevěný most, který definitivně skončil svůj „život“ po roce 1948, kdy bylo rozhodnuto o demolici a zatopení obce vodami lipenského jezera.

23. Únor 2012

MASOPUST V ČERNÉ V POŠUMAVÍ

ZALOŽENÍ TRADICE.

První masopust v novodobé historii obce proběhl jako poslední v regionu v sobotu 25. února v Černé v Pošumaví. S myšlenkou uskutečnit masopustní koledu a založit novou tradici si v Černé pohrávali dlouho. Bylo to nakonec několik obětavých lidí z místních spolků, klubů, organizací i soukromých osob, kteří pak pod názvem „Masopustní společnost“ připravili a s úspěchem předvedli celodenní karneval masek. Vybavení si připravili sami, inspirací jim byl masopust u sousedů v Hořicích na Šumavě. Těm také patří velké poděkování za pomoc, čímž se rovněž vysvětluje i poněkud opožděné konání masopustního reje.

Růžičková koleda, kterou zúčastnění předvedli u všech domů v obci, se vydařila a občané tuto akci velmi ocenili. Celodenní masopustní veselí bylo zakončeno večerní taneční zábavou na sále místní diskotéky.

3.březen 2012

Sonda do těžby grafitu v okolí Černé v Pošumaví

Těžba grafitu byla po dlouhá desetiletí tak významným prvkem v hospodářském systému naší oblasti, že se čas od času stále k její problematice vracíme. Žijeme v období přibližně dvě stě let od prvopočátků těžby, a tak určitě neškodí udělat si malý průřez její historií.

Z literatury se dozvídáme, že dobré technické vlastnosti grafitu znali již Keltové, kteří žili na našem území asi před 800 lety před Kristem. Používali ho na výrobu nádobí a k tavení kelímků, pánví a naběraček, ale i k mazání dřevěných otáčivých součástí. Nálezy keramických nádob v keltském oppidu u Třísova jsou toho dokladem.

Několik dalších staletí však žádný pokrok ve využití grafitu nepřineslo, pokud se grafit dobýval, bylo to velmi primitivním způsobem, první zmínky o grafitových žárovzdorných kelímcích jsou z roku 1432, kdy je používali alchymisté ke svým pokusům.

Stále se však nevědělo, co to grafit vlastně je. Byl považován za odrůdu olova, slídy, železa nebo molybdenitu. Kolem roku 1580 se začaly v Anglii vyrábět tužky naplněné sloupečky grafitu namísto dosud používaného olova. V roce 1779 poznal švédský lékárník Carl Wilhelm Scheele pravou podstatu grafitu a německý profesor Abraham Gottlob Werner dal nerostu mezinárodní název podle řeckého „grafein“ (psátí).

Přibližně v té době se objevují první záznamy o dobývání tuhy u Černé (Schwarzbach) a Hůrky (Stuben). Sedláci z Hůrky jí začali na svých pozemcích těžit jako první a používali jí jako leštidlo nebo k mazání kol. A pak již o dobývání narůstá postupný zájem jak některých pražských podnikatelů, tak státní správy rakouského mocnářství, což vedlo nakonec k tomu, že v roce 1811 byla tuha vyhlášena za vyhrazenou nerostnou surovinu, jejíž dobývání muselo nyní podléhat báňským zákonům a předpisům. Rokem 1811 až 1812 začínají dějiny dolování tuhy v jižních Čechách.

Hlavní ložiska grafitu jsou posléze koncentrována do oblasti Černá v Pošumaví Bližná Mokrá Hůrka. První důlní díla vznikla u současného vlakového nádraží Černá v Pošumaví Hůrka, a to po obou stranách silnice.

V roce 1812 (tedy před 200 lety) byly v okolí Černé v Pošumaví otevřeny doly knížetem Josefem Schwarzenberkem a bylo to přesně 28. září, na den sv. Václava, patrona české země.

Těžený grafit byl velmi kvalitní, obsah uhlíku se pohyboval kolem 65 až 85 procent, a tak poptávka po něm zřetelně rostla. V roce 1824 již zde bylo zaměstnáno 50 horníků a začalo se zavádět stále modernější technické zařízení. Postupný rozkvět celé výroby dokumentuje literatura na číslech odbytu jestliže v prvopočátku v letech 1812 až 1822 to bylo 221 vagonů, v polovině století v letech 1853 až 1862 již 1421 vagonů, tak na konci stoletého cyklu v letech 1903 až 1912 představoval odbyt již 7889 vagonů.

Závod se během období neustále rozrůstal, vznikalo mnoho důlních staveb, vylepšovalo se a zavádělo stále novější technické zařízení, v roce 1910 již dosáhl počet zaměstnaných dělníků celkem 630, a to nejsou počítáni dělníci v těžbě rašeliny (těch se uvádí 200). Celková délka otevřených slojí dosáhla 5 177 metrů a jednoduchých kolejí na dopravu hmoty v jamách a na povrchu celkem 7 340 metrů.

Tuha z Černé byla využívána nejvíce pro železářství, ocelářství, lití rour a strojírny, dále na barvy, pouliční dráhy, sklárny, keramiku, pro různé hutnické účely a prakticky nejméně na tužky, obaly a jiné náležitosti.

Obchod s Amerikou, Anglií a Německem přivedl závod k nebývalému rozkvětu. Na přelomu let 18. a 19. století se tuhové závody v Černé stávají jedním z největších výrobců a

exportérů tuhy na světě. Obě světové války v první polovině 20. století však předznamenávají postupný úpadek a posléze po zatopení lipenskéou přehradou úplný zánik těžby grafitu v černo-hůrecko-mokerské oblasti. Těžba se přesouvá do oblasti Bližné, kde ke konci století vlivem řady faktorů, ale především malým odbytem, postupně zaniká úplně.

15. 3. 2012

Původní pohlednice grafitových dolů Černá – Hůrka v prostoru dnešního „malého Lipna“

Pohled na vnitřní zařízení – lisovna a plavení tuhy

Sklad sudů a pila

Hlavní závod na Mokré, závod na výrobu rašeliny a pozemní lanovka z r. 1911

Na tragické období našich dějin nesmíme zapomenout

Ve svých historických článcích nemohu opomenout období, které patří k těm nejtragičtějším kapitolám naší národní historie. Připomněli jsme si události z 15. března 1939, a přestože je to již 73 let, stále se nesmazatelně vrývají do paměti nejen těch, kteří je prožili, ale téměř nás všech.

V našich pohraničních oblastech však byla situace vážná a velmi napjatá již prakticky od nástupu Adolfa Hitlera k moci a vyvrcholila podepsáním Mnichovské dohody dne 29. září 1938.

Po velmi masivní kampani v předcházejícím období, kdy byli údajně utiskováni němečtí obyvatelé v českém pohraničí, došlo k připojení pohraničních oblastí k Německu, což mělo za následek postupný vnitřní rozklad a likvidaci Československé republiky a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava.

Přijetím Mnichovské dohody však nastalo vyhánění Čechů z tohoto území, které bylo realizováno pod obrovským nátlakem a výhrůžkami. Byli to především státní zaměstnanci jako finanční stráž, úředníci, policisté a další, které Němci doslova nenáviděli. České obyvatelstvo se tak stalo vlastně národnostní menšinou, která neměla žádná práva, byl zakázán český jazyk jako úřední řeč, zrušeny české noviny, zakázán tisk českých knih, stejně jako vysílání českého rozhlasu.

Období před přijetím Mnichovské dohody bylo i podle kronikáře obce Bližná velmi neklidné. Československé orgány v této bouřlivé době vykonávaly své povinnosti, což se obyvatelům nelíbilo. Bylo vyhlášeno stanné právo, v Černé byl silniční zátaras, každý chodec byl legitimován, všechny zbraně musely být odevzdány četnictvu.

Dne 24. září 1938 byla vyhlášena všeobecná mobilizace, která platila i pro všechny koně v obci, musely být odevzdány na četnickou stanici všechny rozhlasové přijímače a uskutečnilo se mnoho dalších opatření.

Přijetí Mnichovské dohody (diktátu) bylo tak, podle kronikáře, přijato obyvatelstvem s velkým ulehčením. Česká vojska musela okamžitě opustit svá území a čekalo se na vstup německé branné moci. Pro ten účel byly všechny domy vyzdobeny květinami a postaveny triumfální oblouky. Od rána 1. října čekalo nadšeně obyvatelstvo na příchod německých vojáků, kteří však přišli až ve 13.30 hodin. První bylo auto s tlampači a filmovací kamerou, pak motocyklisté a po nich nekonečná řada všech druhů vojsk. I letadla přelétávala po 30 kusech v uzavřených formacích obec Bližnou.

Na okraji cest byly okamžitě položeny telefonní kabely a postaveny tabule, na nichž se oznamovalo, že se jezdí vpravo. V samotné Bližné bylo po dobu osmi dní ubytováno 500 alpských myslivců.

Stoupl prý enormně počet automobilů, byl zahájen opět provoz na železnici a o půlnoci 10. října byly všude na okolních kopcích pozorovány ohně z radosti nad připojením k Německu. Začal nový život „po německu“, všeobecná radost čiší i ze zápisu kronikáře.

Kronikář obce Bližná se zmiňuje též o tom, že v souvislosti s událostmi před připojením k Německu mnoho mladých mužů uteklo do Rakouska. Promovaný historik Jiří Zálaha později popsal, že jedním z nich byl i občan Černé v Pošumaví František Gramlinger, který bydlel na č. p. 43. Byl povoláním kolář, živnost převzal v roce 1930 od svého otce, byl též účetním a jednatelem Spořitelny a úvěrové pokladny. Důležité je to, že po svém útěku vstoupil do Sudetoněmeckého freikorpsu, což byla vlastně tajná teroristická organizace.

S touto organizací se pak vrátil na naše území a pronásledoval, trýznil a věznil české občany. Zúčastnil se i ozbrojeného přepadení české pohraniční stanice v Kyselově a pochodu smrti s hnanci v Černé v Pošumaví.

Očitá svědkyně paní Marie Lomecká zavzpomínala, že Němci vedli tehdy vězně z koncentračního tábora z Rakouska přes Dolní Vltavici a Černou směrem k Horní Plané. A právě ve vedení vězňů byl i František Gramlinger, který patřil k těm nejhorším.

Vězni prý byli prakticky kostry potažené masem, každý hlídač je popoháněl, tloukl a kopal do nich. Gramlinger si počínal se všech nejhůře. Za veškerou svou činnost byl odsouzen k trestu smrti a 9. dubna 1946 v Českých Budějovicích popraven.

Celé toto tragické období, pro náš stát jedno z nejhorších, skončilo osvobozením v květnu 1945. Jako reakce na druhou světovou válku následoval odsun německých obyvatel z našeho území, násilně připojeného k Německu. Ale to je již jiná kapitola a nutnost nebo morálnost odsunu již nechci hodnotit.

20. března 2012

Okleštěná republika

Aktéři Mnichovského diktátu

Politici obohacují český jazyk

„A ještě musím pochválit tebe, česká řeči, jazyku z nejtěžších mezi všemi, jazyku z nejbohatších všemi významy a odstíny, řeči nejdokonalejší, nejcitlivější, nejkadencovanější ze všech řečí, které znám nebo jsem slyšel mluvit.“ To je přesný citát z části díla spisovatele Karla Čapka, který byl velkým milovníkem českého jazyka a české řeči.

Český jazyk patří mezi vyspělé evropské jazyky s dlouholetou tradicí a bohatou literární kulturou. Základem každého jazyka je slovní zásoba, což je souhrn všech slov daného jazyka. Kolik slov má čeština, není možno přesně určit, neboť je to jazyk živý a neustále se vyvíjí, nicméně se uvádí, že se používá přibližně kolem 250 tisíc slov. Sami ovšem většinou využíváme velmi malé procento celé slovní zásoby, dospělý člověk aktivně ovládá asi pět tisíc slov a pasivně rozumí přibližně pětinasobku.

Každopádně se naše slovní zásoba neustále obohacuje, ať již tvorbou nových slov, odvozováním, zkracováním či skládáním slov dosavadních, v posledních desetiletích přejímáním slov, zejména z angličtiny. Všechna slova, která se objevují jako nová, nazýváme neologismy. Ty se objevovaly již za dob Josefa Jungmanna, dnes jsou dávno zapomenuty a objevují se stále nové a nové.

Podle jazykovědců žijeme v době neologismů, rychlý rozvoj techniky a technologií přináší nová slova skutečně během velmi krátké doby. Vezměme například slovo „hustý“, ve významu skvělý, které úplně ovládlo vyjadřování dnešní mládeže, ještě před časem ten samý význam mělo slovo „boží“ a ještě předtím bylo všechno skvělé „super“.

Podívejme se nyní poněkud odlehčeným pohledem na neologismy vzniklé politickou situací a chováním politiků v naší vlasti. Krátce po roce 1989, v souvislosti s privatizací a restitucemi, začínají vznikat i nové přírůstky do české slovní zásoby.

Snad nejfrekventovanějším slovem je tunelování, termín běžně užívaný pro finanční podvod, při kterém vedení firmy odčerpá finanční prostředky do jiných firem, které většinou rovněž vlastní. Uvádí se, že tento termín byl pravděpodobně použit nejprve v Česku, i když již existoval dříve, ale teprve u nás dosáhl nebývalých rozměrů.

Původ dalších nově vzniklých slov si čtenáři, v politice alespoň trochu znalí, odvodí jistě sami. Slovo „dalíkovina“ znamená beztrčnost zajištěnou kontakty na vysokých místech, „čunkovina“ je schopnost mlžit a zametat fakta tak dlouho, až člověku všechno projde. Být ve významné pozici a přihrávat si do vlastní firmy kšefty, tomu se říká „řebíčkovat“. V živé paměti máme nové slovní spojení odcházejícího ministra průmyslu, a to „odklonit finance“, čili přesunout a utajit peníze, a to nejen před manželkou.

Daleko nejvíce výraziva však vzniká až v úplně poslední době, neboť při sledování naší politické scény vidíme, že její představitelé jsou pro tvorbu nových slov jako stvoření. A tak na základě jejich vládnoucí činnosti se můžeme postupně setkat s novým slovesným spojením, které pomalu přechází do lidového rčení. Tak například „Jseš nahranej jak Kočí“ odkazuje na vzájemné nahrávání v nejmenší vládní straně, každý, kdo bude nezištně vypomáhat svým spolupracovníkům penězi v obálce bude „bártovat“, objevuje se i nové slovo „zjohnizovat“, což značí symbol ztráty své dobré pověsti kvůli touze po moci.

Velké krádeže majetku, související s již zmíněným tunelováním, lidé odsuzují, ale přivlastňování si drobných předmětů, čili „klausování“, zatím budí jen malý úsměv.

Objevuje se i rčení „dát si schwarzenberka“, čili šlofika po obědě, anebo můžete slyšet větu „vlepím ti jednoho kalouska“, která vznikla po facce, kterou dal náš ministr jednomu spílajícímu mladíkovi.

Toto je samozřejmě jen malý výčet toho, jak se český jazyk obohacuje o nová slova, nová spojení, nová rčení. Bylo by toho jistě daleko více za celou éru vládnutí po listopadu 1989, a to napříč všemi stranami. Snad se zase někdy setkáme s tím, že tato slova nebudeme používat, že zaniknou, stejně tak jako všechna, svého času jako neologismy nazývaná.

To ovšem znamená, že zaniknou, případně se podstatně zmenší všechny negativní vlastnosti pro dnešní politiky příznačné, že budou vládnout skutečně v souladu s přáním lidu a uskutečňovat to, co ve svých volebních sloganech hlásí.

2. Duben 2012

Finance uměl odklánět ministr Kocourek, šlofika si dal i v parlamentu EU ministr Schwarzenberk

Správné užívání spisovného českého jazyka			
1. Václav Klaus	1,8	6. Pavel Bém	3,4
2. David Rath	2,6	7. Ivan Langer	3,6
3. Jiří Paroubek	2,8	8. Tomáš Julínek	3,8
4. Miroslav Kalousek	3	9. Jiří Čunek	4,8
5. Martin Bursík	3,2	10. Mirek Topolánek	5
Zdroj: Agentura Westminster		TÝDEN.cz	
Rétorické schopnosti			
1. Miroslav Kalousek	1,7	6. Ivan Langer	3
2. Václav Klaus	2,3	7. David Rath	3
3. Pavel Bém	2,4	8. Miroslav Topolánek	3
4. Martin Bursík	2,5	9. Tomáš Julínek	3,7
5. Jiří Paroubek	2,6	10. Jiří Čunek	5,3
Zdroj: Agentura Westminster		TÝDEN.cz	

Ministr Miroslav Kalousek je velmi zdatný, ale problematický rétorik

Děti z Černé zdobily velikonoční strom

Zdobení velikonočního stromu má v Černé v Pošumaví již desetiletou tradici. Nejdříve byl předmětem zdobení strom nad obecním úřadem, v souvislosti s výstavbou nové silnice však vzaly stromy za své a pak se zdobilo na stromek před prodejnou Jednoty.

Tak to probíhalo i letos, v pondělí 2. dubna. Za spolupráce SPOZ, škol a obce, měly na výzdobě hlavní podíl Berušky ze skautského oddílu.

Velikonoční stromy se zdobily i jinde než u Jednoty

5. Duben 2012

Životní osudy faráře z Černé Jana Prachaře

Začátkem dubna roku 2008 byl na tomto místě otištěn můj článek, ve kterém jsem popisoval některé mnou získané poznatky o prvním českém faráři v Černé v Pošumaví Janu Prachařovi. Podnětem k hledání zajímavostí o tomto duchovním byla víceméně emailová zpráva, která přišla v roce 2005 na obecní úřad. Jistá Sára Shea z města Peoria ve státě Illinois nás žádala o možnost poskytnutí některých údajů a dat, týkajících se tohoto kněze. Ten působil celých 40 let na poli duchovním ve Spojených státech, kam utekl před pronásledováním z Československa a kde si za tu dobu vydobyl skutečné renomé.

Jeho působištěm byla především diecéze Lincoln ve státě Nebraska, ale jeho zásluhy byly obrovské především proto, že zde postavil nemocnici i školu a působil velmi činně v mnoha vlasteneckých spolcích. Do státu Nebraska se přistěhovalo mnoho Evropanů a mezi nimi řada Čechů, převážně vzdělaných, kteří si vytvořili své komunity, založili školy a vedli společenský a kulturní život v rámci demokracie a v relativním bohatství. Podílel se na tom všem i český farář Jan Prachař, a to takovým způsobem, že madam Shea se rozhodla jeho biografii zvětšit ve vydané publikaci.

Proto jsem tedy na její přání tehdy začal shánět údaje, o které mě autorka požádala, čili, zda existují pamětníci, co se stalo s klíčem od „černáckého“ kostela, který Jan Prachař přinesl do USA, jaký byl život katolíků v éře komunismu, co se změnilo po jeho pádu a některé další zajímavosti.

Přibližme si proto stručně anabázi tohoto česko-amerického faráře, nazývaného otec John, tam „za velkou louží“.

Narodil se roce 1918 v obci Dlouhá Lhota u Choustníku na Táborsku a již na studiích v semináři sv. Anny v Českých Budějovicích byl zatčen gestapem a poslán na tři roky do pracovního tábora v Německu. Po osvobození se vrátil do vlasti, pokračoval v seminárních studiích a byl vysvěcen na kněze. Jako první český kněz nastoupil svou dráhu ve farnosti v Černé na Šumavě v roce 1946.

Vzpomínku na něho mi oživila dnes již zesnulá paní Božena Rosická, která patřila mezi jeho velmi dobré známé, a které také vrátil klíč od kostela, který nechal v USA pozlatit a 40 let ho opatroval. Ovšem stejně tak byli blízcí přátelé faráře Prachaře manželé Václav a Václava Lovětínských, kteří dokonce s ním společně bydleli na faře v Černé.

Od samého počátku byl farář Jan Prachař sledován Státní bezpečností (StB), k čemuž, bohužel, vydatně pomáhali i někteří místní občané. V roce 1949 se připravovala a nakonec byla schválena „Akce K“, namířená proti duchovním a na likvidaci církve a náboženství povšechně.

Farář v Černé, který poskytoval na faře nocleh lidem, kteří prchali přes hranice, byl tudíž v největším ohrožení. Paradoxně ho varoval příslušník SNB, který neustále hlídal u plotu fary, když ho před Velikonocemi roku 1949 upozornil, že hodlá-li si zachovati život, musí ihned utéci.

Je tomu tedy přesně 63 let, kdy Jan Prachař odjel na Zelený čtvrtek roku 1949 na děkanství do Horní Plané a po návratu domů se v noci rozhodl „utéci“. Podařilo se mu to i přes důkladný hlídací systém a přes louky, lesy a bažiny se dostal do Německa. Pak již začíná jeho životní pouť „na druhé straně barikády“. Na svou vlast však po celý život nezapomíná, za občany Černé slouží každé Vánoce mši svatou.

Po roce 1990 se nakrátko vrátil do Černé, vrací Boženě Rosické klíč a slouží zde mši. Podle vzpomínky Václavy Lovětínské byl velice šťastný, že se setkává se známými farníky. Jméno policajta, který ho tehdy varoval, však ani nyní neprozradil, stejně tak odpustil i dvěma

hlídajícím občanům, dnes již zesnulým, ale jejichž jména někteří občané v Černé znají. Velice se těšil na setkání se spolužáky, které se mělo uskutečnit při jeho druhém návratu do republiky.

Ten se mu však stal osudný. Jeho rodina ho čekala na letišti v Ruzyni, tam však nepřiletěl, byl vylákán do Vídně, o což se údajně někdo postaral. Každopádně byl po ubytování v hotelu, při venčení psa, přepaden a zbit tak, že musel být s přelámanými žebry dopraven do nemocnice, přičemž se mu ztratila i veškerá zavazadla.

Z nemocnice si ho pak na revers odvezla rodina, musel však být znovu hospitalizován v nemocnici v Pelhřimově, kde během měsíce svému zranění podlehl a zemřel. Zakončil tak svou životní pouť, která byla výjimečná a úžasná, byť plná různého utrpení, dne 10. července 1991 na hřbitově v Choustníku.

V jeho posledním působišti v Indianole v Nebrasce v letech 1981 až 1991 se farníci po jeho smrti rozhodli postavit mu na hřbitově sv. Kateřiny památník. Na něm pak vyjádřili svou vděčnost ve slovech: „Poslední přístav našeho milovaného pastora, člověka inteligentního, starostlivého, trpělivého, milujícího a pokorného“.

Proto se rozhodla Ms. Sara Elizabeth Shea dnes žijící v Manhattanu ve státě Kansas životní osudy, v diecézi milovaného otce Johna, sepsat. Povedlo se jí to, publikace vznikla, jeden výtisk mi poslala a já jsem rád, že obohatila archiv kroniky naší obce. Knižka je samozřejmě v angličtině a ještě chvílku bude trvat, než se mi povede vše postupně přeložit a možná získat i úplně nové poznatky.

21. Duben 2012

This photo was published on the front page of the McCook Daily Gazette on 7/10/91 showing the funeral Mass of Father John inside St. Catherine's Catholic Church in Indianola. Image copyright the McCook Daily Gazette.

This is a copy of the funeral announcement for Father John sent to Nebraska by his sister Marie John and Anna Prachař.

Záběry ze mše, kterou Jan Prachař celebroul na svém posledním působišti v Indianole ve státě Nebrasca - Úmrtní list Jana Prachaře

Cenné území v regionu: Pláničský rybník a okolí

Asi před dvěma roky jsem v jednom svém článku stručně zmínil lokality chráněných oblastí na území obce Černá v Pošumaví.

V dnešním povídání bych se rád ve větší míře věnoval přírodní rezervaci Pláničský rybník. Jen na okraj bych dodal, že v katastru obce je v současnosti pět přírodních rezervací, z nichž tři leží v katastrálním území Kyselov (Kyselovský les, Kozí stráň a Rašeliniště Borková) a všechny samozřejmě na území Chráněné krajinné oblasti Šumava (ChKOŠ).

Přírodní rezervace Pláničský rybník byla vyhlášena 29. května 1996 a její rozloha je přesně 15,1685 hektaru. Po silnici z Pláničky ve směru na Muckov je jediná odbočující silnička na Jámy, která zájemce přivede až k samotnému rybníku. Je zde ovšem zákaz vjezdu motorových vozidel, neboť se vlastně jedná o cyklostezku spojující území obce s osadou Milná.

Pláničský rybník je také nazýván Kozí, a protože součástí rezervace jsou dva rybníky, jedná se o Velký a Malý Kozí. Rybník je průtočný, leží v přirozené kotlině na soutoku tří pramenných potoků, z nichž nejhlavnější je Lukavický potok, který odvodňuje Pláničský rybník do lipenské nádrže. Hráz rybníka je asi pět metrů vysoká a dlouhá 300 metrů, přítoky ze severní strany přináší do rybníka složky krystalických vápenců z nedaleké přírodní památky Muckovské vápencové lomy. Kotlina pod Pláničským rybníkem je vlastně název vyhlášené přírodní památky (kterých je na území obce Černá v Pošumaví celkem sedm), tvořící soubor lučních rašeliništních prameništ s poměrně významnou flórou i faunou.

Platí to samozřejmě a především o Pláničském rybníku, kde se nachází bohatá vegetace vodní flory. Především je zde početná populace leknínu bělostného (*Nymphaea candida*) a velmi vzácného stulíku malého (*Nuphar pumila*), i když tato v posledních letech klesá. Hojně se vyskytují rdest vzplývavý a rdest světlý, rovněž i d'áblík bahenní, početné bývaly rozsáhlé porosty přesličky poříční, které téměř vymizely, stejně tak byly zničeny porosty ostřice dvoumužné.

V polovině osmdesátých let byl rybník poměrně razantně vyhrnut a odbahněn, čímž došlo ke ztrátě výše popisující vegetace.

Co se týče fauny, je tato lokalita nejvýše položeným místem výskytu rozmnožování skokana hnědého v České republice, částečně bylo zjištěno i rozmnožování ropuchy obecné, skokana hnědého i čolka horského.

Vyskytuje se zde i vzácný příživnický mravenec *Formicoxenus nitidulus*, a to v hnízdech mravence lesního. Rovněž málo běžné vodní ploštice hladinatka *Microvelia reticulata* a vodoměrka *Hydrometra gracilentata* stejně jako z dvoukřídlých hrbilka *Spiniphora maculata*, mají zde své místo.

Z vodních ptáků je nejrozšířenější kachna divoká a polák chocholačka, zjištěni však byly volavka bílá, čáp bílý, orel mořský, pisík obecný i ledňáček říční.

Pláničský rybník je využíván k extenzivnímu chovu ryb, takže je nasazován především kapr, lín a maréna. Z mysliveckého hlediska patří k honitbě Kozlí vrch, jejímž majitelem je zemědělská firma z Milné.

Na přírodní rezervaci Pláničský rybník navazují další významné lokality ochrany přírody, a to jak ve směru na Světlík, tak i na Milnou. Proto byla v posledním období vyhlášena jako nová kategorie ochrany přírody lokalita Pláničský rybník Bobovec v rozsahu 407 hektarů za Evropsky významnou lokalitu.

Jedná se o komplex vodní plochy, rašeliništ, mokřadního lesa a potočních niv v prostoru mezi osadami Plánička, Milná, Blatná a Světlík, rovněž s význačným výskytem flory a

fauny. Například sekáč (klepítník) *Ischyropsalis hellwigi*, který se vyskytuje v Rašelišti Bobovec, je uveden v červeném seznamu bezobratlých v České republice, mezi Pláničským rybníkem a Svánkovem je významný slatinný komplex anebo již zmíněný výskyt kriticky ohroženého stulíku malého, jehož populace je v přírodní rezervaci Pláničský rybník nejpočetnější.

Evropsky významné lokality jsou legislativně podloženy v zákoně o Ochráně přírody a krajiny a zapsány do takzvaného národního seznamu a po schválení rovněž do Evropského seznamu. Hodnota těchto území s důležitými zachovalými biotopy je tudíž velmi cenná.

30. Duben 2012

Pravidelně ve čtvrtěčném vydání Deníku vychází rubrika s pozdravem čtenářů z různých míst regionu.

Redaktor Zdeněk Zajíček tentokrát požádal mě o stručnou zprávu, která pak vyšla dne 10. května 2012

Pozdrav z Černé v Pošumaví

Poloha: Levý břeh Lipenské přehrady mezi Frymburkem a Horní Planou.
Počet obyvatel: Kolem osmi set.
Zajímavosti obce: Jachetní přístav, pláž, letní kino (v těchto dnech se chystá jeho digitalizace jako jediného letního kina v republice) a mnoho dalšího.

Zdravím
všechny čtenáře
Českokrumlovského
deníku

František Záhora

P. S.
Je tady krásně, přijedte se k také podívat do šumavsko-lipenské rekreační obce, zatím bez šumavské elektrické železnice.

NA CO SE TĚŠÍM

František Záhora

Povolání: důchodce, kronikář

Bydliště: Černá v Pošumaví

Věk: 69 let

Člověk si i jako důchodce potřebuje občas odpočinout, a tak se těším na cestu na Slovensko. Jezdíme tam do Podhájské, kde si v termálních lázních vždycky odpočineme. **(zaza)** – 22. května 2011

Tato rubrika vyšla dne 22. května, když jsem byl znovu osloven p. Zdeňkem Zajíčkem o odpověď na danou otázku.

Letní kino v Černé v Pošumaví aneb od putovního k digitálnímu

Krátkou sondou do historie můžeme zjistit, že v českých zemích zřídil vůbec první přírodní kino v roce 1905, v pražské zahradě na Klamovce, kouzelník a eskamotér Viktor Ponrepo. Ten také o dva roky později vytvořil první stálé kino s názvem Ponrepo.

První poválečnou filmovou kulturu v tehdejší pohraniční obci Černá na Šumavě začala v roce 1947 zajišťovat Správa státních kin pro zemi Českou a Moravskoslezskou prostřednictvím putovního kina, jehož první představení se uskutečnilo 14. února.

Tehdy ještě nebylo prakticky ponětí o tom, že v budoucnu se tato oblast stane turisticky zajímavou, a tak i kultura, včetně té filmové, odpovídala i možnostem dané obce. Putovní kino časem přestalo zajíždět, obce si pořizovaly vlastní filmové přístroje a v uzpůsobených prostorách se promítalo.

Výstavba Lipenské přehradní nádrže však znamenala i zásadní obrat v životě naší obce. Začali přijíždět rekreanti, bylo nutno urychleně budovat a stavět rekreační zařízení, ale vyvstala otázka i kulturního vyžití.

Zde našlo své uplatnění letní kino, které se vystavělo v pěkném přírodním prostředí v lesíku nad rovněž nově vystavěnou panelovou restaurací. To bylo v první polovině šedesátých let minulého století, kino bylo pod správou Krajského národního výboru v Českých Budějovicích a distribuci zajišťoval Krajský podnik pro film, koncerty a estrády.

Teprve od roku 1975 přešlo Letní kino pod Místní národní výbor v Černé v Pošumaví a pomalu začala obnova celého objektu a jeho vybavení. Nová opěradla a nová sedadla pro celkem 735 sedících diváků, nové promítací plátno, prodejní kiosky, pódium pro možnost účinkování hudebních a estrádních skupin a další úpravy.

Během období od 15. června do konce srpna bývalo promítáno v průměru 65 filmů, distributoři se většinou snažili vybírat pro diváky atraktivní filmy, návštěvnost však často bývala ovlivněna v některém období nepříznivými povětrnostními podmínkami.

Po roce 1990 nastává doba výběrových řízení a pronájmů letního kina, nájemci se často střídají, investiční opravy v kině, které hradí obec, převyšují výnosy získané pronájmem, přesto má kino stále své příznivce a potřebnou oblibu.

Přestože se ještě více rozšířila pódiová plocha, čemuž musely ustoupit přední řady, zůstává stále 570 míst pro sedící diváky, z nichž je jich 120 zastřešeno. Oproti ostatním letním kinům je to v Černé výjimečné tím, že se prakticky hraní vůbec nepřerušuje pro nepřízeň počasí, hrálo se často i v dešti pro méně jak deset diváků.

Modernizace promítání probíhá neustále, v roce 2006 se musela vyřešit technika promítání filmů v takzvané modré stopě, v současné době je na pořadu dne digitalizace kina. Současný nájemce a provozovatel Vladimír Rolčík již v uplynulých čtyřech sezonách dokázal, že letní kino v Černé může být provozuschopné a je na dobré cestě dokázat to i v nově digitalizovaném kině. V nejbližší době bude totiž určenou dodavatelskou firmou provedeno celkové digitální vybavení, a protože vše bude vyrobeno z repasovaných dílů, vyjde oprava mnohem levněji, než by bylo nutno.

Vladimír Rolčík je přesvědčen, že návštěvnost kina bude na přijatelné úrovni, neboť bude možné promítat všechny filmy prakticky v den jejich premiéry. Digitalizace způsobila, že letní kina, nejen v našem okolí, ale vlastně v celé republice, se zrušila.

Letní kino v Černé v Pošumaví tak zůstává jediným digitalizovaným letním kinem v republice!

Digitální zařízení je již hotové a v sobotu 2. června se bude promítat jako premiéra film *Líbáš jako ďábel*.

26. Květen 2012

Vzpomínka na rodáka z Černé v Pošumaví Jaroslava Smrčka

Zanedlouho si připomeneme 115. výročí narození našeho rodáka, pracovníka v historii a konzervátora Jaroslava Smrčky Říčanského.

Narodil se 12. června 1897 v Černé v Pošumaví v domě č. p. 32 naproti pivovaru, kde také jeho otec pracoval jako správce. Současně byl však i hospodářským správcem tří dvorů a účetním tuhových dolů. Jako schwarzenberský úředník byl však velmi uvědomělým Čechem a svým rodokmenem navazoval na rodokmen určitého typu českého vlastenectví.

Jaroslav Smrčka v později sestaveném rodokmenu se dostal až k Václavu Smrčkovi, soukenickému tovaryši z roku 1616 z Humpolce, o němž se předpokládá, že měl návaznost na rytířský rod Smrčků z Mnichu.

Jaroslav Smrčka však prožil své dětství v Petrově Dvoře a obecnou školu i měšťanku navštěvoval v Netolicích a absolvoval učitelský ústav v Soběslavi. Učitelem se však nestal, válka způsobila, že nastoupil k zeměbraneckému pluku do Lince.

Toužil po vysokoškolských studiích, rodiče ovšem chtěli, aby vystudovali i další sourozenci, a tak se studií vzdal a nastoupil v roce 1919 službu u dopravního úřadu československých státních drah v Třeboni.

Působil však jako úředník i ve Veselí nad Lužnicí, v Soběslavi a Prachaticích a od roku 1931 nejprve na ředitelství státních drah v Praze a pak na Ministerstvu dopravy. Jeho osudem se nakonec staly Říčany, po nichž převzal i své druhé příjmení.

Po dlouhá léta působil v různých mimoškolních výchovně-vzdělávacích činnostech, blízká mu byla i práce umělecká, byl vášnivým ochotníkem, oplýval i hudebním talentem. Se svým bratrem Františkem, narozeným 5. června 1898 rovněž v Černé v Pošumaví, měli svůj komorní kvartet a vystupovali i jako pěvci, oba byli činní i ve sportu.

Jaroslav Smrčka se velmi účinně podílel na kulturním dění v Soběslavi, byl činný v Klubu českých turistů, ve Sboru pro záchranu hradu Choustník, byl funkcionářem Spolku divadelních ochotníků v Prachaticích.

V Praze byl organizátorem spolkového života „pražských Jihočechů“, kteří se sdružovali do spolku Zlatá stezka a do sdružení Kleť.

Celoživotní úctu a obdiv projevoval k Mistru Janu Husovi, jeho zamilovanými tématy byly rozhovory o skladateli Oskaru Nedbalovi, jehož otec Karel Nedbal se narodil rovněž v Černé v Pošumaví, dále o turistickém ruchu na Šumavě a o svém rodišti.

Před 35 lety, v roce 1977, jsem začal psát kroniku obce Černá v Pošumaví. A během měsíce navštívil obec Jaroslav Smrčka. Bohužel zrovna v den jeho návštěvy jsem byl služebně vzdálen, a tak hovořil jen s mou manželkou. Od té doby jsme spolu pak korespondovali, zejména o psaní kroniky, o dalších rodácích z Černé, psal i o svém vlastním životě.

Dozvěděl jsem se tak něco o jeho bratru, vystudovaném právníku a operním pěvci, který účinkoval v Jihočeském divadle, a zejména o jeho dědovi.

František Xaver Smrčka, jeho děd, žil v letech 1816 až 1890, je především známý tím, že byl prezidentem krajského soudu v Táboře. Ovšem předtím působil ve Vídni, v Benátkách, pak byl přeložen do Uher, dnešní Slovensko. V Humpolci, kde se narodil, kandidoval i do říšského sněmu po svém příteli Karlu Havlíčku Borovském.

Na Slovensku se stal jeho velkým přítelem evangelický farář Samuel Novák, s nímž pěstovali česko-slovenskou vzájemnost. Samuel Novák byl zakladatelem Matice Slovenské a spoluvydavatelem Štúrových Národních novin. Jeho největší zásluhou bylo, že spolu s Ad. Medzihradským a Jánkem Matuškou, autorem slovenské hymny Nad Tatrou sa blýska,

zachránil pro slovenský národ kežmarského studenta Pavola Orságha Hviezdoslava, když začal vydávat jeho básně.

Korespondence s Jaroslavem Smrčkou však netrvala dlouho, 9. března 1979 ve svých 82 letech zemřel. Přestože jsem se s ním nikdy osobně nesetkal, jeho dílo jsem stále sledoval a na jeho dopisy nezapomněl. Vždy končily slovy Pozdravujte můj rodný kraj a buďte zdráv!

Platí o něm slova Adalberta Stiftera: „Člověk sbírá tak dlouho vzpomínky, až se sám stane vzpomínkou“.

1. Červen 2012

Jaroslav Smrčka – Říčanský

Rodný dům bratrů Jaroslava a Františka Říčanských v Černé v Pošumaví čp. 32

Z historie vlády českých králů

Vůbec nejfrekventovanějším slovem v mých dosavadních článcích je slovo historie. Je to celkem logické, neboť je mým koníčkem a hlavní náplní práce kronikáře obce. Je to nauka o naší minulosti, je to jakási paměť lidstva a myslím si, že každý vzdělaný člověk by měl mít základní znalosti jak o svém bydlišti, tak i o svém národě.

Snažím se proto ve svých článcích v regionálním i obecním tisku, stejně jako občasnými výstavami a besedami, přimět touto nenásilnou formou občany k tomu, aby znali například kdy a kým byla naše obec založena, kdy a kým byl založen pivovar, kdy se začala dobývat tuha, kdy byl postaven kostel, čili alespoň ta nejzákladnější data.

Stejně tak je ovšem užitečné znát i některé údaje z dějin českého státu. V různých televizních soutěžních pořadech vidíme, že znalosti, zejména o tom, do které doby jednotlivé panovníci na českém trůně zařadit, nejsou zrovna nic moc.

Dovoluji si proto malou sondu do života některých vybraných českých králů, a to především z hlediska doby jejich vládnutí. Samozřejmě, že není možno se zabývat úplně všemi, vždyť se jich vystříдалo celkem 37. Možná, že by bylo dobré vědět, že Přemyslovců i Lucemburků bylo shodně po osmi, vládli nám dva Jagellonci a celkem 19 Habsburků.

Na úvod přece jen odbočím mimo hranice českého státu. Celkem 72 let vládl král Ludvík XIV., řečený „král Slunce“, královna Viktorie vládla 64 let, nyní probíhají oslavy královny Alžběty II., která strávila zatím na trůně 60 let. Ovšem absolutním rekordmanem, co se týče doby vládnutí u nás, byl „císař pán“ František Josef I., který byl na trůně od roku 1848 do roku 1916, tedy celých dlouhých 68 let. Jeho charakteristickou vlastností bylo velmi brzké vstávání, čemuž se přičítá i časný začátek pracovní doby v českých zemích.

Typický představitel absolutismu král a císař Leopold I. vládl v létech 1657 až 1705, což je 48 let, jen o dva roky méně byl na trůně Vladislav II. Jagellonský, a to v letech 1471 až 1516. Ten je hodnocen jako jeden z nejslabších českých panovníků.

František I., který vládl v letech 1792 až 1835, což obnáší 43 roků, byl zase charakterizován jako symbol reakce a potlačování všech národních a vlasteneckých snah.

Celkem 41 let, a to v letech 1378 až 1419, byl českým králem Václav IV., kterého ranila mrtvice, když se dozvěděl o pražské defenestraci z 30. června 1419.

Jedinou panovnicí mezi všemi byla v letech 1740 až 1780 Marie Terezie, ta strávila na trůně 40 roků a přivedla na svět šestnáct dětí.

Ferdinand I. Habsburský, který vládl od roku 1526 do roku 1564, čili 38 let, načal svým zvolením téměř 400letou nadvládu Habsburků.

Význačný panovník Jan Lucemburský, který vládl v letech 1310 až 1346, tedy 36 let, byl nejbojovnějším králem a dokonal svůj život v bitvě u Kresčaku, pravděpodobně sebevraždou.

Známý příznivec alchymie a léčitelství Rudolf II. byl na trůně 35 let a bylo to v letech 1576 až 1611.

K hospodářskému a kulturnímu rozvoji českých zemí došlo za vlády Přemysla Otakara I. v letech 1197 až 1230, vládl tedy 33 roků.

Pro nás snad nejtýpčtějším panovníkem, který nastoupil na trůn v roce 1346, byl Karel IV. Vládl do roku 1378, čili 32 let a byl to nejvýznamnější vládce tehdejší Evropy. Vynikající politik, který se zasloužil o všestranný rozmach českého státu, byl mu přičten titul „Otec vlasti“.

Neslavně se do dějin naší země, především v souvislosti s Janem Husem, zapsal Zikmund I., který sice strávil na trůně celkem 50 let, ale českým králem byl jen v letech 1420

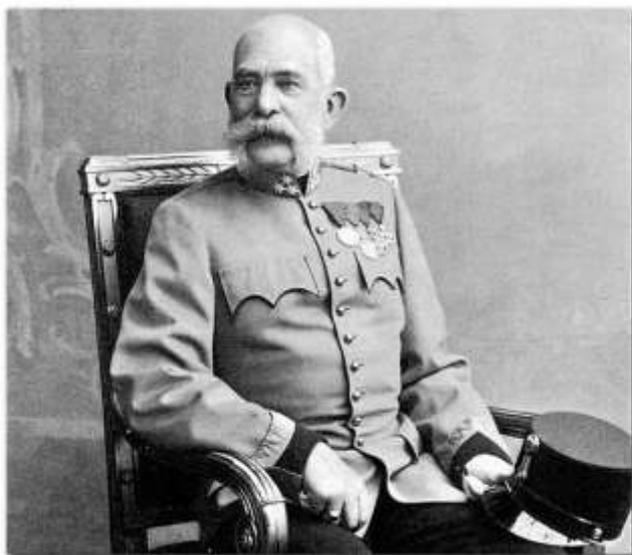
až 1437, přičemž v období husitské revoluce byl zbaven trůnu. Panovník, pod přezdívkou „šelma ryšavá“, byl však vynikajícím politikem a diplomatem.

Mezi našimi králi byli ovšem i tací, kteří vládli velmi krátkou dobu, ať již z různých politických důvodů, anebo skončili rukou vraha, což je případ krále Václava III., který byl po roce vládnutí zavražděn v roce 1306 v Olomouci.

Naprostá většina našich panovníků byla současně i králi uherskými nebo římskými a císaři římskými a většinou rovněž hovořili několika jazyky.

Tímto, skutečně jen velmi stručným výtahem z období vlády českých králů, bych chtěl naklonit veřejnost k poněkud lepšímu poznání historie českého státu.

7. Červen 2012

František Josef I.

Marie Terezie

Jan Lucemburský

Karel IV.

Šťavárna, to býval pojem !

Jednou z dominant obce Černá v Pošumaví bývala budova schwarzenberského pivovaru, který v roce 1568 nechal vystavět Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. Dnes, po 444 letech, je z větší části celého rozsáhlého komplexu téměř ruina, což způsobilo zastavení výroby ovocných limonád po roce 1990 a posléze i ničivý požár. Objekt sice měl po celou dobu určitého majitele, ale jeho starost o svůj majetek byla nulová. Dražbou v nedávných dnech získaly nemovitosti nového majitele, který má konkrétní plány na přestavbu a rekonstrukci, s kterými seznámil starostku obce, takže by mohla svitnout jiskřička naděje. Každopádně po zkušenostech posledních dvaceti let může být těžko někdo optimistou, ale nechme se překvapit.

Pivovar v Černé byl zrušen v roce 1947, fungoval tedy celých 379 let. Ještě za jeho provozu zde nechal majitel kníže Jan Nepomuk Schwarzenberk zřídit v roce 1910 výrobní ovocných šťav, aby zhodnotil velké množství malin, jahod a dalšího ovoce, které se v jeho lesích nacházelo. V roce 1917 umístil kníže sklepy na ovocné šťávy do již dříve postavených skladovacích a kvasných sklepů podél silnice ve směru na Frymburk.

V uvedeném roce 1947 přešel objekt do vlastnictví Národní správy a pak až do roku 1960 patřil Státnímu statku v Černé v Pošumaví. Bývalý renezanční zámeček i pivovar byly postupně zrekonstruovány na závod vyrábějící ovocné šťávy a limonády. Po Státním statku patřil závod tři roky Okresnímu podniku místního hospodářství a od roku 1963 přechází pod Jihočeské pekárny Vodňany. Až do této doby se vše v provozovně dělalo ručně, ovocné šťávy se vařily z přírodních malin a borůvek, ze zahradních jahod, višní, třešní, pomerančů, citronů a vinných hybridů. Názvy značek jako Šoférka, Rybízová, Pomo, Citro a Šalbeso začínaly být známými v širším okruhu.

Pod Jihočeskými pekárny Vodňany, přechází provozovna zvaná Výrobní ovocných šťav na automatické technologické linky, začíná stoupat výroba a samozřejmě i počet zaměstnanců, kterých je v té době celkem padesát. Začíná též výroba mačkaných jablek a vyrábí se celkem 13 druhů limonád pod značkami Askona, Kofola, Citrakola, Arakola, Malina, Citro, Šumavanka, Jugo Oranž, Dia, Soda, Chito, Aratoni a Citron S.

Vedle toho se v provozovně provádí i sušení hub na export a jejich nakládání do octa. V této době výrobní / VOŠ/ zásobuje svými výrobky 2/3 okresu Český Krumlov a 1/3 okresu Prachatice, což představuje 640 prodejen. Vyrábí se zde rovněž limosyrupy v množství 680 tun ročně a jimi VOŠ zásobuje 10 dalších sodovkárenských podniků.

Zvyšování výroby je možné dokumentovat na několika číslech. V roce 1963 bylo vyrobeno 13 500 hl limonád a v roce 1980 to bylo již 40 500 hl, k tomu 3 705 tun sirupů a 1 141 tun jablečného sukusu.

Objemově se v této době nejvíce vyrábí Šumavanka v lahvích 0,70 l a Brona v lahvích 0,33l. V lahvích se dále vyrábí Cimo, Pomo, Malina, Citrokola, Kofola a Dia a do 50l sudů pak Kofola, Citrokola a Jablečný.

V provozovně se pracovalo na dvě směny, postupně se počet zaměstnanců ustálil na čísle kolem 45, v letním období však vypomáhalo vždy 10 – 12 studentů převážně z českokrumlovského Gymnazia. Provozovna má v této době k dispozici celkem 12 aut, z toho tři rozvázejí sirupy a 9 limonády.

V roce 1983 byl do provozu uveden nový lis, druhý největší v Jihočeském kraji. Je plně automatizovaný a dokáže za hodinu vylisovat 4 tuny ovoce. Jen během zkušební doby vytlačil lis jablečný sukus ze 62 vagonů jablek. Sukus, čili mateřská jablečná šťáva se

sterilizuje, přidají se esence, voda a cukr, vše se povaří a tím je připraven sirup pro výrobu limonád.

Postupně, kolem roku 1984 se zpracovává denně pět vagonů jablek, zabudovala se nová odparka na sukusy, čímž odpadla dovážka do Strakonice, kde se odpařování provádělo. Od roku 1987 však výroba, zejména vlastních sirupů začíná klesat, převážná část limosirupů značky Olympus se dováží z Fruty Brno.

Po roce 1990 se vše připravuje k privatizaci, částečně jsou určité pokusy některých firem zde vyrábět, či plnit alkoholické nápoje, vše ale postupně končí.

Pro řadu občanů Černé v Pošumaví znamenala VOŠ, nebo Sodovkárna, ale většinou lidově nazývaná Šťavárna, celý jejich život. Skutečnost, že vše končí, byla pro mnohé poměrně bolestivá. Ztráta nejen pracovních míst, ale i hospodářského rozvoje je i určitým mínusem pro obec.

18.6.2012

Požár v roce 2006 poničil podstatnou část historické budovy pivovaru, později Sodovkárny

Oslavy obce Černá v Pošumaví již v sobotu

V sobotu 30. června bude v Černé v Pošumaví uspořádán již pátý ročník slavností na počest založení obce.

Přestože se nejedná o výročí kulaté, tradice započatá v roce 2008 (oslavy 740 let) se zcela ujala. A tak ještě před více než dvouměsíčním maratónem dennodenních kulturních a sportovních akcí v rámci takzvaného Léta v Černé v Pošumaví se uskuteční tato samostatná akce pod píváním stanem vedle autobusového nádraží.

První vystoupení však předvede v místním kostele již od půl jedné pěvecký sbor Harmonie z Frymberka, pod vedením učitelů hudby manželů Rolčíkových z Umělecké agentury Rolčík.

Po slavnostním zahájení, které provede starostka obce Irena Pekárková ve 14 hodin, začne kolotoč různých kulturních žánrů. Nejprve zahraje pohádku pro děti Šaškova škatulka zájezdové divadélko KOS z Českých Budějovic, jehož hlavní protagonisté Milena Kolářová a Zdeněk Říha přinášejí radost našim malým posluchačům již několik let.

Poté vystoupí se svými tanečními křecemi úspěšná místní taneční skupina Vrtule pod vedením Áji Suchánkové a představí se také další taneční skupina Storm Dancers z Českého Krumlova, kterou vede Alena Brožová.

Populární jihočeská dechová kapela Budvarka přinese určitě radost zejména všem našim starším spoluobčanům a vyplní hlavní odpolední čas od 16 do 20 hodin.

Večerní program pak bude v režii country skupiny Pauza ze Strakonice, která vznikla již v roce 1988 a měla úspěchy na několika ročnících Porty. Skupina se však od té doby postupně obměnila, omládlá a je velmi úspěšná nadále, ostatně v Černé je již svým vystoupením známá. Hudba ve stylu country je vcelku oblíbená u všech věkových kategorií, a tak si jistě každý přijde na své.

Ve 22 hodin bude zpestřením programu i ohňostroj, samozřejmě, že jsou připraveny i stánky nejen s občerstvením, ale i dalšími prodejními produkty, chybět nebudou i další atrakce, zejména pro děti.

Předpovědi počasí na tento den jsou velmi optimistické, a tak si lze jen přát, aby každý návštěvník oslav byl plně spokojen a po celý den v dobré náladě.

26. Červen 2012

Nahoře: pohled do stanu

-

Dole: Budvarka, Harmonie, Pauza

Vzpomínky na dobu nedávno minulou v obci u Lipna

Dovolte mi, abych dnešní článek věnoval vzpomínce na rok 1977, neboť právě před 35 lety jsem se podvolil k tomu, že se pokusím zachycovat historické okamžiky v životě obce Černá v Pošumaví.

Tehdy jsem se stal kronikářem obce, což bylo vlastně i z nutnosti, neboť můj zaměstnavatel postrádal v kádrových materiálech angažovanost v domovské obci, a tak společně s upřímným zájmem o tuto oblast jsem tak zabil dvě mouchy jednou ranou.

Úkolem historie je vlastně podchycení a určité hodnocení vzniklých událostí, a to přesným a pravdivým konstatováním, o což jsem se snažil ve svých zápisech. Dnešní pětatřicátníci, kteří se v tomto roce narodili, nemohou mít potuchy o tom, jak se tehdy žilo a v mnoha případech jsou pod vlivem neobjektivního a zkráceného výkladu. Často se hodně událostí překrucuje, něčím se chlubíme, za něco se stydíme, hodně věcí se takticky zamlčuje.

Právě proto bych rád poukázal na události roku 1977 v obci Černá v Pošumaví, neboť jsem byl přímým účastníkem a nic z toho, co se odehrávalo, si nevymýšlím. Tento rok byl pro celou obec poměrně velmi úspěšný, především ji proslavil oddíl jachtingu, neboť Tělovýchovná jednota, pod kterou patřil jachting, byla vyhodnocena jako nejlepší v rámci celé ČSSR. Byla oceněna především nesmírná aktivita při pořádání mistrovských závodů jak domácích, tak zahraničních. Na prvním místě ze 16 organizací v rámci okresu se umístil i Svazarm, jehož členové aktivně pracovali ve střeleckém, potápěčském a modelářském oddíle a zájem mezi mládeží byl značný.

Samotná obec Černá v Pošumaví se v soutěži MNV v okrese dostala na druhé místo a Občanský výbor Bližná byl dokonce první. Nelze v tom všem vidět jakési politické pozadí, i když uzavřené a splněné závazky hrály svou roli, ale práce na přeměnách, úklidech a pořádku byla skutečně vidět, zejména na Bližné.

V tomto roce byla dokončena nebo probíhala výstavba dvaceti rodinných domků, dále i domů v bytové zástavbě, rekonstrukce a výstavba obecního majetku.

Vynikajících výsledků dosáhlo tehdejších 113 zaměstnanců provozu Černá Státního statku. Bylo dosaženo nejvyššího výnosu obilovin v historii okresu Český Krumlov, nejvyššího výnosu stonkového lnu na Oborovém podniku Šumava a téměř všichni ošetřovatelé byli na čelných místech v doživnosti krav i přírůstcích dobytka.

V obci byla tehdy pravidelná ordinace obvodního, zubního, dětského a ženského lékaře, v rekreační sezoně zde byla stálá lékařská pohotovost s nepřetržitou službou.

Vedle samoobsluhy Jednoty byla v obci prodejna průmyslového zboží, prodejna zeleniny a prodejna masa, v Bližné, Mokré a na Muckově byly smíšené obchody.

V obci fungovalo kadeřnictví a holičství, knihařství, dřevařská dílna, kovodílna a sklenářství.

Ve škole se učilo celkem 82 dětí (dnes kolem 30), na dobré úrovni fungovala obecní knihovna, letní kino a služby MNV, které zajišťovaly svoz odpadů v celé lipenské oblasti a cestovní ruch.

Ke konci roku 1977 měla obec Černá v Pošumaví 920 obyvatel, což je zatím historicky nejvíce od roku 1946. V kronice jsem zaznamenal i maloobchodní ceny mnoha výrobků, například maso hovězí stálo 29 Kčs/kg, vepřové 30 Kčs, černé uhlí 26,20 Kčs/q, benzín 4,30 Kčs/l a například černobílý televizor 4200 Kčs. Měsíční plat byl na provozu Černá Státního statku v průměru 2 559 Kčs.

Rok 1977 byl ideální i z hlediska počasí. Roční období se střídala přesně podle kalendáře, počasí přálo jak zemědělcům, tak rekreantům, dětem i všem ostatním.

Ve srovnání s dneškem se život v obci podstatně změnil, především vzhled a ráz obce, ovšem nostalgie po mnoha vymoženostech tehdejší doby u řady pamětníků zůstává a myslím, že by nebylo dobrým nápadem tuto skutečnost zamlčovat a všelijak překrucovat.

26. Červenec 2012

Léčitelské umění v několika generacích Stadlbauerů

Ve starých kronikách Dolní Vltavice, Bližné i Želnavy najdeme zmínky o léčitelských úspěších obyvatele Dolní Vltavice Antona Stadlbauera.

Léčitelské umění zlomených kostí ho proslavilo nejen po celé Šumavě, ale i daleko za hranicemi země. Jeho léčitelské schopnosti byly prý tak vynikající, že byl ve své době velice váženou osobou.

Již jeho předkové byli specialisté tohoto druhu, šumavské lesy skýtaly pro jejich obyvatele nejen obživu, ale přinášely i množství úrazů při práci v těžbě a přepravě dřeva. Lékařská pomoc bývala poměrně těžko dostupná, navíc mnozí neměli dostatek finančních prostředků na zaplacení, a tak přistoupili ke svépomoci. Tak se postupně vyvinula generace Stadlbauerů, kteří své metody neustále vylepšovali a jak zápisy uvádí, často rozuměli svému řemeslu lépe, než některý lékař po dlouholetém studiu.

Anton Stadlbauer se narodil 30. prosince 1882 v Otově (Ottenschlag), dnes zaniklá obec v oblasti Pasečné, obec Přední Výtoň. Byl ze sedmi bratrů, z nichž Johann, Anton a Otto se vyučili léčení zlomenin od svého otce. Johann však zemřel v roce 1916 v ruském zajetí na kurděje a Otto zemřel v roce 1927 na zranění z první světové války. Ve šlépějích svého otce tak pokračoval pouze Anton a počínal si opravdu zdatně.

V roce 1905 zakoupil v Dolní Vltavici dům č. p. 47 od obchodníka s dobytkem Ferdinanda Scheschy, který ho postavil v roce 1901. V témže roce se oženil s Josefinou Radinger z Německého Rychnova a z jejich manželství se narodily čtyři děti Gizela, Reinhold, Elsa a Anton, který opět pokračoval ve stopách otce i děda.

Manželka Josefina byla v roce 1916 postižena mozkovou mrtvicí a jako zcela ochrnutá byla trvale upoutána na lůžko.

Na našeho Antona Stadlbauera se ve dvacátých letech minulého století pěly doslova oslavné ódy. Jak praví staré zápisy, stovky ošetřených pacientů z domova i ciziny, ze kterých by bez jeho pomoci zůstali jen doživotní mrzáci, jsou toho nejlepším důkazem.

Jakým způsobem toho dosahoval, jaké metody léčení používal, to se ze starých zápisů nedozvíme. Každopádně však dokázal končetiny narovnat a napravit tak, že srostly a velmi často se zcela zahojily bez zřetelných příznaků.

I v dnešní době, kdy je medicína na vysoké úrovni, jsou jeho léčitelské schopnosti v oné době hodny obdivu.

2. Srpen 2012

Anton Stadlbauer – Zde stával Otov – Lípy na bývalém Otově zůstaly

Vzpomínka na zaniklou Pestřici

V Českokrumlovském deníku jsme si mohli ve středu 8. srpna přečíst malou zprávičku o zrekonstruování kapličky v Dolní Pestřici.

Jsem vždy rád, když k jakémukoliv zvelebení těchto památek dochází. Dáváme tím najevo, že nám není lhostejná minulost a že tím poněkud uctíme naše vzpomínky na život tehdejších obyvatel v této vesničce. A je vlastně lhostejné, zda se o to starají lidé z Horní Plané, z Černé, Frymburka nebo odjinud. Vždyť všem musí jít vlastně o to samé. Současné území bývalé Pestřice patří již dlouhá léta do správy města Horní Planá. Ale nebyvalo tomu tak vždy.

Kaplička v původním stavu(www.zanikleobce.cz) - kaplička opravená (Českokr. deník 8.8.2012)

Ve starých kronikách je Pestřice (Stögenwald) uváděna jako součást podstatně starší obce Bližná, farností patřila spolu s ostatními obcemi této oblasti do Dolní Vltavice, kam docházely i děti do školy.

O Pestřici, která se rozkládala v prostoru mezi Zvonkovou a Kyselovem, v současnosti na pravém břehu lipenské nádrže, jsou první písemné nálezy až v roce 1655, kdy si zde jako první postavil domek jistý Kaspar Nader. V archivech je většinou uváděna pouze sklářská huť rodiny Stöger, z čehož pravděpodobně vznikl i název Stögenwald.

Více záznamů se objevuje až po třicetileté válce, stejně tak jako o vsi Račíně, ovšem je důvodné se domnívat, že život zde vznikl mnohem dříve. Samotné vyklučení pralesa na svazích Strážního vrchu zasazují historici až před rok 1500, podle seznamu majitelů obce Pestřice mohl být svah Strážního vrchu osídlen, sice primitivními obydlími, ale přesto, již před rokem 1600.

Strážní vrch, dnes Pestřický vrch (842 m. n. m), byl ve své době důležitým územím, kterým vedly zemské stezky z Lince a Aigenu ve směru na Český Krumlov a České Budějovice. Dne 25. května 1752 obdržela obec Pestřice vlastní rychtu, prvním rychtářem byl Benedikt Perfahl, Pestřice č. 8.

Při sčítání lidu v roce 1930 měla Pestřice 59 domů se 412 obyvateli a z toho bylo 14 obyvatel české národnosti.

Po druhé světové válce bylo celé území, včetně Pestřice, vysídleno, státní hranice s Rakouskem opatřena drátěným zátarasem, vymezeno hraniční pásmo a posléze i část zatopena lipenskými vodami.

Lidské společenství zaniklo, na přírodu to možná mělo pozitivní vliv. Sice se zde hospodařilo s určitými problémy i za dráty, ale příroda zůstávala zachována. Minimální,

téměř žádné rekultivace, hnojení či ochrana, to všechno mělo vliv na to, že struktura krajiny zůstávala v téměř zachovalém stavu.

Proto také mohla být v roce 1992 tato lokalita, o výměře 106 hektarů, vyhlášena nejprve chráněným územím a posléze přírodní památkou, kde se nachází řada chráněných rostlin a živočichů.

9. Srpen 2012

Krátká procházka mezi Lhotami

Když jsme o své letošní důchodcovské dovolené projížděli s manželkou českou krajinou směrem do Slovenské republiky, uvědomil jsem si, kolik obcí a vesnic má ve svém názvu Lhota, případně Lhotka. Prý se jich nachází na území Česka přibližně pět set a vznikaly v období středověké kolonizace. Největší je Ostrožská Lhota na Uherskohradištsku, která čítá 1565 obyvatel.

Snad nejznámější je však Červená Lhota nedaleko Deštné na Jindřichohradecku. K té mám osobní vztah, neboť leží v blízkosti mé rodné vesnice a častokrát jsem tam byl v mládí pěšky. Ještě blíže mého rodiště se nachází Hrušova Lhota, kde se narodil jeden můj kamarád a spolužák ze střední školy a kde mám vzpomínku i na výborného učitele Karla Zaviačiče. Blízko Soběslavi, kde jsem od šesté třídy až do maturity trávil svá školní léta, leží Rybova Lhota, odtud docházel další spolužák. Známa je na Táborsku též Smetanova Lhota, rodiště fotbalového reprezentanta Jana Kollera.

Výčet by mohl být poměrně obsáhlý, ale vraťme se zpátky domů. Na území Černé v Pošumaví najdeme dvě Lhoty. Ta první již úplně zanikla, nazývala se Nová Lhota, německy Neustift, byla to osada obce Plánička a její vznik se datuje rokem 1375. V roce 1921 zde žilo 33 obyvatel, v roce 1950 již pouze čtyři obyvatelé. Za Pláničkou ve směru na Frymburk stál dlouhá léta opuštěný objekt, takzvaná Kortišovina, jediný dům, který se zachoval. Po listopadu 1989 byl přestavěn na soukromou restauraci a penzion.

Při cestě z Muckova do Hořic na Šumavě se rozkládá Hostínova Lhota, německy Hossenschlag, která vznikla v roce 1530 a leží na návrší v nadmořské výšce 820 metrů. V roce 1910 zde žilo 49 obyvatel, v roce 1950 již jen 15 obyvatel. Hostínova Lhota existuje i nadále jako oblast chatařů a chalupářů.

Nevím přesně, kolik Lhot, případně Lhotek, je v českokrumlovském regionu. Známejší je nám snad Svatonína Lhota poblíž Frymburka, kde žilo v roce 1910 celkem 137 obyvatel v 19 domech. Na Hornoplánsku v katastrálním území Zvonková a Pestřice je též známá obec Bližší Lhota, z doslechu znám i Zubčickou Lhotku a na Malšínsku najdeme část území s prostým názvem Lhotka.

Vyprávění o Lhotách zakončím na Slovensku, kde mají Lehoty a do jedné z nich, Čierné Lehoty v okrese Topolčany jsme dlouhá léta jezdili, neboť manželčin tatínek vyučoval a řediteloval v tamní škole.

Sobota, 8. Září 2012

Červená Lhota - Penzion a restaurace + tabule v místě Nové Lhoty v blízkosti Pláničky

Historie státních statků po roce 1945 na území Frymburka a Černé v Pošumaví

Městys Frymburk a obec Černá v Pošumaví jsou od sebe vzdáleny přibližně deset kilometrů. Jejich katastry však spolu těsně souvisí, což se po celou dobu projevovalo především v zemědělském hospodaření.

Přestože až do roku 1960 patřila každá obec do jiného okresu (Frymburk ke Kaplici), v zemědělství se vše vzájemně prolínalo, spojovalo a rozpojovalo, což byl důsledek mnoha delimitací. To ovšem přinášelo do vzájemných vztahů mnoho problémů, nespokojenosti, nevraživosti a často i nenávisti.

Mohu to potvrdit vzpomínkami pamětníků z obou stran, kteří většinou na „ty druhé“ nepěli žádnou slávu. Určitým vrcholem v nepříznivých vztazích byl rok 1976, což mohu konstatovat z vlastní zkušenosti.

V tomto, poněkud rozsáhlejším článku, uvádím stručný vývoj od samého počátku až do úplného konce statků, přičemž jsem se snažil i o zachycení ředitelských funkcí, a právě zde nemusí vše časově odpovídat. Podkladů mnoho není a pamětníci si mnohdy nevzpomenou na jména, natož na časový termín.

Po odsunu německých obyvatel, který probíhal v jednotlivých termínech roku 1946, vyvstala především otázka, co s dobytkem, který museli odsunutí v jednotlivých statcích zanechat. Státní správa ještě natolik nefungovala, a tak vše záviselo na obyvatelích příslušných vesnic, lépe řečeno na Místní správní komisi.

K problému se přistupovalo různě. Ve Frymburku rozhodli, že se dobytek svede do větších stájí a dosud neodsunutí Němci ho budou ošetřovat a krmit, čímž se zamezí velkým ztrátám. Na Muckově zase, jak vyprávěl pamětník František Novotný, „nebyl nikdo, kdo by to krmil a ani nebylo čím, odvážali jsme všechno zvířectvo od žlabu a všechno jsme vypustili ven do volné přírody a stavení jsme uzamkli. Celkové stádo čítající kolem 150 kusů se volně páslo až do příchodu prvních mrazíků. Pak se postupně začalo stahovat ke vsi.

V té době ještě nebyl takový pořádek, a tak si tedy každý vzal z dobytka, co potřeboval. Nic nebylo evidováno, a tak se zařezávaly ovce, někdo si vyměnil malé tele za velkou jalovičku a podobně. To, co zbylo, jsme nahnali do ohrady a po projednání v Krumlově jsme pak dobytek hnali přes Slavkovice a Černou do Hůrky, kde se nakládal do vagonů na dodávku.“

Od roku 1947 začalo v oblasti fungovat Horské pastvinářské družstvo v Kovářově, které založil okres Jihlava. Výsledky byly ovšem nevalné, a tak budovy a pozemky přebírá Národní pozemkový fond, který se v roce 1949 přetváří na Československý státní statek Dolní Vltavice, se sídlem v Kyselově. Ředitelem se stává Jaroslav Kubík.

V červnu roku 1950 je Československý státní statek (ČSSS) zřízen ve Frymburku s oddělením Blatná, Kovářov, Přední Výtoň a Slupečná, což jsou prakticky zrušená Horská pastevní střediska družstev Jihlava a Jindřichův Hradec. ČSSS Dolní Vltavice je zrušen, zůstane zde pouze oddělení Kyselov, které je začleněno pod statkové ředitelství v Českém Krumlově.

ČSSS Frymburk hospodaří velmi špatně z mnoha různých důvodů, a tak je od 1.ledna 1951 zrušen a začleněn do nově vzniklého ČSSS Černá na Šumavě, který vzniká i z částí dalších statků Želnavá, Světlík a Český Krumlov. Ředitelem statku je Rudolf Kubík. Statek se člení na provozní jednotky Dolní Vltavice, Valtrov, Zvonková, Oišov, Jestřábí, Kovářov, Blatná a Světlík.

V dalším období se statek Černá rozrůstá v roce 1953 o JZD Muckov, obec Bližnou a osady Plánička, Žlábek a Jelm. V roce 1957 přebírá i špatně hospodařící JZD Frymburk, kde se vytváří provozovna s odděleními Blatná a Slupečná. Řediteli statku jsou Burda a po něm Hlaváček.

Zřejmě na jednoho z nich vzpomínal v roce 1984 František Dvořák z Českého Krumlova: „V roce 1952 jsem nastoupil na Státní statek Černá jako dispečer, pak jako plánovač. Vzpomínám na to, jak jeden z pracovníků statku prováděl různé experimenty s jezdeckým koněm. Ještě dnes si někteří občané vzpomenu, jak vyjel se svým koněm po dřevěných schodech do sálu v Černé, kde právě probíhala taneční zábava. Jindy přijel do Dolní Vltavice s koněm až k pultu a posiloval se, zatímco kůň rovněž z kbelíku se slitým pivem.“

V roce 1960 je opět delimitace, dosavadní ČSSS Černá v Pošumaví byl rozčleněn do tří nových Statků, a tak vedle nového Státního statku Černá vzniká opět i Státní statek Frymburk s hospodářstvím Frymburk, Milná, Blatná, Přední Výtoň a Slupečná. Jeho ředitelem je Jaromír Nekovařík.

Státní statek Černá přebírá místní JZD a jeho hospodářstvími jsou Černá, Bližná, Muckov, Olšov, Slavkov a Šebanov. Ředitelem je Ing. Vladimír Vítek.

V dalším období hospodaření Státního statku Černá nastává éra ředitele Ing. Jaromíra Petříka, který zůstává ve vzpomínkách všech pamětníků jako hlavní strůjce doby rozmachu statku.

Na Státní statek Frymburk přichází v roce 1966 jako ředitel František Vlach, statek zaznamenává úspěchy, ředitel je však k 1. září 1969 vystřídán Stanislavem Dvořákem. Rovněž na Černou přichází nový ředitel Václav Soustružník a od 1. ledna 1971 se oba statky stávají odštěpnými závody nově vzniklého Oborového podniku Státní statky Šumava.

K nejtěžším a nejsložitějším chvílím ve vzájemných vztazích Frymburka a Černé patří rok 1976. Tehdy, v rámci slučování ve větší celky, bylo rozhodnuto sloučit statky Černá a Frymburk v jeden celek. Přestože v Černé bylo zázemí pro vznik sídla ředitelství, vyhrál Frymburk a jeho staronový ředitel Stanislav Dvořák.

Dlouho trvalo, než se postupně vztahy urovnaly, nevraživost a mnohdy nenávisť byla velká, ale i určitý pocit ukřivdění, především ze strany Černé. Vše se postupně urovnalo, statek pokračoval jako Odštěpný závod Frymburk, a to rovněž i od 1. července 1988, kdy patřil pod nově vzniklý Agrokombinát Šumava.

DOBOVÁ MOMENTKA. Čtyřřadý kravín v Černé. Dnes je na stejném místě soukromá firma.

V roce 1989 odešel po dvacetiletém působení ve funkci Stanislav Dvořák do důchodu a jako ředitel OZ Frymburk nastoupil Ing. Bronislav Gloga. Ovšem listopadové události roku 1989 ukončují jeho sedmiměsíční působení ve funkci, na statku je vypsáno referendum k volbě nového ředitele, kterým se stal od 12. března 1990 Ing. František Záhora.

Nyní opět nastala doba, kdy si zaměstnanci statku z obvodu Černá v Pošumaví vzpomněli na staré časy a tak se statek k 1. lednu 1991 znovu dělí na dva samostatné statky, nyní již státní podniky. Na Statku Černá, státní podnik je ředitelem jmenován Ing. Jan Machala, v polovině roku 1992 nastupuje Ing. Pavel Dyrhon, na Statku Frymburk, st. p. zůstává Ing. Záhora.

Práce na statcích je postupně zaměřena na uspokojování restitučních nároků a posléze privatizaci jako pronájem vybraným a schváleným zájemcům. Hospodaření končí kolem poloviny roku 1993.

V polovině roku 1997 Statek Frymburk, st. p., definitivně zaniká, Statek Černá, s. p., vykazoval dluhy, které vysoko převyšovaly pohledávky, a tak nemohl být jako ostatní statky normální cestou ukončen, ale byl dán do konkurzního řízení. Byl jmenován správce konkurzní podstaty a části restitucí a privatizace se dokončovaly s pomocí Územního odboru Ministerstva zemědělství v Českém Krumlově prakticky až do letošního roku.

Tradiční zemědělství reprezentované Státními statky, tak jak v této oblasti probíhalo v minulosti, po padesáti letech definitivně skončilo, po konkurzním vypořádání Statku Černá to však trvalo 65 let.

30. Říjen 2012

Traktoristé rostlinné výroby v Černé (1977)

Pracovníci Pomocné výroby Černá (1984)

Pracovníci živočišné výroby Černá + Bližná + Muckov

Skizeň stonkového lnu v kapličkách + setí obilovin + vrtulník při výživě rostlin

Traktoroví nadšenci z Černé

Jede traktor, je to Zetor, jede do hor orat brambor

Refrén z písně hudební skupiny Visací zámek by mohl poměrně dobře vystihnout téma tohoto článku. Snad jen s rozdílem, že nepojede „orat brambor“, ale vozit dřevo z lesa.

S touto představou si hodlal pořídit traktor Zetor 25 Petr Němec se svým synem Petrem z Černé v Pošumaví. Jejich představa se však rázem začala měnit ve skutečnost. Hledání přes internet bylo úspěšné, a tak si přivezli domů svůj první traktor.

Bylo to kdesi u Loun a traktor se tomu vlastně ani říkat nedalo, i když měl generálku motoru a novou přední nápravu, ale všechny ostatní díly byly v dezolátním stavu, prakticky nepoužitelné. A tak se stala garáž v jejich rodinném domku po několik měsíců dílnou anebo traktorservisem.

Oba dva nadšenci se okamžitě pustili do díla, syn Petr je vyučený automechanik, proto začali s renovací. Vše se muselo znovu rozebrat, postupně shánět náhradní díly, které musely být originální a opět vše zkompletovat. Náhradní díly se kupodivu daly poměrně dobře sehnat, je jich prý po různých skladech dost, potíže byly snad jen se sháněním světel.

Všechny součástky bylo nutno důkladně vyčistit, postupně pak barevně natřít, když už se něco dělá, ať to dokonale vypadá. Do procesu zapojili i paní domu, která sdílela jejich nadšení i přes problémy s občasným zápachem (nebo vůní motorů?) a barev. Tento jejich koníček je samozřejmě i finančně náročný, zejména pořízení úplně nových pneumatik.

Trvalo to půl roku, mnoho hodin volného času než traktor Zetor 25 K, čili kultivační, vyjel z garáže. Přesto již v době renovace jednoho traktoru uvažovali o koupi druhého, tentokrát Zetoru 25 A, čili agregacího. A našli ho blízko, u jednoho občana v Dolní Vltavici. Traktor byl rovněž ve velmi špatném stavu, ale nakonec ho dostali po ose (6 kilometrů) domů a začal stejný koloběh jako v prvním případě a práce na další půlrok.

Dnes jsou oba dva krásné traktory, jeden zelený a druhý červený, jejich chloubou a do lesa ani jinam s ním jezdit nehodlají. Teď jsou oba jen takzvaně na parádu. Byli by rádi, kdyby s nimi mohli vyjet na silnici, třeba by se zúčastnili i nějakých výstav, ale musí mít nejprve veteránská čísla. Počítají tedy s tím, že se přihlásí do nějakého klubu veteránů Zetoru.

Dalo by se říci, že je vše u konce, ale další nápady však přicházejí. Rádi by za traktory sehnali nějaké dobové nářadí, závěsné nebo nesené, což by zase uvedli do provozu a předváděli jako komplet.

Nadšení pro práci a láska k těmto našim prvním, na tehdejší dobu spolehlivým, výkonným a snadno ovladatelným traktorům Zetor 25, plně ovládla jejich život.

6. Listopad 2012

Z historie hasičstva v Černé v Pošumaví

Motto: *Hasiči jedou, stříkačku vezou, trubka je zavolá, když oheň plápolá*

Krédem hasičů je odvaha. Ti profesionální musí ovládat nejenom svou profesi, ale i profesi zdravotníka, zámečníka, automechanika, silničáře a někdy i pohřebáka. Ovšem ani dobrovolní hasiči nejsou žádná béčka, i oni se potýkají s mnoha problémy, musí prokazovat svou odvahu, a to nejen při požárech. Přesto byl a je odjakživa hasičský sbor největším spolkem či organizací na vesnicích, a tak je občas dobré zapátrat v historii. Zjistíme tak, že dobrovolné hasičské sbory se začaly utvářet na počátku 19. století.

Na území obce Černá v Pošumaví došlo k založení hasičstva přímo v obci dne 2. prosince 1892, je to tedy 120 let od doby, kdy se 40 aktivních a 24 přispívajících členů rozhodlo pro dobrovolný sbor. Sedmnáct majitelů si tehdy v horní části obce postavilo nákladem 2 400 korun požární zbrojnici, přičemž každý majitel dodal jeden sáh kamene, dva kmeny dřeva a navozil písek.

V roce 1920 měl sbor již 66 aktivních členů a 22 přispěvatelů, mecenášem byla především obec, ale i pivovar, který hasičům poskytoval různé výhody.

Dobrovolní hasiči v Dolní Vltavici založili svůj sbor ještě dříve, a to 4. července 1886, dne 19. června 1932 si zakoupili a vysvětili novou stříkačku, čili letos uběhlo od té doby 80 let.

Obec Bližná neměla vlastní hasiče, případný požár byl zajišťován sborem z Dolní Vltavice anebo z Hodňova, Hůrky, Horní Plané a Zvonkové. V Černé, na Plániče a na Mokré měli tehdy stříkačky pístové.

V poválečném období byl první hasičský sbor založen v roce 1946 v Černé, prvním předsedou byl občan Jan Rosický. V Dolní Vltavici založili sbor v roce 1947, tedy před 65 lety, a předsedou byl Josef Vála. Stejně tak před 65 lety, v roce 1947, byl založen sbor

dobrovolných hasičů v Mokré, velitelem byl Jan Daniš.

Čas ubíhal, přicházely změny, v roce 1951 měli své schůze a valné hromady hasiči, v roce 1955 to byli již požárníci, kteří měli v čele stále Jana Rosického. V roce 1957 se již dobrovolní hasiči nazývali Československý svaz požární ochrany (Místní jednotka ČSPO), v Černé se v lednu 1957 stal předsedou Stanislav Med. Svaz požární ochrany je založen i na Bližné, předsedou se stává Michal Balco.

V roce 1976, kdy MJ ČSPO oslavuje 30 let svého trvání, je její činnost velmi bohatá, při soutěžích obsazují většinou první a druhá místa. Oddíl má 35 členů, předsedou je Jiří Puritscher a velitelem Jan Dub.

Vlastními silami si postavili požární zbrojnici, mají vlastní klubovnu a nový hasičský vůz. V dalších letech dochází i k zapojení mladých požárníků, v roce 1983 jich bylo celkem 22. Předsedou je nadále Jiří Puritscher a na Bližné Miroslav Příbyl.

V roce 1985 má sbor dvě výjezdové skupiny po 11 členech a postupně začíná hledat své zámezí pro výstavbu nové požární zbrojnice a umístění technického vybavení. To se nakonec povedlo až po roce 2000, ale to již je vlastně současnost.

Každopádně ať hasiči nebo požárníci, vždy museli odvést pořádný kus práce, a to nejen při zdolávání požárů, ale i prevenci.

6. Dezeňber 2012

Masopust - růžičková koleda v Černé v Pošumaví

V pořadí druhý masopust v novodobé historii obce Černá v Pošumaví proběhl v sobotu 2. února 2013.

Ten první se uskutečnil vloni, a jelikož pořadatelé byli bez jakýchkoliv zkušeností, vyzorovali průběh u sousedů v Hořicích na Šumavě, kteří pak pomohli i s organizací. Proto se tehdy masopustní rej konal v rámci bývalého okresu prakticky až poslední.

Pro ten letošní masopust se pořadatelé a všichni zainteresovaní připravovali ještě před koncem roku 2012, a tak se tento masopust uskutečnil zase mezi prvními.

V sobotu v osm hodin ráno již byli všichni připraveni před obecním úřadem, kde je vždy slavnostní začátek, který se tentokrát posunul až na devátou hodinu kvůli poněkud opožděnému příjezdu nezbytného hudebního doprovodu. Ten tvořilo 11 členů dechové kapely Šumavanka.

Pak celý program začal požádáním starostky o povolení vstoupit do obce, aby mohli „nějaký ten počinek vykoledovat“. Povolení obdrželi a vše se dál rozvíjelo podle připraveného scénáře. Počasí bylo vcelku příznivé, teplota kolem dvou stupňů nad nulou, občas mírně poprchávalo.

Nikomu z koledníků to však nevadilo, lidé je všude přijímali přívětivě, každý měl přichystáno občerstvení a něco na posilnění, každý (kdo chtěl, neboť vše předem zajišťoval organizátor Jiří Daňo) si vybral písničku a zatančil si s tančmaistry. Samozřejmě, že byli i lidé, kteří, i když byli doma, neotevřeli. Nikdo však nikoho nepřemlouval nebo nezvonil. Kdo chtěl, byl již dávno před svým domem.

Masopustní rej byl ukončen po 16. hodině opět před obecním úřadem, kde koledníci oznámili starostce obce, že vše proběhlo bez závad a v pořádku.

Večer se pak všichni účinkující i řada pozvaných obyvatel obce veselila v místním Hostinci Podsvětí, kde k tanci a poslechu hrála kapela Soda Kofola z Českého Krumlova.

Českokrumlovský deník: 5. Únor 2013

Krátký pohled do historie zdravotnictví v Černé

Důležitou součástí národního hospodářství každé země je zdravotnictví, které je současně jedním z nejsledovanějších, ale i nejproblematictějších sektorů. Úroveň poskytované zdravotní péče je každopádně ukazatelem vyspělosti každého státu.

Ve svém ohlédnutí za historií poskytované zdravotní péče na území současné obce Černá v Pošumaví nehodlám rozebírat systémy, které zde fungovaly za I. republiky ani za období socialismu. Důležité je, kdy a v jakém rozsahu se zdravotní péče o občany dostala do jejich bydliště.

V Dolní Vltavici to bylo v roce 1951, kdy statek Kyselov zřídil na svůj náklad Ošetřovnu červeného kříže, do obce byla přidělena ošetřovatelka, která poskytovala první pomoc a sledovala život v obci po zdravotní stránce. Pečovala o novorozeňata a děti vůbec, pomáhala matkám, ošetřovala menší úrazy.

Jenomže Červený kříž ji po necelém roce odvolal a obec si musela pomoci sama. Zvládli to samaritáni, učitelka, ředitel školy, manželka hajného ti poskytovali první pomoc potřebným. Léčiva byla doplňována z prostředků MNV, Státního statku a Červeného kříže.

Teprve na podzim v roce 1952 se v Dolní Vltavici vytvořilo Ordinační lékařské středisko, kam zajížděl jednou týdně obvodní lékař z Horní Plané a dvě hodiny v obci ordinoval. Středisko však bylo nedokonale vybaveno, a tak se s těžšími případy stejně muselo do Horní Plané nebo do Hůrky. Později, od roku 1954, byl údajně lékař tak vytížen, že zajížděl na Vltavici pouze první a třetí úterý v měsíci.

Jak vzpomíná Erika Zemanová, která od roku 1951 v Dolní Vltavici bydlela, stávalo se často dost úrazů, v lese nebo na poli. Pak nezbývalo nic jiného, než zapřáhnout koně nebo vyhledat pomoc u roty pohraničnicků a zraněného odvézt za doktorem nebo až do nemocnice do Krumlova. Autobusy tehdy žádné nejezdily a automobil měl jen hostinský.

V samotné Černé v Pošumaví bylo zdravotní středisko zřízeno až v roce 1958, do té doby fungovalo v Hůrce, kde ordinoval i zubař. Pro tuto potřebu se adaptoval dům č. p. 47, nynější hotel Rex, kde jako první ordinoval MUDr. Maňhal.

O této době a následujících dvaceti letech mi vyprávěla paní Vlasta Žilíková, která pracovala jako zdravotní sestra a pravá ruka všech zde sloužících doktorů. Paní Žilíková je nejstarší obyvatelkou naší obce (v dubnu jí bude 93 let), své myšlenky a tok vyprávění má však dokonale seřazeny a velmi zasvěceně dokáže vše popsat.

Lékařů se střídalo hodně, nejen na obvodě, ale i při službách. Tím, na kterého však nejvíce vzpomíná, byl MUDr. František Tůma. Byl to typický románový venkovský doktor, znal dokonale svůj obvod, prakticky znal každého, o každém všechno věděl, znal i rodinné problémy obyvatel.

Když zrovna sloužil MUDr. Tůma, tak v obvodě udělal vždy mnohem více návštěv než původně plánoval. Zajel totiž ještě k dalším, podívat se, jak se jim daří, poptat se, jak se cítí, on věděl o každém, s čím marodil, na co se léčil. Byl to prostě správný venkovský doktor. Po přestěhování zdravotního střediska z Hůrky do Černé odešel MUDr. Tůma sloužit do Vyššího Brodu.

Zdravotní sestra Žilíková, která vlastně rovněž znala téměř všechny obyvatele nejen Černé a okolí, ale i Horní Plané, vzpomínala dále na MUDr. Krebse a od roku 1969 v Černé působího MUDr. Hockého. S ním sloužila až do svého odchodu do důchodu. V té době již jej zastupovala MUDr. Eva Krepsová, která pak na středisko nastoupila trvale. Střídali se zde i další doktoři MUDr. Zrněčko, znovu MUDr. Maňhal, MUDr. Petlán, MUDr. Pečírka a další.

Vedle obvodního lékaře byla v roce 1964 v Černé zřízena i zubní ordinace, kde zahajoval dentista Josef Lachout. Dlouhou dobu zde pak ordinoval MUDr. Solfronk.

V obci je i ordinace pediatra, pravidelně v pondělí a ve čtvrtek odpoledne zde ordinuje MUDr. Jan Indra. Do obce dojíždí již celých 35 let a je to prakticky nejdéle zde sloužící lékař, nejenom dětský. Spolu s ním tady začínala dětská sestra paní Solfronková, nyní již 18 let spolupracuje s dětskou sestrou Andreou Kukačkovou.

Popsat všechno, co si pamatujeme anebo známe z vlastní zkušenosti o lékařích sloužících v naší obci, prostě nejde. Toto je jen malý výtah, a přestože, jak praví klasik, již včerejšek je historií, období po roce 1990 stále považují za současnost a tu bude hodnotit za další léta někdo jiný.

16. Únor 2013

Paní Vlasta Žilíková

MUDr. Jan Indra a sestra Andrea Kukačková

Malá připomínka historie Muckova

V souvislosti s názvem „Mokerský újezd“ nebo také „Hirzův újezd“ se každému, kdo se alespoň částečně zajímá o historii českokrumlovského regionu, vybaví spojení s částí území ležícího dnes převážně v prostoru kolem lipenské přehrady. Jednou z těchto obcí je i Černá v Pošumaví, a jelikož v letošním roce si připomene poněkud kulatější výročí svého vzniku, hodlám popsat události oné doby v dalším článku.

V tomto újezdu, který daroval král Václav I. zvíkovskému purkrabímu Hirzovi z Klinkerberku, se nacházely všechny obce, které jsou dnes osadami Černé v Pošumaví, mimo Pláničku a Muckov. Ty ležely mimo dosah „újezdu“ a nebyly také před darováním v majetku krále.

Jestliže tedy první zmínka o obcích ležících v „újezdu“ je v darovací smlouvě z roku 1268, pak první zmínka o obci Muckov, kterou zde připomenu, je v roce 1518. Uplynulo tedy od té doby 495 let, což by mohl být rovněž důvod k malé oslavě.

Muckov, stejně jako ostatní tehdejší obce Bednáře, Jámy, Plánička a Nová Lhota tehdy patřily pod obec Hořice na Šumavě. V té době začínaly v oblasti vznikat takzvané „lesní rychty“.

Odloučením devíti vsí vzniklých na území vyšebrodského kláštera a rovněž patřící obci Hořice, vznikla dle záznamů 10. ledna 1633 „šumavská rychta pláničská“, uplynulo tedy 380 let. Toto pojmenování se však zavedlo až v roce 1918, do té doby to byla jen Klein-Planles, nebo jen Planles.

Byly-li první názvy obcí viditelně slovanské (například Natschernerece = Černá), pak u Muckova a ostatních obcí je již vidět postupující germanizace. V době, kdy se připomíná vznik obce, je název Muczkar, v roce 1654 Müczgern a v dalších letech s malými obměnami téměř stejný název, a až do roku 1900 je osadou obce Planles, čili Pláničky.

V letech 1900 až 1910 je samostatnou obcí Mutzgern v okrese Krumlov. Od roku 1910 patří pod krumlovské panství, pod soudní okres Horní Planá. V letech 1921 až 1960 je Muckov samostatnou obcí v okrese Český Krumlov a od roku 1961 je osadou obce Černá v Pošumaví. Přibližně stejný osud měla i bývalá osada Bednáře, do roku 1949 nazývaná Emry, německy Emmern. Významná zde ovšem byla škola, slavnostně vysvěcena 26. listopadu 1896, která pokračovala jako česká od roku 1948 a skončila školním rokem 1965/1966.

Podle berní ruly z roku 1653 se Emry též nazývaly „Fünf Häuser“, čili „Pět chalup“, nejspíš podle pěti majitelů usedlostí.

Vedle školy nebylo v Emrech prakticky nic, ani krám, ani hospoda. Zato osada ležela přímo na spojnici cest z Černé do Světlíku a do Hořic, takže tam bývávalo rušno.

Autor popisující dobu na počátku 20.století (web Kohoutí kříž) si vzpomíná jak kolem jezdily povozy s pivem z pivovaru v Černé do Světlíku, jak Hoříčtí si kolem odváželi vyrýpanou a přes léto vysušenou borku domů na otop.

Slavnostní oživení nastalo, když projížděl kolem „nejdůstojnější“ pan prelát ze Schläglu k vizitaci do Světlíku a do Frymburku, neboť ty podléhaly církevní správě v rakouském Mühlviertelu. K Muckovu patřily nejen Emry, ale i Kramolín, Hostinná Lhota, Vyžbohy, Jámy a Plánička, a tak i počtem obyvatelstva byla tato obec na určité úrovni. V roce 1900 zde žilo celkem 203 obyvatel, v roce 1939 to bylo 188 obyvatel a v roce 1950 jich zde žilo celkově 75.

To již byla obec vyloženě zemědělského charakteru, po JZD začal hospodařit Státní statek a přestože se postavily nové finské domky, Muckov se postupně začal vylidňovat. K 31. prosinci 2011 zde žilo 49 obyvatel a jsou snahy o rodinnou výstavbu i v této lokalitě, která skýtá klid a krásu okolní přírody, o čemž svědčí přírodní rezervace a několik přírodních památek v blízkém okolí.

28. Únor 2013

Černá v Pošumaví si v březnu připomene mírně kulaté výročí od svého založení

Píše se rok 1250. Král Václav I., syn krále Přemysla Otakara I., vládne samostatně na českém trůnu již dvacet let, i když jako takzvaný „mladší král“ byl korunován již za vlády svého otce. Ve sporu o moc a území se dostával do konfliktů jak se svým mladším bratrem Přemyslem, tak později se svým druhým synem Přemyslem (Otakarem II.). Především v době povstání syna Přemysla se okruh jeho věrných poněkud zmenšil.

Jedním z těch, kteří však zůstali králi věrni, byl Hirzo, uváděn též jako Hersso, Hereš, Hyrš a i v dalších podobách. Byl původem z Klingenbergu v Porýní, v roce 1241 se již objevuje v roli „Magistra královské kuchyně“. V roce 1250 je zmiňován jako purkrabí na Zvíkově a za své věrné služby králi Václavovi získává svůj vlastní majetek. Jedná se o takzvaný Mokerský újezd, který byl vyčleněn z Boleticka, patřícího královi.

Byl to úzký dlouhý pás od vrchu Hradiště až k Dolní Vltavici. Území nikterak veliké, ale údajně zde byla půda velmi úrodná a středem procházela stezka do Rakous. Ta vedla od Boletic přes celý újezd až k Dolní Vltavici, zde překročila Vltavu a směřovala k rakouskému Haslachu.

Hirzo byl velmi vzdělaný a schopný, což poznal král Přemysl Otakar II. a pasoval ho do rytířského stavu. Byl královým lokátorem, organizoval a platil stavbu měst, hradů a dalších lokálií, z čehož pak pravidelně dostával část daní. Tak řídil celou výstavbu královského paláce na Zvíkově, byl zakladatelem Českých Budějovic, Písku a mnoha dalších měst a obcí, podílel se na výstavbě kláštera ve Zlaté Koruně.

Stejně tak dobře poznal, že na konci Mokerského újezdu se vyplatí založit lokálii. Vystavěl ve velkolepém stylu sídlo s plochou náměstí přes jeden hektar a nazval ho Hirzov, dnešní Dolní Vltavice.

Jestliže Hirzo obdržel majetek Mokerského újezdu kolem roku 1250, lze se domnívat, že v následujících letech začal s výstavbou, některé prameny uvádí, že Hirzov byl postaven v roce 1263. Stejně tak statek na Mokré, nazývaný též Praedium Hirzonsis vlastnil Hirzo již před darováním, podle něho byl dán i název darovanému újezdu.

V Mokerském újezdu bylo tedy osídlení již mnohem dříve, rozhodující je ovšem důležité datum, kterým byl 27. březen 1268, kdy Hirzo se svou manželkou Dařicí odkázal poslední vůlí celé toto území klášteru ve Zlaté Koruně. Vymínili si ovšem, že budou tento „újezd“ užívat až do své smrti. To bylo stvrzeno podpisem krále Přemysla Otakara II. při jeho návštěvě v Písku.

Teprve tady je první zmínka o všech vesnicích patřících do „újezdu“ a tedy i o naší obci. Touto první zmínkou si pak připomínáme rok založení obce Černá v Pošumaví.

V listinách jsou uváděny názvy, z nichž je patrné původní slovanské osídlení Natschernerece (Černá), Nabliznich (Bližná), Nemochrich (Mokrá), Naochrühle (Radslav), Nahyrzove (Dolní Vltavice), celkem je uváděno v újezdu 23 osídlení.

Můžeme se domnívat, že počátek osídlení v tomto území, podél staré soumarské stezky, byl mnohem dříve než uvádějí listiny, rok 1268 lze však brát za počátek plánovitého osídlení.

Hlavní obcí hirzovského zboží byla až do 15. století téměř v jeho srdci ležící vesnice Mokrá. Podle daňového a desátkového registru rožmberského důchodkového úřadu v Krumlově z roku 1513 rychta Mokrá spravovala následující osady: Černá, Radslav, Roidschlag, Bližná, Mokrá, Dolní Vltavice, Hubenov, Klackern, Raveň a dvůr v Olšově.

V letošním roce si tedy obec Černá v Pošumaví připomene 745 let od svého založení, respektive od první zmínky o obci. Zvykli jsme si tato výročí od určité doby připomínat.

Poprvé až v polistopadových letech různými atrakcemi na hřišti, později oslavou pod pivním stanem, ponejvíce v poslední sobotu v měsíci červnu.

Je to logické, protože už je teplo, což se líbí nejen nám divákům a posluchačům, ale i vystupujícím. Zmiňuji se o tom právě nyní, v březnu, neboť tento měsíc v roce 1268 byl právě tím historickým datem.

Za pět let, v roce 2018, si budeme připomínat 750. výročí naší obce, a to již je skutečně významné datum. V dějinách obce se to hemží samými osmičkami na konci letopočtů, a tak bude určitě na co vzpomínat a co oslavovat, neboť znalost historie oblasti, v níž žijeme, by měla patřit k samozřejmé výbavě každého dospělého člověka. Jedině ti, kteří jsou znalí minulosti, mohou pochopit přítomnost a vytvářet úspěšnou budoucnost.

9. 3. 2013

Černá na Šumavě – Schwarzbach kolem roku 1900

KONEC DRUHÉHO DÍLU